

KESKKONNAAGENTUUR

ESTONIAN ENVIRONMENT AGENCY

**ULUKIASURKONDADE SEISUND JA
KÜTTIMISSOOVITUS 2016**
*Status of Game populations in Estonia and proposal
for hunting in 2016*

Koostajad: Rauno Veeroja
Peep Männil

Tartu 2016

SISUKORD

SISSEJUHATUS.....	2
ANALÜÜSITUD MATERJAL JA SELLE KVALITEET	4
ASURKONDADE SEISUNDIT JA SELLE MUUTUSI KIRJELDAVAD NÄITAJAD	11
SEIRE TULEMUSED JA KÜTTIMISSOOVITUSED LIIGITI	15
PÕDER (<i>ALCES ALCES</i>).....	15
METSSIGA (<i>SUS SCROFA</i>)	26
PUNAHIRV (<i>CERVUS ELAPHUS</i>)	37
METSKITIS (<i>CAPREOLUS CAPREOLUS</i>)	45
KARU (<i>URSUS ARCTOS</i>)	54
HUNT (<i>CANIS LUPUS</i>).....	59
ILVES (<i>LYNX LYNX</i>).....	66
HALLHÜLJES (<i>HALICHOERUS GRYPUS</i>)	71
HARILIK ŠAAKAL (<i>CANIS AUREUS</i>).....	73
REBANE (<i>VULPES VULPES</i>)	75
KÄHRIKKOER (<i>NYCTEREUTES PROCYONOIDES</i>)	78
KOBRA (<i>CASTOR FIBER</i>).....	81
HALLJÄNES (<i>LEPUS EUROPAEUS</i>).....	85
VALGEJÄNES (<i>LEPUS TIMIDUS</i>)	87
METSNUGIS (<i>MARTES MARTES</i>).....	89
MINK (<i>NEOVISON VISON</i>)	92
TUHKUR (<i>MUSTELA PUTORIUS</i>)	94
MÄGER (<i>MELES MELES</i>)	96
JAHILINNUD	98
KOKKUVÕTE	104
SUMMARY.....	106

SISSEJUHATUS

2013. a jõustunud jahiseadusega muutus ulukiasurkondade kasutamise korraldamisel väiksemaks riigi ning suuremaks jahimeeste ja maaomanike roll. Peamiselt puudutab see sõralisi, kelle küttimehahtude määrad otsustab nüüdsest riigi asemel jahimaa kasutaja ning sealjuures tuleb tal varasemast enam arvestada maaomanike soovidega. Maakondlikud jahindusnõukogud, mis koosnevad erinevate huvipoolte (jahimehed, maaomanikud) esindajatest, peaksid siinkohal täitma tasakaalustavat rolli. Riigi ülesandeks on ja jääb olukorra jälgimine (seire) ning jahimeeste, maaomanike ja jahindusnõukogude nõustamine ulukiasurkondade kasutuse osas.

2014. a suve lõpus levis Eestisse sigade Aafrika katk. Väga kõrge letaalsusega haigus sigade klannis on kahandanud suurel määral metssigade asustustihedust. Katk on praeguseks vallutanud suure osa Mandri-Eestist ning on jätkuvalt levimas põhja ja lääne suunas. Sellega seoses on riigi poolt seatud jahipidamisele mitmeid erisusi, mis ei ole aga katku levikut pidurdanud.

Keskkonnaagentuuris toimusid 2015. a suvel muutused ning endine ulukiseire osakond liideti koos kahe teise endise osakonnaga üheks eluslooduse osakonnaks. Toimus ka koondamine, mistõttu on nüüd ulukiseire töögrupis üks töötaja (põdraspetsialist Jüri Tõnisson) vähem. Tööülesanded ulukiseire osas on jäänud põhimõtteliselt samaks, mõningaid tegevusi, nagu põdra biomaterjali ülevaatuses esitatav kogus, on koomale tõmmatud ning mõningad tegevused, nagu šaakali seire ja jahimeestest sõltumatute seireandmete kogumine ja analüüs, on samas lisandunud.

Erinevate meetoditega (küttimehahtstatistika, ruutloendus, sõraliste pabulaloendus, jahimeeste hinnang arvukusele, ulukivaatlused, ulukikahjustused, kütitud isendite info) kogutud andmete võrdleva analüüsi tulemusel antakse erinevate parameetrite (levik, arvukus, sooline-vanuseline struktuur) jälgimise kaudu hinnang asurkonna seisundis toimunud muutustele, prognoositud juurdekasvu põhjal küttimehahtooaja eelsele seisundile ning tehakse vastavalt sellele küttimehahtepanekud. Enamuse liikide (peamiselt väikeulukid) kohta tehtavad küttimehahtepanekud ei ole numbrilised, vaid näitavad soovitatavate muudatuste suunda võrreldes varasemate aastatega.

Detailse informatsiooni puudumise tõttu ei tee ulukiseireosakond ettepanekuid mitte jahipiirkondade tasemel, vaid puudutab väikseima üksusena maakondi. Jahipiirkonna põhise usaldusväärse informatsiooni saamiseks tuleks rakendada muid seiremeetodeid,

näiteks hirvlaste puhul kõiki jahipiirkondi katvat pabulaloendust ning koguma märgatavalt suuremas koguses infot lokaalsete ulukikahjustuste kohta.

Nende liikide puhul, kelle küttemisettepanekud on väljendatud arvuliselt, peaks maakonnasisene küttemismahtude ja vajadusel ka -struktuuri jaotus saama korraldatud jahindusnõukogudes vastavalt olemasolevale kohalikule informatsioonile. Selle üheks olulisimaks osaks on teave vastavate liikide isendite tekitatud kahjustuste suuruse ja lokaliseerimise kohta.

Seoses süvenenud vajadusega jahimaa kasutajatest sõltumatute seireandmete kogumiseks on viimastel aastatel lisaks projektipõhiste partneritele kaasatud ka Keskkonnaameti spetsialiste. Keskkonnaameti panus ulukiseiresse kasutajast sõltumatu talvise jäljeloenduse (ruutloendus) ning hirvlaste kahjustuste hindamisel proovitükkidel on suure väärtusega. Kuna ressursist on alati ja jätkuvalt puudus, on koostöö Keskkonnaametiga 2016. aastal vähemalt eelmise aastaga samas mahus oodatav. Koostöö märgatavat paranemist kahe jahindust koordineeriva ametkonna vahel viimastel aastatel ei saa alahinnata.

Käesolevas aruandes kirjeldatakse jahilukite asurkondade seisundis aastate jooksul toimunud muutusi ning analüüsitakse nende põhjusi, antakse hinnang asurkondade seisundile 2015/2016. aastal ning tehakse küttemisettepanekud 2016. aasta jahihooajaks. Küttemisettepanekud on liigiti erinevad ning sõltuvad vastava liigi kohta kogutava informatsiooni hulgast ja vajadusest. Hundi ja hallhülge kohta käesolevas aruandes konkreetseid küttemisettepanekuid ei tehta, need esitatakse käesoleva aruande lisadena enne vastava jahihooaja algust.

Seireandmete kogumise meetodilised juhendid ja vormid, aga ka ulukite rakendusuringute ja inventuuride aruanded ja tegevuskava suurkiskjate kaitse- ja ohjamise korraldamiseks on kättesaadavad Keskkonnaagentuuri kodulehelt www.keskkonnaagentuur.ee. Ulukiseire aastaaruannetega peaksid regulaarselt tutvuma kõik jahimaa kasutajad, jahindusnõukogude liikmed ning jahindusega seotud riigisektori töötajad. Lisaks regulaarsetele küttemissoovitustele tuuakse aruannetes välja ka muud meetmed, näiteks vajalikud muudatused seadusandluses.

Käesolev aruanne on koostatud eluslooduseosakonna ulukiseire töörühma poolt, kuhu andsid lisaks koostajatena märgitud isikutele olulise panuse ka Inga Jõgisalu, Marko Kübarsepp ja Jüri Tõnisson. Ulukiseireosakond tänab käesolevaga kõiki seireandmete kogumisega seotud jahimehi ning andmete kogumisse panustanud Keskkonnaameti töötajaid ning teisi koostööpartnereid.

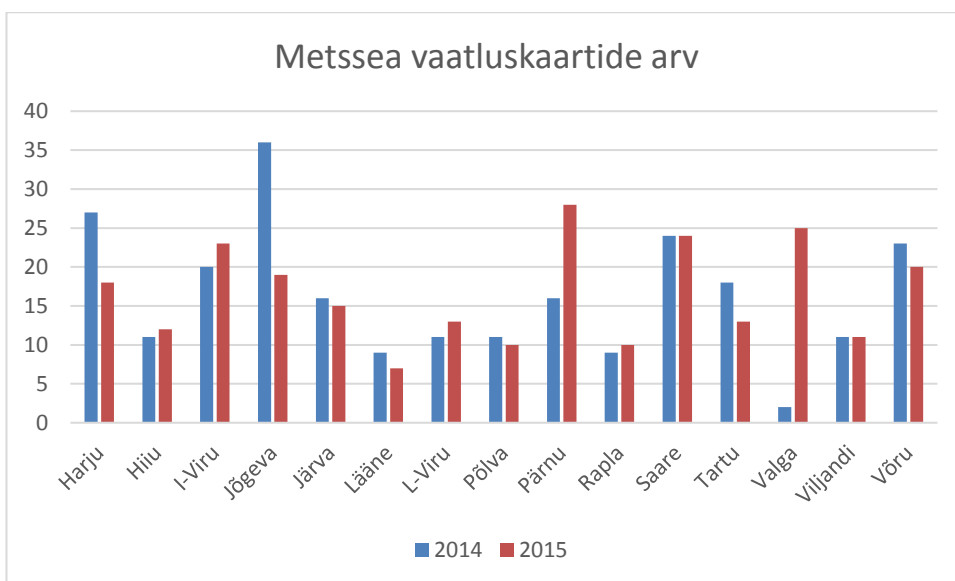
ANALÜÜSITUD MATERJAL JA SELLE KVALITEET

Seirearuande koostamisel on kasutatud erinevate ulukiliikide küttime, ruutloenduse, vaatluste, jahimeeste hinnangupõhise loenduse, ulukikahjustuste ning hirvlaste pabula-loenduse andmeid. Põdra ja suurkiskjate puhul on kasutatud ka kogutud bioproovide analüüsidesaadud tulemusi. Suur enamus seire algmaterjalidest on kogutud jahimeeste poolt vastavalt keskkonnaministri määrusele „Jahiulukite seireandmete loetelu ja kogumise kord ning seiret korraldama volitatud asutus“ (RT I, 29.05.2013, 7) järgides Keskkonnaagentuuri (KAUR) kodulehel (www.keskkonnainfo.ee) olevaid andmeedastusvorme ja meetodilisi juhendeid. Kogutud andmed ja biomaterjal on analüüsitud KAUR ulukiseireosakonnas, va suurkiskjate kahjustused, mille kogumise ja analüüsiga tegeleb Keskkonnaamet. Hallhülge seire tulemused on võetud hallhülge 2015. a seirearuandest: <http://seire.keskkonnainfo.ee/attachments/article/3594/hyljes15.pdf>

Järgnevalt anname ülevaate 2015. a kogutud seireandmetest, mille analüüsidesaadustel ning eelnevatel aastatel samasuguse meetodikaga kogutud andmete võrdlusel antud aruanne baseerub.

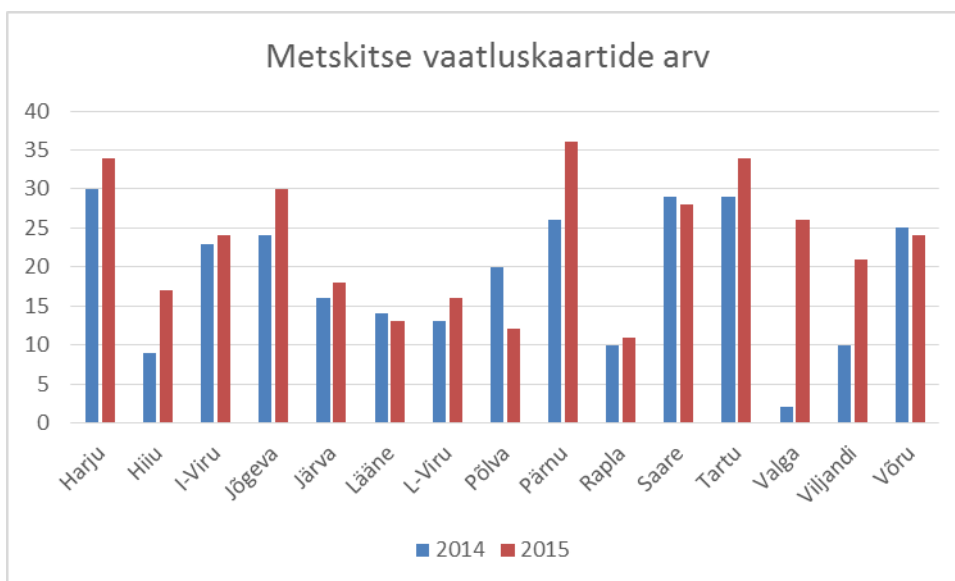
Lisaks kõikidest jahipiirkondadest laekunud küttimeandmetele ja arvukuse/arvukuse muutuse hinnangutele analüüsiti 356 põdra, 344 metskitse, 248 metssea, 70 punahirve, 194 hundi ja ilvese ning 182 karu vaatlustelehele märgitud andmeid. Biomaterjalina analüüsiti kütitud põtrade vanuse määramiseks hammaste arengu ja kulumise järgi 5920 isendi alalõualuud. Ühtsele standardile vastavalt mõõdeti 1674 viimasel jahihooajal kütitud põdrapulli sarve ning lisaks saadi jahimeestelt veel andmeid 76 isendi sarvede kohta. Kütitud põdralehmade viljakusproove laekus ulukiseireosakonda ja analüüsiti 742. Kütitud suurkiskjatelt kogunes vanuse määranguks 123 hambaproovi ning viljakusnäitajate määranguks viidi läbi analüüs 36 kütitud emaslooma sigimiselundkonnale.

Jahipiirkonna kasutajate arusaam oma kohustusest koguda ulukiseire andmeid on maakonniti jätkuvalt väga erinev. Võtame näiteks metskitse ja metssea vaatlusandmed, mille alusel jälgitakse muutusi populatsioonide soolises ja vanuselises struktuuris. Siin tuleb vaadata pigem trendi, mitte vaatluskaartide absoluutarvu, kuna maakonnad on erineva suurusega ning osadest jahipiirkondadest saadetakse vaatluskaarte enam kui üks. Üldjoontes näitab see siiski seda, millises maakonnas on jahimaa kasutajad enam kohusetundlikud ja millises vähem.

Esitatud metssea vaatluslehtede arv aastatel 2014 ja 2015.

Number of presented wild boar observation sheets in 2014 and 2015.

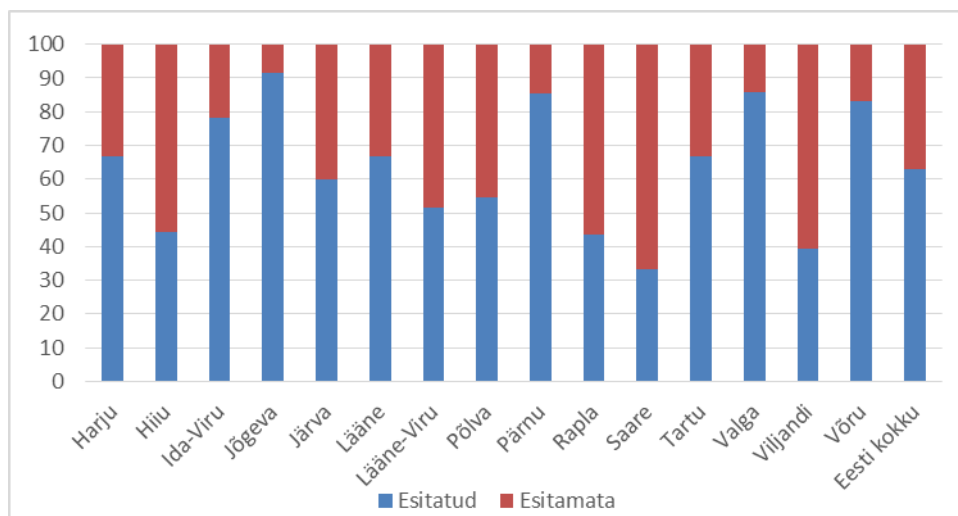

Esitatud metskitse vaatluslehtede arv aastatel 2014 ja 2015.

Number of presented roe deer observation sheets in 2014 and 2015.

Seoses 2013. a jahiseadustikus toimunud muudatustega tehakse kopra pesakondade loendust alates 2015. aastast iga kolme aasta tagant, mitte iga-aastaselt nagu varem. Hoolimata õigeaegselt Keskkonnaameti kaudu jahimaa kasutajatele saadetud meeldetuletusest saabus ikkagi kopra pesakondade loenduslehti vaid 63% jahipiirkondadest, kolm aastat varem esitas vaatluslehti 82% jahipiirkondadest. Kõige suurem vaatluskaartide laekumise protsent 2015. a oli Jõgevamaalt, tublid andmete esitajad

olid ka Pärnu-, Valga-, Võru- ja Ida-Virumaa jahimehed. Saare-, Viljandi-, Rapla- ja Hiiumaalt laekus vaatluskaarte vähem kui pooltest jahipiirkondadest. Kui jahipiirkonnas kobrast ei ole, siis on seegi info, mis tuleb edastada.

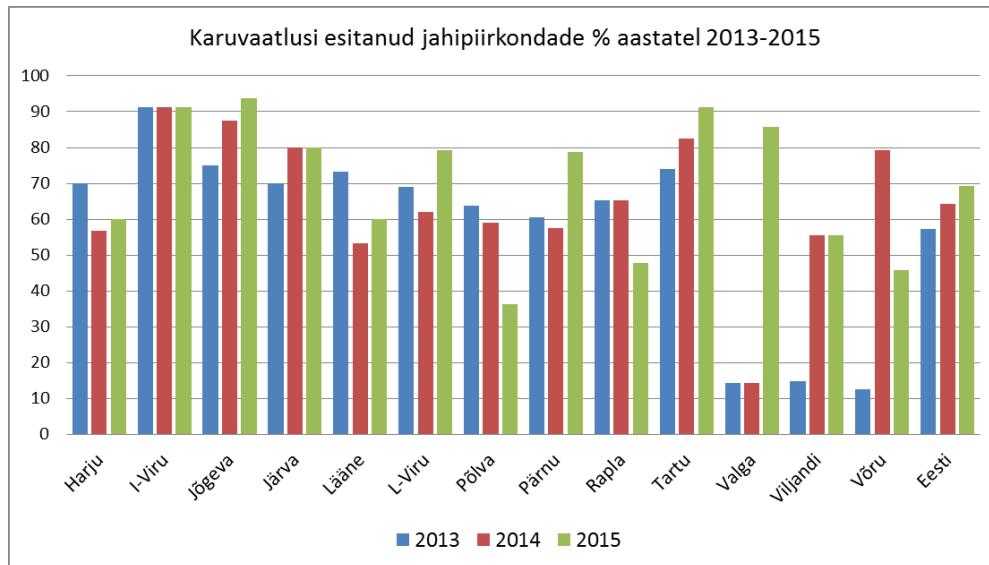
Kopra pesakondade 2015. a vaatluslehti esitanud jahipiirkondade % .

Proportion of hunting districts that presented beaver colony survey reports in 2015.

Suurkiskjate kohta laekus 2015. aastal eelneva aastaga võrreldes pisut enam karu ning vähem hundi-ilvese vaatluslehti. Karu vaatluslehti edastati eelnevate aastatega võrreldes vähem Põlva ja Rapla maakondadest, kus tehti vaatlusi vähem kui pooltes jahipiirkondades. Üle 90% esitati karu vaatlusi aga Ida-Viru, Jõgeva ja Tartu maakonna jahipiirkondadest. Hundi-ilvese vaatluslehtede osas saab positiivsena välja tuua vaid Ida-Viru ja Pärnu maakonna, kust esitati üle 80% vaatlusi, negatiivsena aga Järva, Jõgeva, Lääne, Põlva, Rapla, Saare ja Võru maakonnad, kust esitati vaatlusi alla 50% vajalikust mahust. Puudulike andmete tõttu ei ole võimalik adekvaatselt hinnata populatsiooni suuruse ja juurdekasvu muutusi neis maakondades ning paratamatult mõjutab see ka kogu Eesti kohta käivaid arvukushinnanguid. Neil jahipiirkondade kasutajatel, kes ei ole vastavalt seadusest tulenevale kohustusele oma ülesannet täitnud, ei ole moraalset õigust andmete analüüsijat ja tulemuste esitajat kritiseerida, samuti nõuda ressursi kasutajana teistega võrdset kohtlemist. Seireandmete esitanute nimekiri esitatakse jahindusnõukogudele, kes võiksid seda limiidi maakonnasisese jaotuse tegemisel arvesse võtta.

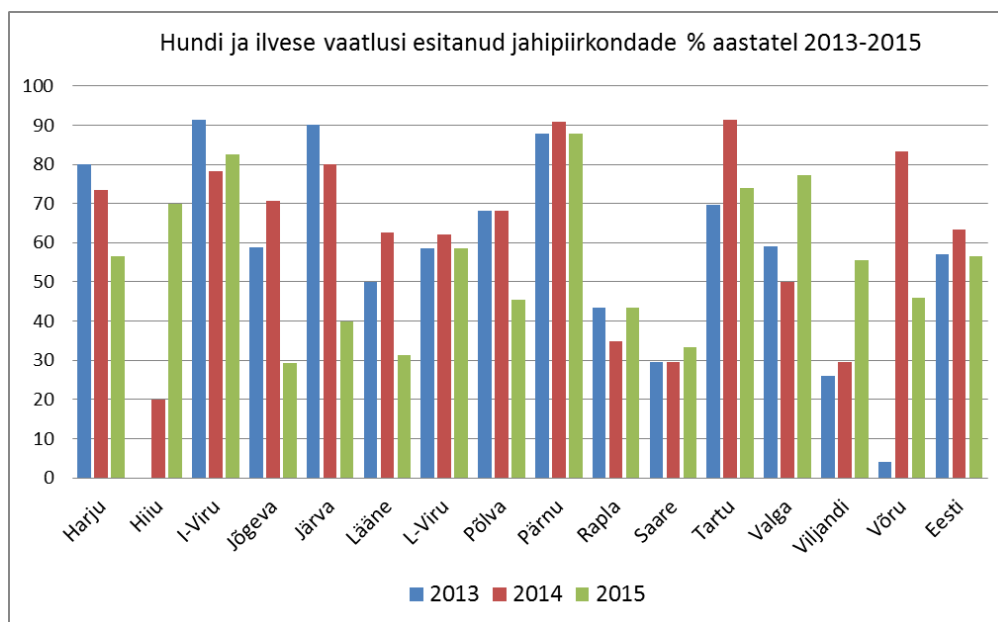
Kütitud suurkiskjate saadud bioproovide osas saab jahimehi pigem laita kui kiita. Vanuse määranguks vajalike hambaproove saadi kütitud huntidelt ja ilvestelt 68 % (2014. a ligi 90%), kütitud karudelt 71 % (2014. a 61%). Kütitud emastelt loomadelt saadi sigimiselundkondade proove eelmise aastaga võrreldes suhteliselt vähem (60% kütitud

emasloomade kohta, võrdluseks 2014. a 70% ja 2013. a 84%), hea kvaliteediga proove aga ainult 35%. Valede elundite osakaal esitatud materjalist oli 14%, kõige suurem oli see hundi puhul (28%). Teistest maakondadest paistab enam silma Pärnumaa, kus hundi bioproove laekus proportsionaalselt kõige vähem, alla 40% nõutavast. 2014. a tehti ja jaotati kõigile jahipiirkondadele meetodiline õppefilm „Biomaterjalide kogumine ja ulukivaatlused“ eesmärgiga parandada seireandmete kvaliteeti. Kes pole seda veel vaadanud, soovitame seda nüüd kindlasti teha.

Karu vaatlusi esitanud jahipiirkondade % aastatel 2013-2015 Eesti mandriosas.

Proportion of hunting districts that have presented bear brown observations in recent years on mainland part of Estonia.

Hundi ja ilvese vaatlusi esitanud jahipiirkondade % aastatel 2013-2015.

Proportion of hunting districts that have presented wolf and lynx observations in recent years.

Sarnaselt eelmise aastaga saadi osa olulistest andmetest mitmetelt jahipiirkonna kasutajatelt kätte suure vaeva ja märkimisväärse hilinemisega, mistõttu venis ka näiteks eelmise jahihooaja küttimistulemuste koondi koostamine. Jätkuvalt on jahipiirkondi, kes pea täielikult seireandmete kogumist ignoreerivad. Riigi ülesanne ei ole jahimeestele meelde tuletada seadusest tulenevaid kohustusi, mis on neile antud koos jahipidamise õigusega. Jahimaa kasutusõigus on vabatahtlik, kuid selle õigusega kaasnevad teatud kohustused. Kui neid kohustusi ei täideta, peaks kaduma ka vastavad õigused. Tänavu saadeti esmakordselt nimekiri jahipiirkondadest, kes seadusega nõutud vaatluslehti üldse ei esitanud või esitasid vajalikust minimaalses osas, Keskkonnainspektsiooni ning vastavate jahimaa kasutajate suhtes on alustatud menetlust.

Maakondadest paistavad kokkuvõttes andmete hea esitamise poolest silma Ida-Viru, Jõgeva, Pärnu ja Tartu maakonnad, kehvemate edetabelit on juhtima asunud aga Lääne, Põlva ja Rapla maakonnad. Aasta üllataja on Valgamaa, mida kahes eelnevas aruandes kui kõige laisemat välja oli toodud, kuid mis on tänavu justkui uuesti sündinud ja asunud „tublide“ maakondade sekka.

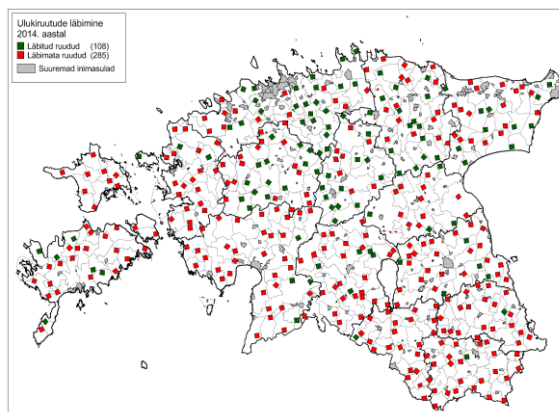
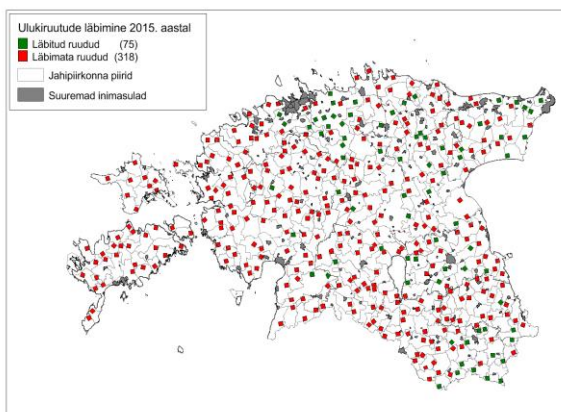
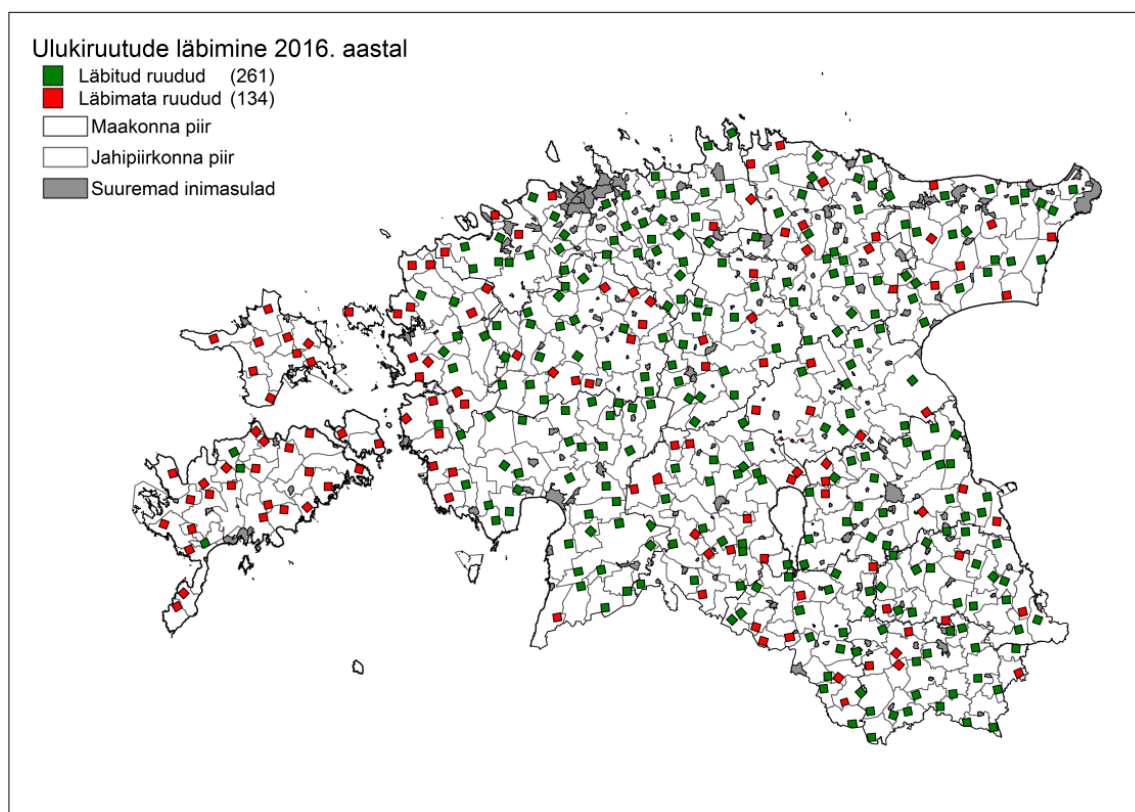
Möödunud talve iseloomustas taas suhteliselt kõrge õhutemperatuur ning alates veebruari keskpaigast värske lumikatte puudumine. Pehme ja küllaltki lumevaene talv oli soodne paljudele liikidele, kuna madalast temperatuurist ja toidupuudusest tingitud isendite looduslik suremus jäi madalaks ning isendite konditsioon sigimisperioodi alguseks heaks. Neist asjaoludest tingituna võib käesoleval aastal oodata mitmete liikide puhul taas head juurdekasvumäära.

Ulukiseire seisukohalt oli möödunud talv kahest varasemast soodsam, kuna mitmed seiremeetodid põhinevad just jälgede loendusel lumelt. Nii sai üle kahe aasta taas viia läbi ruutloendus suuremas osas Eestist (261 ruutu 395-st) ning kehvemate lumeolude tõttu ei saadud piisavas koguses andmeid vaid Hiiu-, Lääne- ja Saaremaalt. Ruutloenduse said hästi tehtud need, kes tegid seda enne veebruari keskpaika. Kuna 2014. ja 2015. a ruutloenduse tulemused olid väga kesised, saab tänavusi tulemusi võrrelda 2013. aastaga.

Eelmise kolme aasta kogemustele tuginevalt tulekski järgnevatel aastatel sobivate lumeolude olemasolul ruutloendust ära teha juba jaanuaris/veebruaris ning selle lükkamist märtsikuuse, mil küll jahimeestel on rohkem aega, tasuks igal juhul vältida.

Parem lumikate võimaldas ka hundi ja ilvese vaatluste tegemist pikemalt, kui kahel varasemal aastal, mistõttu võiks selles osas eeldada paremat kvaliteeti. Pikemalt püsinud

lumikate soodustas ka jahipidamist, mistõttu võib nii metssea kui ka hundi ohjamist möödunud talvel pidada edukaks.

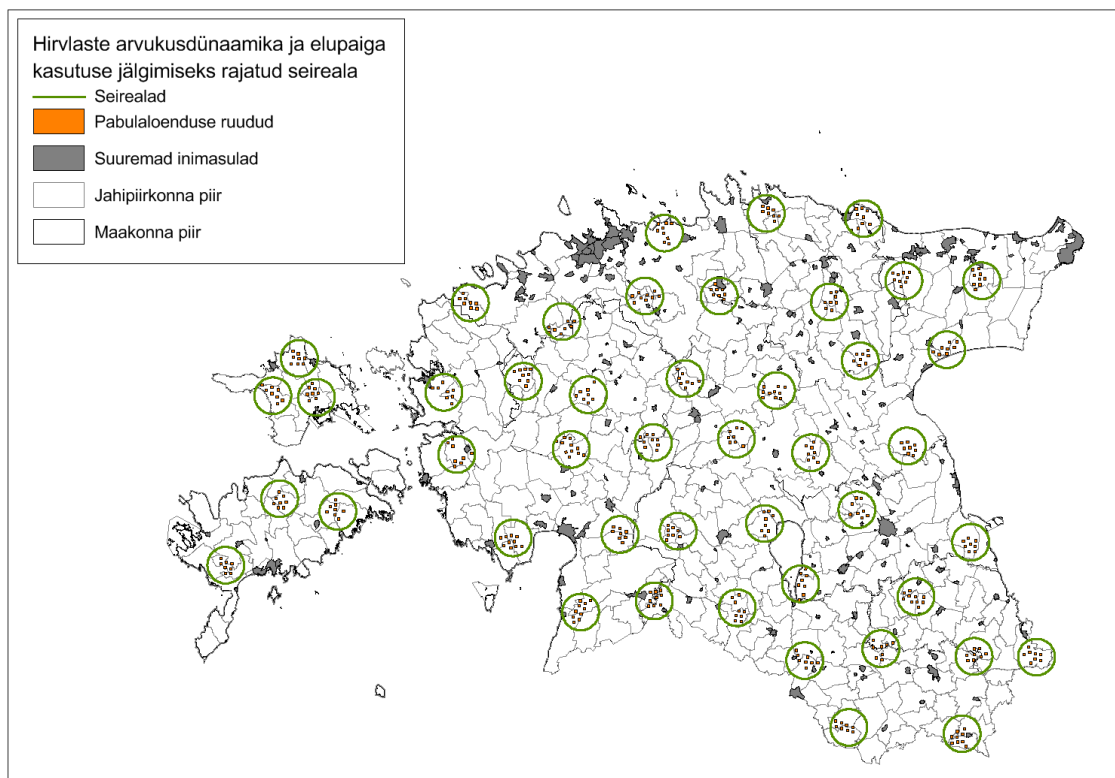
Ulukijälgede loendusruutude läbimine 2016. aastal ning võrdlus 2015. ja 2014. aasta loendustega.

Location of 12 km long (quadrat shape 4x3 km) permanent transects of winter track counts. The color of the quadrats indicates whether the counts were carried out (green) or not (red) in current year.

Lisaks jahimeestel kogutavate andmete ja materjalide analüüsile viidi koostöös Keskkonnaameti spetsialistidega läbi 2016 a. kevadel üle riigi juba tavapäraseks saanud värske põdrakahjustuse seire, mis seekord hõlmas 1521 proovitükki, millest 919 paiknesid männinoorendikes ning 602 koorimiskahjustuste eas kuusikuis. Keskkonnaameti abi on siinkohal väga oluline ning loodame selle hea koostöö jätkamist samas mahus ka tulevikus.

SA KIK toel teostati 2015. a kevadel esmakordselt 46-l üle riigi süstemaatiliselt paigutatud seirealal hirvlaste talviste pabulahunnikute loendus. Kõikidele seirealadele märgiti valdavalt metsaaladele maha 32 km loendusmarsuuti (kaheksa ruudu kujulist 4 km pikkust transekti) kus loendati 2 m laiusel alal kõik hirvlaste poolt viimasel talvel tekitatud pabulahunnikud. Lisaks hirvlastele koguti pabulaloendustel analoogsete infot ka metssea, jäneste ja kanaliste ekskrementide kohta. 2016. aastal jätkati sama tegevust 47-l alal ning saadud tulemused täiendavad väga oluliselt ülevaadet hirvlaste (ja metssea) asustustiheduse muutustest.

2016. a talvel viidi koostöös Keskkonnaametiga pabulaloenduste aladel olevatel ruutloenduse ruutudel läbi jäljeloendus paralleelselt jahimeeste tehtuga. Selle eesmärgiks oli peamiselt sigade Aafrika katku leviku tingimustes koguda enam sõltumatuid seireandmeid. Ka antud loendust ei oleks olnud võimalik ilma Keskkonnaameti abita teha ning loodame selle tegevuse jätkumist ka tulevikus. Jahimeeste ja sõltumatute loendajate poolt saadud tulemuste võrdlus on toodud antud aruande lisa.

Hirvlaste arvukusdünaamika ja elupaiga kasutuse jälgimiseks 2015. a kevadel loodud seirealade ja nendele märgitud pabulaloenduse transektide paiknemine. 2016. a lisandus üks seireala Saaremaale.

ASURKONDADE SEISUNDIT JA SELLE MUUTUSI KIRJELDAVAD NÄITAJAD

Küttimismahu muutus – kütitud isendite arvu suhteline muutus (KM) protsentides võrreldes eelneva jahihooajaga. $KM = 100 \cdot (K_{(A)} - K_{(A-1)}) / K_{(A-1)}$, kus A on aasta. Käesolevas aruandes esitatud 2015. aasta kütümise muutus võrreldes 2014. a jahihooajaga.

Pesakondade arv – kasutatakse suurkiskjate karu, hundi ja ilvese puhul. Välja on toodud vaatlusandmete analüüsi käigus saadud eraldi pesakonnad maakonniti. Kui pesakondade territooriumid asuvad mitme maakonna piires, on pesakond pandud maakonda, kuhu jäi suurem osa pesakonna territooriumist (kus oli tehtud suurem hulk vaatlusi). Karu puhul on välja toodud vaid sama-aastaste poegade pesakonnad.

Pesakondade arvu muutus – väljendatakse märkidega +, - või =. Muutuste hindamisel arvestatakse hundi ja ilvese puhul kahte viimast aastat. Karu puhul on võrdluses kasutatud kahe järjestikuse aasta pesakondade arvu keskmist $K = (P_{(A)} + P_{(A-1)}) / 2$, kuna sama emaste põlvkond sigib reeglina iga kahe aasta tagant.

Siinkohal tuleb arvestada sellega, et pesakondade arvu muutus väljendab olukorda enne jahihooaega, jäljeindeksi muutus ja jahimeeste hinnang arvukuse muutusele aga jahihooaja järgset olukorda.

Jäljeindeks (JI)

Käesoleva aruande tabelites on esitatud jäljeradade võimaliku maksimaalse vanuse suhtes korrigeeritud jäljeindeksite väärtused e **jäljeindeks** on loendusmarsruudiga ristuvate jäljeradade arv 1 km loendusmarsruudi kohta jagatud jälgede võimaliku maksimaalse vanusega päevades (24h -1; 36h - 1,5; 48h - 2; 60h - 2,5). Jälgede võimaliku maksimaalse vanuse leidmisel on aluseks võetus viimase vanu jälgi katva lumesaju lõpu orienteeruv kellaeg.

Jälgede vanuse suhtes korrigeerimata jäljeindeks – ruutloenduse käigus loendatud keskmine jäljeradade arv 1 km loendusmarsruudi kohta.

Üle-eestilist asustustiheduse ja kütümise dünaamikat iseloomustavatel graafikutel on eraldi välja toodud nii jäljeradade vanuse suhtes korrigeeritud (aastatel 2010 - 2016) kui ka korrigeerimata jäljeindeksi muutused (aastatel 2006 – 2011).

Jäljeindeksi muutus – Erinevate ulukiliikide jäljeindeksite suhteline muutus protsentides (JM). $JM = 100 * (JI_{(A)} - JI_{(A-1)}) / JI_{(A-1)}$, kus A on aasta. Erinevalt eelnevatest seirearuannetest on käesolevas aruandes esitatud 2016. aasta jäljeindeksi muutus võrreldes 2013. aasta omaga.

Pabulaindeks – hirvlaste pabulahunnikute (metssea puhul ekskrementide) arv 1 km transekti kohta. Transekti laiuseks on 2 meetrit.

Tuhnimisindeks – vähemalt 1 m² suuruste metssea tuhnutud alade arv 1 km transekti kohta. Transekti laiuseks on 2 m.

Liikluses hukkunud isendid – käesolevas aruandes on kasutatud jahipiirkonna kasutaja esitatud jahindusstatistikas toodud andmeid liikluses hukkunud sõraliste kohta.

Värske ulukikahjustus (VUK) – antud aruandes esitatud eeskätt põdra tekitatud värskete kahjustustega puude osakaal seirealadel. Värskest kahjustatud puude hulka loetakse edasise kasvu seisukohast nii olulisel kui ka ebaolulisel määral kahjustatud okaspuid.

Jahimeeste hinnang arvukusele – jahimeeste poolt antud hinnangud ulukite arvukuse kohta jahipiirkonnas. Maakondlikud isendite arvud näitavad jahipiirkondade hinnangute summat, mis on ümardatud kümneni (va punahirvel).

Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele – sõraliste puhul saadud jahimeeste 2016. aasta arvukuse hinnangu andmete võrdlemisel eelneva 2015. aasta omaga, väikeulukite ja suurkiskjate puhul väljendab jahimeeste otsest hinnangut arvukuse muutusele võrreldes eelneva aastaga.

Suurulukid

+ arvukus suurenenud rohkem kui 5% eelmise aasta loendusega võrreldes;

- arvukus langenud rohkem kui 5% eelmise aasta loendusega võrreldes;

= arvukus jäänud samaks. Muutus eelmise aasta loendusega võrreldes on olnud väiksem kui 5%.

Väikeulukid

Jahipiirkondlike hinnangute summana saadud näidu alusel iseloomustatakse arvukuse muutuse trendi järgnevalt:

- + arvukus suurenenud. Maakondliku loenduse summaarne tõus on olnud suurem kui 10% maakonna jahipiirkondade koguarvust;
- ++ arvukus oluliselt suurenenud. Maakondliku loenduse summaarne tõus on olnud suurem kui 50% maakonna jahipiirkondade koguarvust;
- = arvukus jäänud samaks. Maakondliku loenduse summaarne tõus või langus on olnud väiksem kui 10% maakonna jahipiirkondade koguarvust;
- arvukus vähenenud. Maakondliku loenduse summaarne langus on olnud suurem kui 10% maakonna jahipiirkondade koguarvust;
- - arvukus oluliselt vähenenud. Maakondliku loenduse summaarne langus on olnud suurem kui 50% maakonna jahipiirkondade koguarvust.

Vaatluspäeva kohta vaadeldud isendite arv – vaatluskaartidel esitatud keskmine vaadeldud isendite arv ühe vaatluspäeva (vaatlusrea) kohta. Põdra kohta esitatud näitaja leidmisel on aluseks võetud 1. septembrist 31. oktoobrini, metsseal 1.septembris 20. detsembrini ning metskitsel 1. augustist 31. oktoobrini tehtud vaatluste andmed. Vaatluspäevadena on arvesse võetud vaid need vaatluspäevad, mil loomi kohati.

Küttimissoovitus

- ↑ - küttimist võrreldes eelmise jahihooajaga suurendada;
- ↑↑ - küttimist võrreldes eelmise jahihooajaga oluliselt suurendada;
- - küttida eelmise jahihooajaga sarnaselt (pole põhjust muuta varasemat küttimisstrateegiat);
- / ↑ - küttida samas mahus või veidi enam;
- / ↓ - küttida samas mahus või veidi vähem;
- ↓ - küttimismahtu vähendada;
- ↓↓ - küttimist oluliselt vähendada.

Iga käsitletava liigi juures on hallis kastis esitatud kokkuvõttev hinnang liigi arvukuse muutusele võrreldes eelneva aastaga ja kollases kastis üldistatud soovitus liigi küttimiseks eeloleval jahihooajal võrreldes eelmisega.

Erinevates aruande tabelites esitatud kollakas kirjas märgitud näitajad on arvatud väga väikese andmete hulga põhjal, mistõttu ei saa neid pidada järelduste tegemisel piisavalt usaldusväärseks.

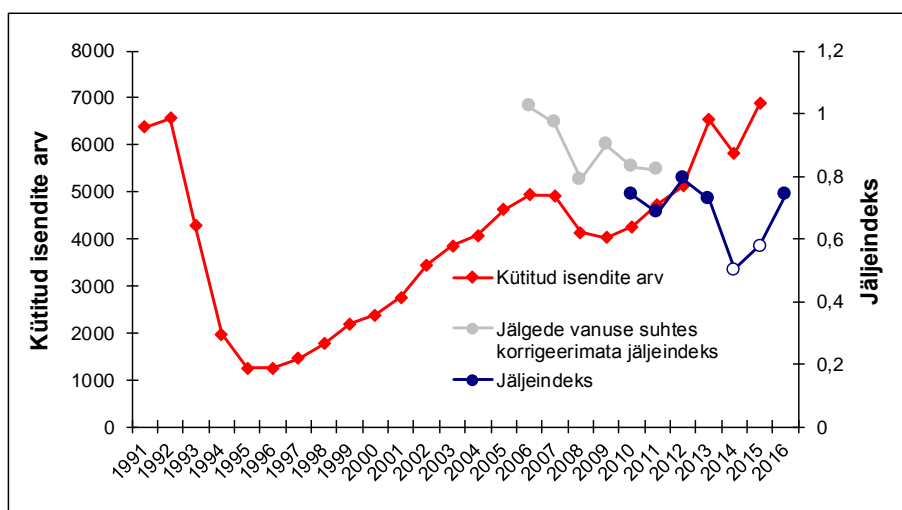
Aruandes esitatud küttimise tiheduskaardid on loodud Mapinfo Professional 15.2 tarkvara abil. Küttimiskaartidel kasutatud Eesti kontuur ja maakondade piiride kihi on loonud Maaamet.

Sigade Aafrika katku levikukaartide alusandmed pärinevad Veterinaar- ja Toiduametilt.

2015. a leidis aset oluline muutus RMK kasutuses olnud ning Lääne-Virumaa jahipiirkondade hulka kuulunud Anguse jahipiirkonna suuruses. Märkimisväärne osa senistest Anguse JP maadest liideti Lääne-Virumaal asuvate Muuga ja Tudu jahipiirkonnaga ning valdvalt Ida-Viru maakonda jääv osa arvati Anguse jahipiirkonna nime all Ida-Virumaa jahipiirkondade hulka. Võrreldavuse huvides kajastuvad antud aruandes Anguse jahipiirkonna kasutaja poolt esitud küttimisandmed ja hinangud erinevate ulukite arvukuse kohta veel Lääne-Virumaa koondis, kuid jahipiirkonna kasutaja poolne nn küttimisoov ning Anguse jahipiirkonna osa Keskkonnaagentuuri poolt soovitatavast küttimismahust sisaldub juba Ida-Virumaa koondis.

SEIRE TULEMUSED JA KÜTTIMISSOOVITUSED LIIGITI

PÕDER (*Alces alces*)

Põdra küttimine aastatel 1991 – 2015 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused (vt lk 11 - 12).

The number of moose hunted in 1991 – 2015 and winter track index (gray line - tracks per 1 km and blue line - tracks per 1 km per 24 hours).

Põdra arvukusdünaamikat iseloomustavad näitajad viimastel aastatel ning nende suhteline muutus võrreldes eelnenud aastaga. Jäljeindeksi muutusena esitatud 2016. a indeksi muutus võrreldes 2013. aasta omaga.

Maakond County	Küttimine Hunting bag			Küttimismahu muutus Change in hunting bag (%)	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)					Jäljeindeksi muutus Change in track index (%)	Jahimeeste hinnang arvukusele (n) Hunters estimation (n)			Arvukuse hinnangu muutus (%) Change in hunters estimation (%)
	2013	2014	2015		2012	2013	2014	2015	2016		2014	2015	2016	
Harjumaa	820	670	774	15,5	0,85	0,74	0,56	0,63	0,75	1,3	1310	1380	1220	-11,6
Hiiumaa	222	165	170	3,0	0,54	0,66					320	310	280	-9,7
Ida-Virumaa	293	287	382	33,1	0,67	0,71	0,49	0,53	0,65	-7,9	880	900	860	-4,4
Jõgevamaa	262	261	321	23,0	0,52	0,68		0,86	0,79	16,3	610	660	600	-9,1
Järvamaa	363	280	346	23,6	0,86	0,62	0,40	0,54	1,05	69,6	580	590	570	-3,4
Läänemaa	547	468	515	10,0	1,31	1,45			1,23		870	880	910	3,4
Lääne-Virumaa	430	443	611	37,9	0,68	0,67	0,37	0,32	0,65	-2,5	870	950	930	-2,1
Põlvamaa	199	180	216	20,0	0,43	0,41			0,35	-14,9	470	480	460	-4,2
Pärnumaa	894	842	945	12,2	0,89	0,58			0,91	56,6	1440	1520	1390	-8,6
Raplamaa	631	511	582	13,9	1,25	1,11	0,70		1,08	-2,4	920	960	930	-3,1
Saaremaa	357	362	382	5,5	1,02	0,91	0,69				800	800	800	0,0
Tartumaa	357	320	363	13,4	0,48	0,60		0,40	0,52	-12,3	660	670	660	-1,5
Valgamaa	315	271	390	43,9	0,37	0,44			0,50	13,0	570	570	540	-5,3
Viljandimaa	618	516	590	14,3	0,83	0,81			0,62	-23,7	840	880	850	-3,4
Võrumaa	224	239	286	19,7	0,54	0,39		0,75	0,87	124,7	510	510	490	-3,9
Kokku Total	6532	5815	6873	18,2	0,79	0,73	0,50	0,58	0,74	2,3	11650	12060	11490	-4,7

Erinevad arvukuse muutusi peegeldavad seirenäitajad viitavad valdavalt põdra arvukuse mõningasele langusele võrreldes eelneva aastaga. Jahimeeste hinnangud põdra arvukusele andsid 2016. a kõikide jahipiirkondade kokkuvõttes ca 11500 isendit, mis on eelnenud aastaga võrreldes ca 500-600 isendi võrra vähem. Maakondade lõikes on põdra arvukushinnangutes toimunud suurimad langused Harju- ja Pärnumaal, mõningast suurenemist näitavad vaid Läänemaa jahimeeste andmed.

2016. aasta talvel tehtud ruutloenduste jäljeindeks on põdral kõikide ruutude kokkuvõttes sisuliselt sama 2013. ja 2012. a loendus tulemuste põhjal arvatatuga. Nende viimaste 2012. ja 2013. a täiemahuliste ruutloenduste tulemustega võrreldes on põdra jäljeindeks märgatavalt suurem Järva- ja Jõgevamaal, tagasihoidlikum aga Viljandi-, Põlva- ja Tartumaal. Võrreldes 2013. ja 2012. jäljeloendustega oli 2016 a. loenduses veidi enam selliseid loendusruute, kus põdra jälgi ei kohatud (2016. a 8,4%; 2013. a 6,5% ja 2012. a 3,1%), viidates tõenäoliselt viimaste aastate intensiivsema kütamise tulemusel ebahühtlasemaks muutunud põdraasustusele.

2015. a kütiti Eestis rekordiliselt 6873 põtra. Võrreldes varasemaga suurenesid küttemismahud enim Valga-, Lääne-Viru- ja Ida-Virumaal. Arvestades eelnenud aastate põdra arvukuse hinnangutega, ei ole niivõrd suure hulga isendite kütmine toonud kaasa märgatavaid muutusi ei jäljeindeksis ega jahimeeste endi poolt antavates arvukuse hinnangutes. Põdra asurkonna juurdekasvu võimet silmas pidades on üsna üheselt selge, et reaalne üldarvukus pidi olema eelmistel aastatel paljudes maakondades arvukushinnangutes kajastatust märksa kõrgem.

Hirvlaste arvukusdünaamika ja elupaiga kasutuse jälgimiseks 2015. a loodud seirealade 2016. a kevadel teist korda läbiviidud pabulahunnikute loendustes oli sisuliselt võrdsel määral seirealasad, kus põdra talvist asustustihedust iseloomustav pabulaindeks kas suurenes või vähenes. Kõikide loenduste kokkuvõttes oli aga põdra pabulaindeks (pabulahunnikute arv 1 km pikkusel ja 2 m laiusel loendusmarsruudil) aasta tagusega võrreldes langenud 8,1-lt 7,5-le ehk ca 7% võrra. Grupeerides seirealasad nende paiknemise järgi torkavad silma laiemaid piirkondi iseloomustavad sarnasused nii muutuste suunas kui ka pabulaindeksite tasemes. Keskmisest märksa kõrgema põdra asustustiheduse poolest paistavad mõlemal aastal silma Lääne-, Rapla-, Järva- ja osalt ka Pärnumaa seirealad, keskmisest märksa madalam on asustustihedus aga Põlva- ja Võrumaa seirealadel (va Misso). Eelneva aastaga võrreldes on talvine põdra asustustihedus langenud Lääne-Viru ja Ida-Virumaa seirealadel, kasvanud aga näites Rapla- ja Tartumaa seirealadel.

Põdra puhul, kelle talvine tegevus oluliselt põllumaadel toimuvast ei sõltu ning kelle pabulahunnikud on teiste hirvlastega võrreldes selgelt äratuntavad ning kergemini leitavad, on piisavalt suure loenduste mahu olemasolul võimalik pabulaindeksilt üle minna juba konkreetselt isendilisele asustustihedusele.

Põdra suhteline asustustihedus ja selle muutused seirealadel 2014/2015 ja 2015/2016 talvel. pabulaloenduste andmetel. Pabulaindeks – pabulahunnikute arv 1 km loendusmarsruudi kohta.

Seireala nr <i>No of monitoring area</i>	Maakond <i>County</i>	Seireala asupaik <i>Location of monitoring area</i>	Pabulaindeks <i>No of pellet groups per 1 km</i>		Muutus <i>Change (%)</i>
			2015	2016	
1	Harju	Kaberneeme-Jägala	6,4	6,8	5,4
4	Harju	Nõva-Keibu	8,6	7,3	-14,6
5	Harju	Haiba	5,1	2,7	-46,4
6	Harju	Kose-Uuemõisa	10,3	11,2	8,2
2	Lääne-Viru	Palmse-Sagadi-Korjuse	10,3	3,2	-69,2
3	Lääne-Viru	Kunda-Vasta	6,4	14,3	122,4
8	Lääne-Viru	Väike-Maarja-Viru-Jaagupi	3,6	2,5	-31,9
16	Lääne-Viru	Laekvere-Venevere-Käru	14,0	12,1	-13,6
9	Ida-Viru	Sonda-Soonurme-Sirtsu	6,0	5,4	-9,9
10	Ida-Viru	Illuka-Kurtna-Pagari	3,1	2,9	-6,1
17	Ida-Viru	Kauksi-Rannapungerja	9,0	7,7	-14,6
11	Lääne	Haapsalu-Martna	21,4	16,0	-25,0
18	Lääne	Matsalu-Lihula-Vatla	10,5	11,4	8,0
12	Rapla	Sooniste-Risti-Märjamaa	8,1	8,8	9,3
13	Rapla	Valgu-Raikküla	10,7	11,2	4,7
20	Rapla-Pärnu	Eidapere-Kadjaste-Vändra	9,1	10,9	20,3
19	Pärnu	Halinga-Libatse	14,8	15,1	1,9
24	Pärnu	Kihlepa-Lindi-Tõstamaa	8,1	8,1	0,4
25	Pärnu	Põlendmaa-Pöörikaasiku	11,2	9,6	-13,7
26	Pärnu	Õordi	8,9	6,2	-30,6
30	Pärnu	Häädemeeste-Laiksaare	2,0	3,4	71,4
31	Pärnu-Viljandi	Tihemetsa-Mõisaküla	8,1	6,5	-19,8
27	Viljandi	Tänassilma-Oiu-Valma	5,3	8,5	60,9
32	Viljandi	Sudiste-Veisjärv	34,1	23,3	-31,5
7	Järva	Jäneda-Aegviidu	6,4	6,3	-2,0
14	Järva	Lõõla-Vahastu	16,3	13,4	-17,9
15	Järva	Koigi-Koeru-Päinurme	17,0	14,8	-12,7
21	Järva	Kabala-Imavere	13,6	16,8	23,9
22	Jõgeva	Lustivere-Saduküla-Pikknurme	1,3	2,0	52,4
23	Jõgeva	Kullavere-Pala-Kaiu jv	14,8	12,6	-14,6
28	Tartu	Käravere-Sojamaa-Tähtvere	2,9	3,6	25,0
29	Tartu	Järvselja	9,5	10,6	11,9
33	Tartu	Rannu-Pühaste	0,8	1,2	44,4
34	Põlva	Karilatsi-Ihamaru	3,2	2,8	-11,8
38	Põlva	Saatse	1,8	1,0	-43,1
36	Põlva-Võru	Kooraste-Urvaste-Sulbi	3,6	1,7	-52,6
37	Põlva-Võru	Ilumetsa-Lasva	1,8	1,2	-31,6
40	Võru	Misso	10,8	8,3	-22,7
35	Valga	Valga-Õru	2,6	3,6	41,5
39	Valga	Hargla-Karula	4,8	5,7	19,1
41	Hiiu	Kanapeeksi-Tahkuna	1,9	1,9	1,7
42	Hiiu	Leluselja	1,4	2,1	54,5
43	Hiiu	Käina-Tubala	5,9	6,2	5,3
44	Saare	Linnuse (Eiklast põhjas)	3,9	3,9	-1,6
45	Saare	Valjala-Tagavere-Laimjala	8,0	9,4	18,4
46	Saare	Koimla-Kõrkküla	2,3	2,9	30,6
47	Saare	Kaarma-Kõljala-Püha		5,6	
Eesti		Seirealade andmed kokku	8,1	7,5	-7,1

Esmaste arvutuste kohaselt annavad kahel aastal läbi viidud pabulaloenduste tulemused kõikide seirealade keskmiseks jahijärgseks asustustiheduseks 2015. a ~6,3 ja 2016. a ~5,8 isendit 1000 ha põdra poolt potentsiaalselt kasutatavate elupaikade kohta (arvestatud on ka jahi mõjuga). Kogu Eesti peale ülekantult annaks see talikarja suuruseks 2015. aasta talvel veidi üle 15 000 isendi ja 2016. a talvel ca 13 800 isendit. Kasutades lähtekohana 2015. aasta põdraasurkonna käibe arvutustes 15 000 isendilist suurust jõuab 2016. a talveks välja üsna sarnase ca 13 500 isendilise asurkonna suuruseni. Möödunud aasta küttimist ja selle tagajärjel toimunud arvukuse muutust arvestades pidi 2015. a kevadel põdra populatsiooni suurus olema suurusjärgus 15 000 isendit.

2015. a põdrajahtide käigus kujunenud küttimisstruktuur, kus pulle 35,7%, lehma 32,8% ja vasikaid 31,5%, on sisuliselt sama, mis aasta varemgi. Soovitatud küttimisstruktuurist kütiti ülekaalukamalt pulle Võru- ja Harjumaal, tugevam põdralehmade osa survestamine paistab silma Saaremaal kütitud põtrade soolises jaotuses.

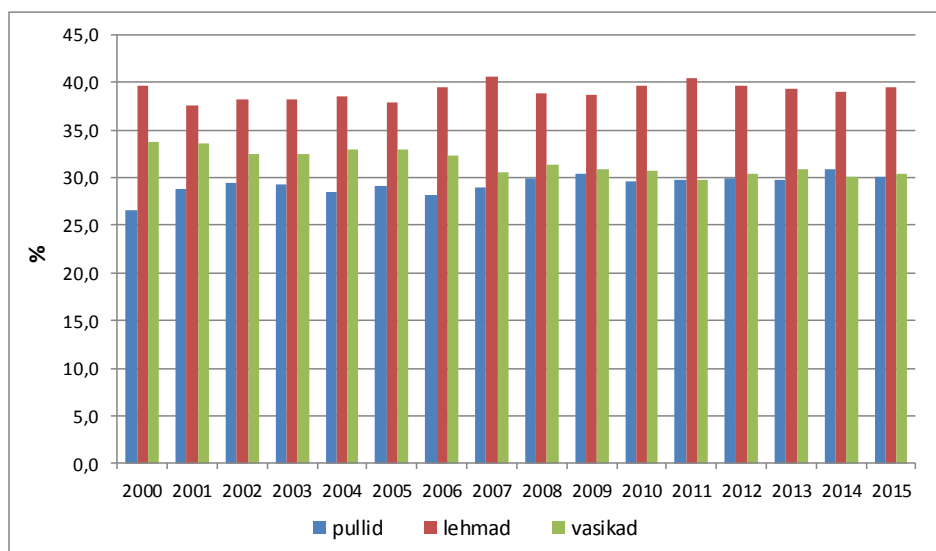
2015. a jahiaegsetes vaatlusandmetes oli lehmade-pullide suhtarv Eesti keskmisena tavapärasel tasemel 1,3 lehma pulli kohta tasemel, varieerudes maakonniti vahemikus 1,1 - 1,6. Suurim oli lehmade ülekaal Valgamaa ja Hiiumaa põdravaatlustes.

Põtrade sooline jaotus ning vasikate osakaal küttimises ja sügisestes vaatlusandmetes ning keskmine ühe vaatluspäeva jooksul vaadeldud isendite arv jahihooaja esimeses pooles (15. september-31. oktoober) tehtud põdravaatlustes aastatel 2013 - 2015.

Maakond County	Küttimisstruktuur Content of hunting bag						Jahiaegsed vaatlusandmed Observations in autumn								
	♀/♂ sugude suhe Sex ratio (adult+yearlings)			vasikate % calves			♀/♂ sugude suhe Sex ratio (adult+yearlings)			vasikate % calves			Ühe jahipäeva kohta vaadeldud isendite arv No. of observed ind. per day		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015
Harjumaa	0,82	0,91	0,82	27,0	27,2	25,2	1,07	1,07	1,08	25,6	24,1	24,7	2,9	3,2	3,2
Hiiumaa	1,19	1,05	1,07	32,0	31,5	29,4	1,29	1,26	1,56	25,6	25,1	25,5	4,2	3,9	3,7
Ida-Virumaa	0,77	0,86	0,74	32,4	33,1	30,6	1,19	1,05	1,15	31,2	27,2	27,6	3,8	3,6	4,2
Jõgevamaa	0,98	1,04	0,95	35,1	34,5	36,1	1,48	1,26	1,39	33,9	29,7	33,6	2,6	2,7	2,3
Järvamaa	0,88	0,82	0,94	33,6	34,3	33,2	1,50	1,29	1,48	33,8	34,3	35,6	2,9	3,3	3,0
Läänemaa	0,90	0,96	0,91	31,6	31,4	30,1	1,13	1,16	1,30	26,3	29,5	30,2	4,2	4,7	5,6
Lääne-Virumaa	0,88	0,90	0,98	32,8	32,5	33,9	1,53	1,44	1,43	32,4	30,6	30,5	3,6	3,7	3,7
Põlvamaa	0,70	0,82	0,82	32,7	33,3	33,3	1,19	1,18	1,23	32,9	31,0	27,9	3,3	3,0	3,0
Pärnumaa	0,85	0,90	0,86	32,3	32,5	32,9	1,44	1,29	1,30	33,8	30,9	30,1	3,9	4,0	3,6
Raplamaa	1,05	1,01	1,05	30,7	31,9	31,6	1,52	1,46	1,40	31,6	33,5	31,2	3,0	3,1	3,5
Saaremaa	1,07	0,94	1,20	35,6	30,9	32,7	1,23	1,14	1,26	29,2	26,8	28,1	3,4	3,1	3,9
Tartumaa	0,93	0,86	0,90	31,4	33,8	30,0	1,33	1,25	1,45	29,5	32,3	30,8	4,0	4,0	4,3
Valgamaa	0,84	0,75	0,99	33,3	28,8	31,8	1,52	1,18	1,60	33,2	33,7	36,3	2,5	2,3	2,5
Viljandimaa	1,02	0,98	1,00	32,8	32,0	32,4	1,38	1,55	1,28	33,1	30,8	30,8	4,0	4,3	5,4
Võrumaa	0,81	0,86	0,76	33,0	33,1	33,6	1,46	1,35	1,29	32,3	32,8	33,0	3,3	3,1	3,3
Kokku Total	0,91	0,91	0,92	31,9	31,7	31,5	1,33	1,26	1,32	30,9	30,1	30,4	3,4	3,5	3,6

Põdravasikate osakaal asurkonnas jäi 2015. a valdavalt mõõdukasse 25-35% vahemikku, olles sarnaselt eelmise aastaga madalaim Harju- ja Hiiumaal. Sarnaselt eelmise aastaga võis Hiiumaal ka 2015. a kevadel sündinud kohordi (vasikate) osakaal jahi järel jääda asurkonna normaalseks uuenemiseks soodsast 25-30% tasemest allapoole. Eelnenud aastaga võrreldes veelgi kesisemast asurkonna juurdekasvust annab Hiiumaa puhul selget tunnistust ka asjaolu, et samaaegselt maakondade lõikes ühe kõrgeima lehmade osakaaluga vaatlustes on vaadeldud vasikate osakaal üks tagasihoidlikumaid.

Põdrajahi esimeses pooles jahipäeva kohta nähtud põtrade arv on püsitud eelnenud aastatega võrreldes üsna sarnasel tasemel ning isegi pisut tõusnud, mis kinnitab arvukuse püsimist eelnevate aastatega võrreldes üsna sama kõrgel tasemel.

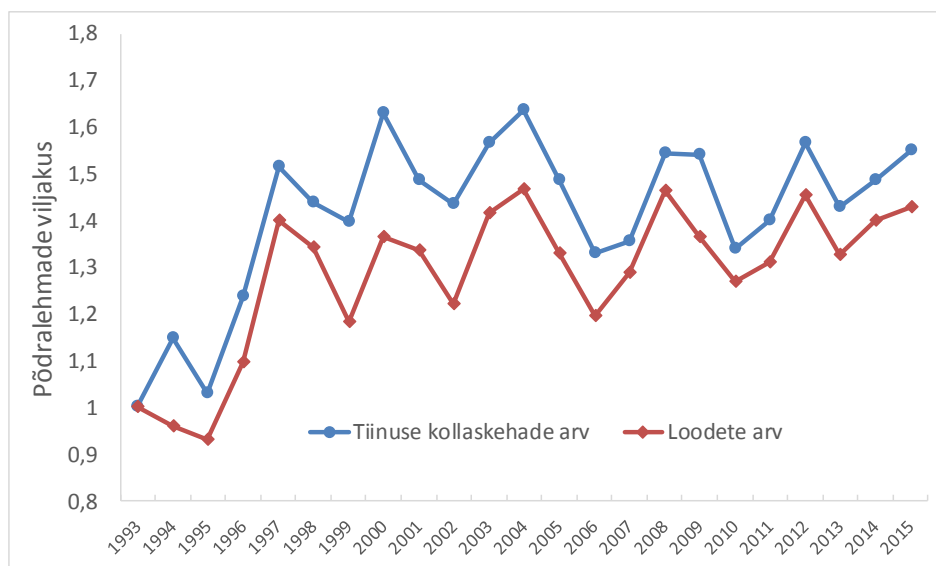
Põdraasurkonna koosseis jahiaegsetes vaatlustes (%).

Population composition of moose based on observations made by hunters during hunts.

Adult males – blue; Adult females – red; calves – green.

2015. a kütitud põdralehmade kõrged viljakusnäitajad (keskmine tiinuse kollaskehade arv ja keskmine loodete arv) ning kõrge reproduktiivsete emasloomade osakaal pärast 10. oktoobrit kütitud põdralehmade seas annab tunnistust põtrade heast konditsioonist. Sarnaselt eelnenud aastatega olid ka möödunud talve ilmastikuolud üsna pehmed, mistõttu võib eeldada, et talvised loodete ja kevadised vastsündinud vasikate kaod olid minimaalsed. Teisalt on võimalik, et koos metssea arvukuse drastilise langusega katkualadel võib paiguti suurenda hundi mõju põdra, eeskätt just vasikate, suremuses.

Sarnaselt viljakusandmetega annavad tunnistust isendite heast konditsioonist väga head sarvede arengut iseloomustavad näidud 2015. a kütitud põdrapullidel.

Põdralehmade viljakusnäitajate dünaamika. Keskmine tiinuse kollaskehade arv ja keskmine loodete arv kütitud põdralehmadel.

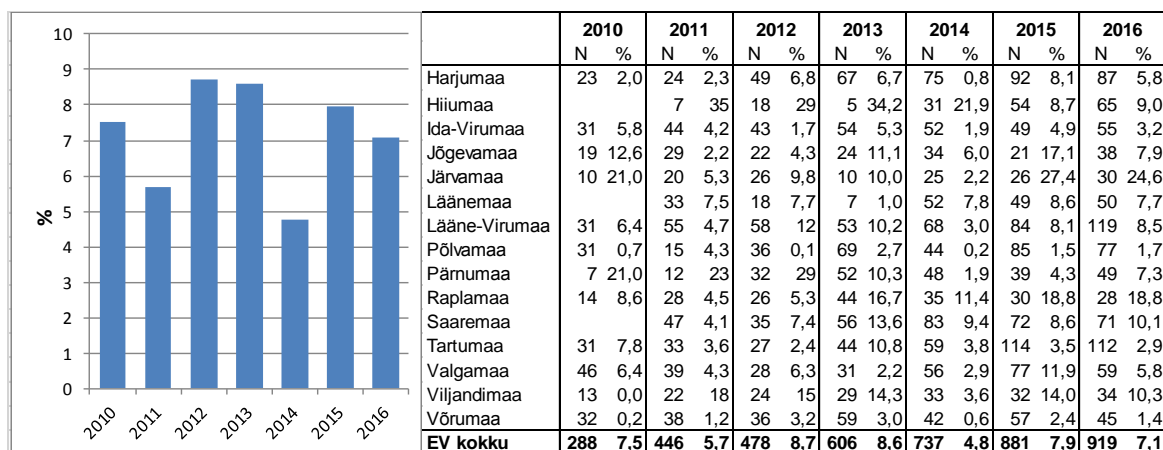
Estimates of potential productivity of moose. Mean number of corpora lutea (blue) and mean number of embryos (red) per female.

Kütitud põdralehmade (mullikad ja täiskasvanud) viljakusnäitajad (innelatud põdralehmade osakaal ja keskmine loodete arv ühe põdralehma kohta) erinevates maakondades viimasel kolmel aastal.

Maakond County	Analüüsitud proovide arv No of analyzed samples			Indlevate emaste osakaal Proportion of females ovulating (yearlings+adults)			Keskmine loodete arv ühe emaslooma kohta No of embryos per female (yearlings+adults)		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015
Harjumaa	71	62	70	88,7	83,9	95,7	1,24	1,19	1,46
Hiiumaa	5	11	12	80,0	81,8	83,3	1,00	1,00	1,11
Ida-Virumaa	28	32	38	96,4	96,9	92,1	1,52	1,67	1,42
Jõgevamaa	40	28	24	92,5	96,4	100,0	1,24	1,77	1,76
Järvamaa	40	27	29	90,0	81,5	86,2	1,37	1,24	1,36
Läänemaa	29	19	16	82,8	84,2	100,0	1,19	1,25	1,30
Lääne-Virumaa	39	39	63	92,3	89,7	87,3	1,32	1,40	1,46
Põlvamaa	28	29	26	89,3	89,7	92,3	1,23	1,52	1,48
Pärnumaa	60	61	78	91,7	96,7	92,3	1,40	1,51	1,33
Raplamaa	45	37	38	91,1	86,5	86,8	1,33	1,42	1,31
Saaremaa	21	22	26	81,0	81,8	88,5	1,17	1,00	1,20
Tartumaa	32	39	29	96,9	87,2	93,1	1,43	1,38	1,46
Valgamaa	23	12	22	95,7	100,0	100,0	1,44	1,64	1,77
Viljandimaa	46	30	29	91,3	90,0	93,1	1,38	1,30	1,50
Võrumaa	29	27	18	93,1	96,3	100,0	1,42	1,60	1,50
Kokku (Total)	536	475	525	90,9	89,7	92,3	1,32	1,40	1,43

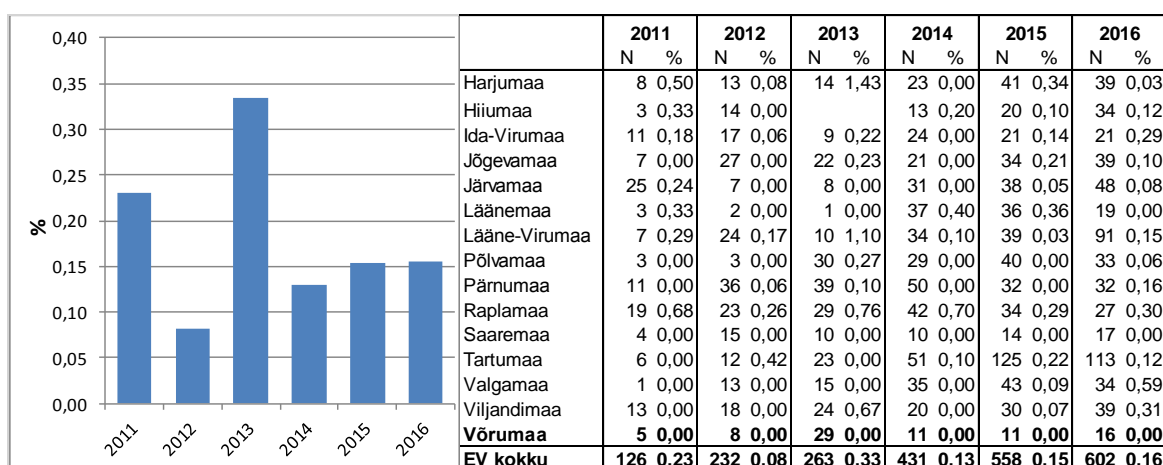
2016. aasta kevadel viidi koostöös Keskkonnaameti spetsialistidega põdrale tootumiseks atraktiivsetes ca 5-15 aastastes männinoorendikes ja ca 30-60 aastastes kuusikutes läbi värsket põdrakahjustuse seire hindamiseks viimase talve jooksul puudele tekitatud vigastusi. Männinoorendikes värskete vigastustega mändide osakaal 2016. a oli võrreldes aasta varasemaga veidi vähenenud, olles keskmiselt 7,1%. Maakonniti suurenes vigastatud mändide osakaal Saare- ja Pärnumaal ning veidi ka Hiiu- ja Lääne-Virumaal. Aasta

varasemaga võrreldes tuli märksa vähem värsked männikahjustusi välja Jõgeva-, Valga- ja Viljandimaa proovitükkidel. Samaselt eelmise aastaga oli värskete vigastustega mändide osakaal kõrgeim Järva- ja Raplamaal, olles Järvamaal võrreldes 2015. a veidi langenud ning Raplamaal sisuliselt sama. Värskete vigastustega mändidega proovitükkide osakaal kõikidest 2016. a vaadatud proovitükkidest oli 49,7% (2015. a 52,1%; 2014. a 44,5%) ja olulise uue vigastustega mände täheldati 44,8%-l (2015. a 45,6%-l ja 2014. a 39,3%-l) proovitükkidest.

Värskede kahjustusega mändide osakaal (%) noortes männikutes seirealadel ja inventeeritud noorendike arv (N).

Proportion of newly damaged (by moose) pine trees in young pine stands in survey plots and the number of studied survey plots.

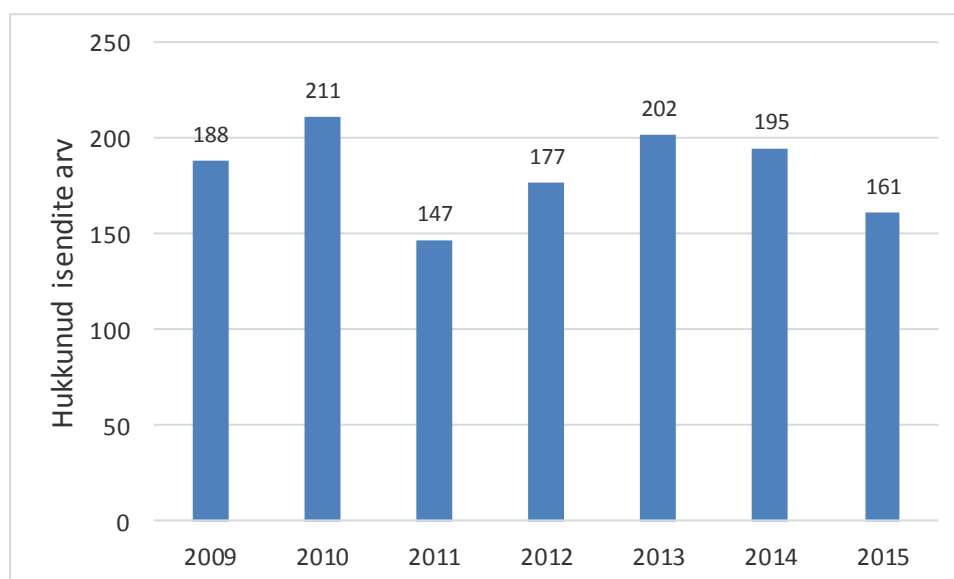

Värskede kahjustusega kuuskede osakaal (%) keskealistes kuusikutes seirealadel ja inventeeritud kuusikute arv (N).

Proportion of newly damaged (by moose) trees in the studied survey plots of mid-aged spruce stands and the number of studied spruce stands.

Kahjustuste seire kuusikuis näitas põdra tekitatud värskete koorevigastuste vähest sagenemist kaheksas maakonnas. Kõige enam esines neid Valgamaal, kus värskaid kahjustusi esines kuuel kuusel tuhandest. Seiratud kuusikute kokkuvõttes esines värskaid vigastusi kuuskedel sarnaselt eelmise aastaga ehk tuhande kuuse kohta oli värskete vigastustega keskmiselt üks-kaks puud (0,16%), sealhulgas kasvule oluliste värskete vigastustega keskmiselt üks puu (0,1%).

Põdra tekitatud metsakahjustustest rääkides juhime siinkohal taas tähelepanu sellele, et kahjustuste määrade ja põdra arvu muutuste vahele ei tohiks sugugi üheselt panna võrdusmärki, sest kahjustuste kujunemine (põdra koormus noorendikele) sõltub väga suurel määral ka talve ilmastikutingimuste eripäradest ning alternatiivsete toidutaimede olemasolust ja kättesaadavusest piirkonnas. Olulist mõju kahjustuste kujunemisele avaldavad ka piirkonnas läbiviidud metsaraied ning rakendatud metsahooldusvõtted. Kahjustuste ohu puhul võiks nii mõnelgi juhul olulist abi olla raiete kaalutletud edasilükkamisest ja madalamast/turvalisemast raiekraadist noorendike valgustamisel.

Jahipiirkondade kasutajate poolt registreeritud liiklusõnnetustes hukkunud põtrade arv aastatel 2009 - 2015.

The number of moose killed in traffic accidents in 2009 - 2015 (data registered by the users of hunting districts).

Lisaks metsakahjustustest tekkivale varalisele kahjule kaasnevad varalised kahjud ning sageli ka oht inimeste elule ja tervisele põtradega toimuvate liiklusõnnetuste tagajärjel. Sellistes õnnetustes hukuvad reeglina ka põdrad ise. Jahipiirkonna kasutajad, kelle üheks

kohustuseks on tegeleda ka jahipiirkonna maanteedel hukkunud suurulukite eemaldamisega, on Keskkonnaagentuurile esitatud jahindustatistilistes aruannetes üles täheldanud 161 põdra hukkamise liiklusõnnetustes 2015. a, mida oli siiski pisut vähem kui eelnenud kolmel aastal.

Tuginedes eelpool esitatud seireandmetes toimunud muutustele võib tõdeda, et 2015. a pea 6900 isendini küündinud küttimise tulemusena on põdra arvukus mõõdukalt langenud, kuid jäänud enamuses maakondades metsa kahjustuste riski silmas pidades siiski veel kõrgele tasemele. Viimaste aastate intensiivsema küttimise oodatust tagasihoidlikum mõju põdra asustustiheduse langetamisel ning viimasel kahel aastal üle Eesti läbi viidud pabulaloenduse esialgsed tulemused viitavad ca 20-25%-lisele alahinnangule põdra üldarvukuse osas viimastel aastatel.

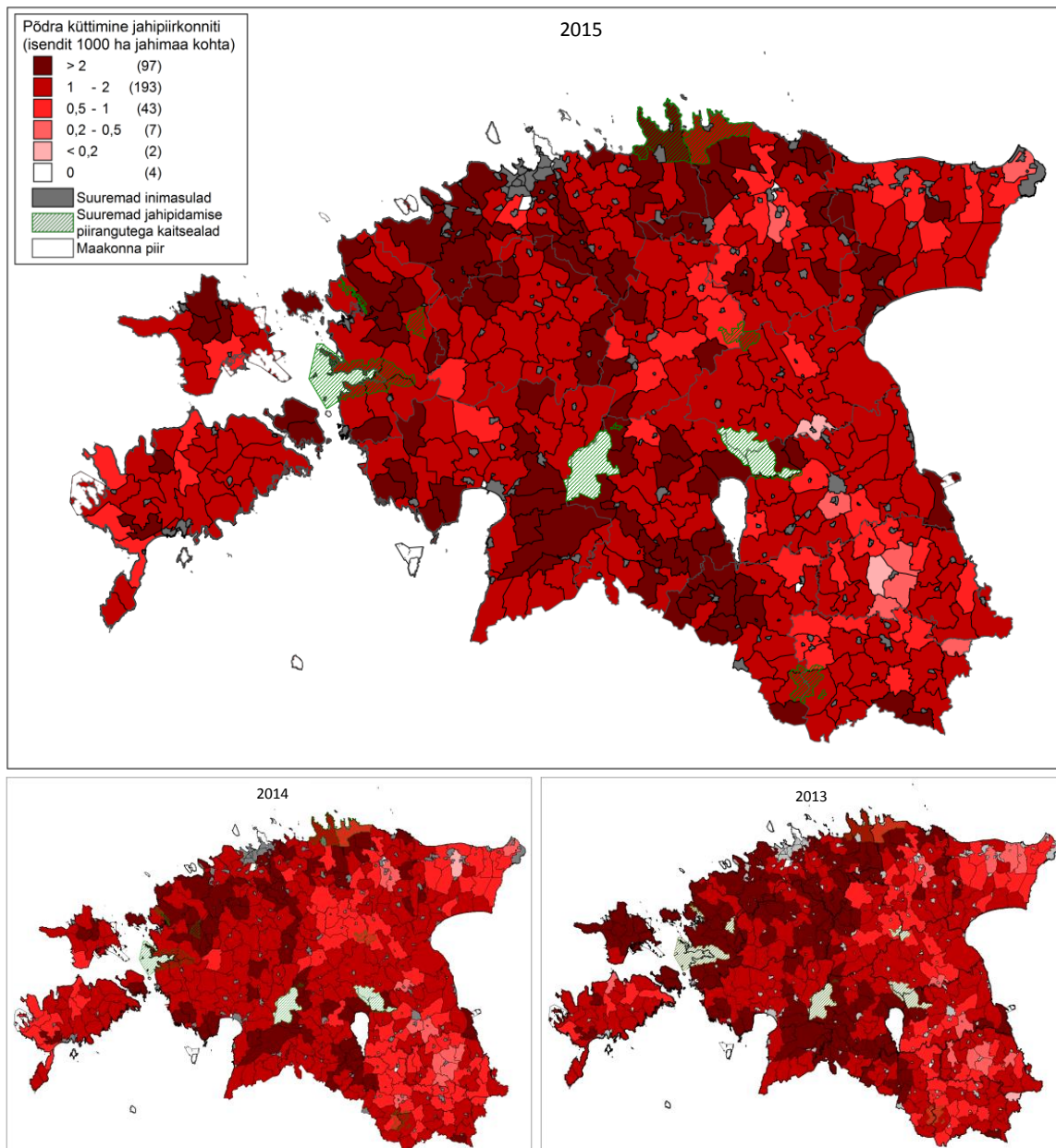
Jahipiirkondade kasutajate poolne kütmissoov ja selle muutused võrreldes eelneva aastaga ning KAUR eluslooduseosakonna soovitusel põdra küttimismahtude määratlemiseks 2016. jahihooajal.

Maakond County	Jahipiirkondade kasutajate kütmissoov Hunting quota requested by the users of hunting districts (%)				Soovitus küttimiseks 2016 aastal Suggestions for hunting in 2016				
	2015	2015 küttime võrreldes kütmissooviga (%) Hunting in 2015 as compared to requested quota (%)	2016	Kütmissoovi muutus Change in requested hunting quota (%)	pullid (%) bulls	lehmad (%) cows	vasikad (%) calves	küttime maht hunting quota	% eelmise aasta küttime % of bag 2015
Harjumaa	685	113,0	716	4,5	36	34	30	720	93,0
Hiiumaa	153	111,1	138	-9,8	34	34	32	150	88,2
Ida-Virumaa	296	129,1	355	19,9	36	32	32	400	104,7
Jõgeva	259	123,9	250	-3,5	32	32	36	330	102,8
Järvamaa	290	119,3	292	0,7	32	32	36	360	104,0
Läänemaa	468	110,0	504	7,7	35	33	32	540	104,9
Lääne-Virumaa	435	140,5	471	8,3	33	33	34	520	85,1
Põlvamaa	195	110,8	205	5,1	33	32	35	210	97,2
Pärnumaa	758	124,7	770	1,6	34	32	34	880	93,1
Raplamaa	468	124,4	475	1,5	33	33	34	570	97,9
Saaremaa	347	110,1	363	4,6	34	34	32	400	104,7
Tartumaa	312	116,3	322	3,2	32	32	36	360	99,2
Valgamaa	261	149,4	275	5,4	32	32	36	340	87,2
Viljandimaa	486	121,4	489	0,6	34	32	34	550	93,2
Võrumaa	230	124,3	247	7,4	33	32	35	270	94,4
Kokku Total	5643	121,8	5872	4,1	32-36	32-34	30-36	6600	96,0

Alljärgnevalt on esitatud 2015/2016 aasta seire tulemustest tulenevad soovitusel.

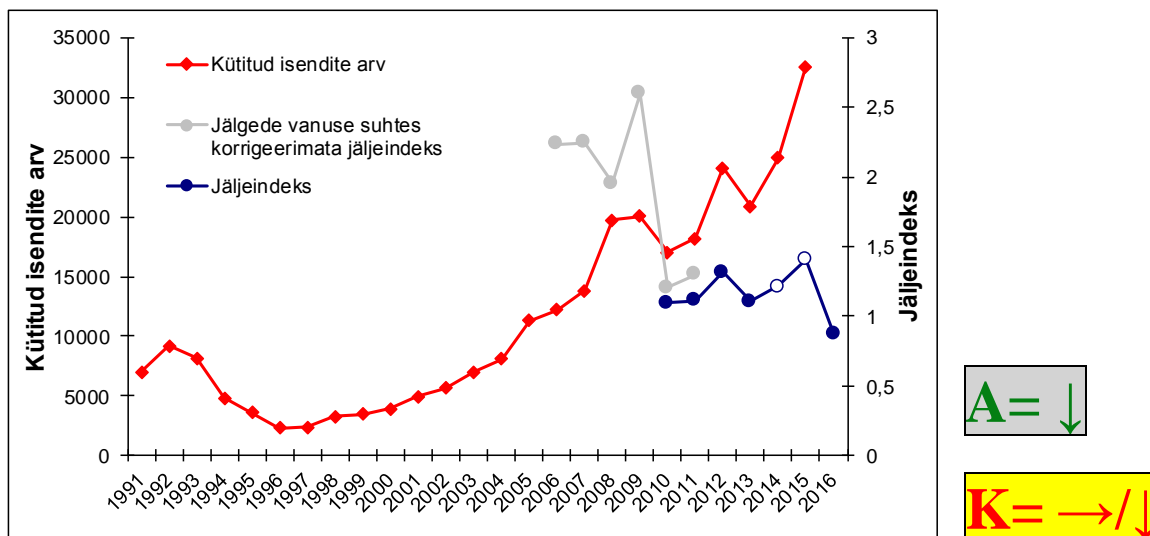
- 2016. a jahihooajal soovitame põdra küttime eesmärgiks seada asustustiheduse mõõdukas ja jätkuv langetamine. Orientiirina maakondlike küttime mahtude määramisel soovitame kasutada ülalpool olevas tabelis esitatud küttime mahtu. Juhime tähelepanu sellele, et soovitatava küttime mahu arvutamisel on arvestatud eelpool mainitud üldarvukuse tõenäolise alahinnanguga eelnenud aastatel ning tegemist **ei ole** minimaalse soovitatava küttime mahuga.

- Soovituslik küttemisstruktuur jääb eri maakondades vahemikku 32-36% pulle, 32-34% lehmi ja 30-36% vasikaid ning see arvestab kohalike asurkondade soolise koosseisu ja vasikate esinemissageduse erinevusi ning püüab tagada jahi järel talvitava asurkonna tasakaaluka struktuuri säilimise. Muudatused ± 3 ühikut soovitusel (näiteks 33% puhul $33\pm 3\%$ ehk 30 kuni 36%) on talutavad, kuid kindlasti on taunitav etteavatsetud mistahes soorühma üle- või alakütmine.
- Jahipiirkondade lõikes küttemismahu määramisel tuleb kindlasti arvestada ka värske põdrakahjustuse esinemisega naaberjahipiirkondades. Täiendav info hirvlaste tekitatud kahjustuste kohta Metsaregistri andmetele tuginevalt esitatakse käesoleva aruande lisana.
- Asurkonna efektiivsemaks ohjamiseks soovitame moodustada mitmest jahipiirkonnast koosnevat ohjamisalasid, kus oleks jahihenduste koostöös lihtsam järgida soovitud küttemisstruktuuri.
- Jahipiirkondade kasutajatel on soovitatav hoiduda täiskühvelsarvi kandvate pullide (kelle sarve kühvliosa moodustab kummagi sarvelaba valendikust enam kui poole) küttemisest, olenemata sarvede suurusest, eesmärgiga suurendada meie põdraasurkonna looduslähedust. Kühvelsarvi kandvaid põdrapulle on tulenevalt nende sarvede kõrgest trofeeväärtusest võrreldes nende esinemisega asurkonnas pika aja vältel märgatavalt rohkem survestatud, mistõttu on selle sarvetüübi esindajate osakaal Eesti ja ühtlasi ka kogu Põhja-Euroopa põdra asurkonnas pidevalt vähenenud.
- Soovitame pullide küttemisega alustada sarnaselt lehmade ja vasikate küttemisega alates oktoobrist. Sellest lähtuvalt teeme käesolevaga ettepaneku seaduseandjale muuta jahieeskirjas põdrajahi alguskuupäeva 1. oktoobriks. Jahi vastu septembri teises pooles räägib asjaolu, et see lõikub populatsiooni tugevaima tuumiku jooksuajaga, mil viljastatud järglased on kõige elujõulisemad. Tugevate pullide kõrvaldamine just sel ajal on hoiu seisukohast kahjulik. Kuigi kõrvaldatakse ka kehvemaid pulle, on sellise jahi tõhusus kogu hooaja suhtes seda väiksem (ja võimalus, et tabati mõni dominant seda suurem), et septembris kütitakse ainult pulle, millega häiritakse samas kogu asurkonna toimimist. Säilitades (dominantse) põdrapulli septembris, on tema panus järgneva kohordi tootjana tunduvalt tõenäolisem ja küttemise kahjulikkus populatsioonile väiksem, pullide suurem arv ja konkurents jooksuajal on aga asurkonnale tervikuna kasulik.

Hunting of moose (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2015 and in previous hunting seasons.

METSSIGA (*Sus scrofa*)

Metssea kütmine aastatel 1991 – 2015 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused (vt lk 11 – 12).

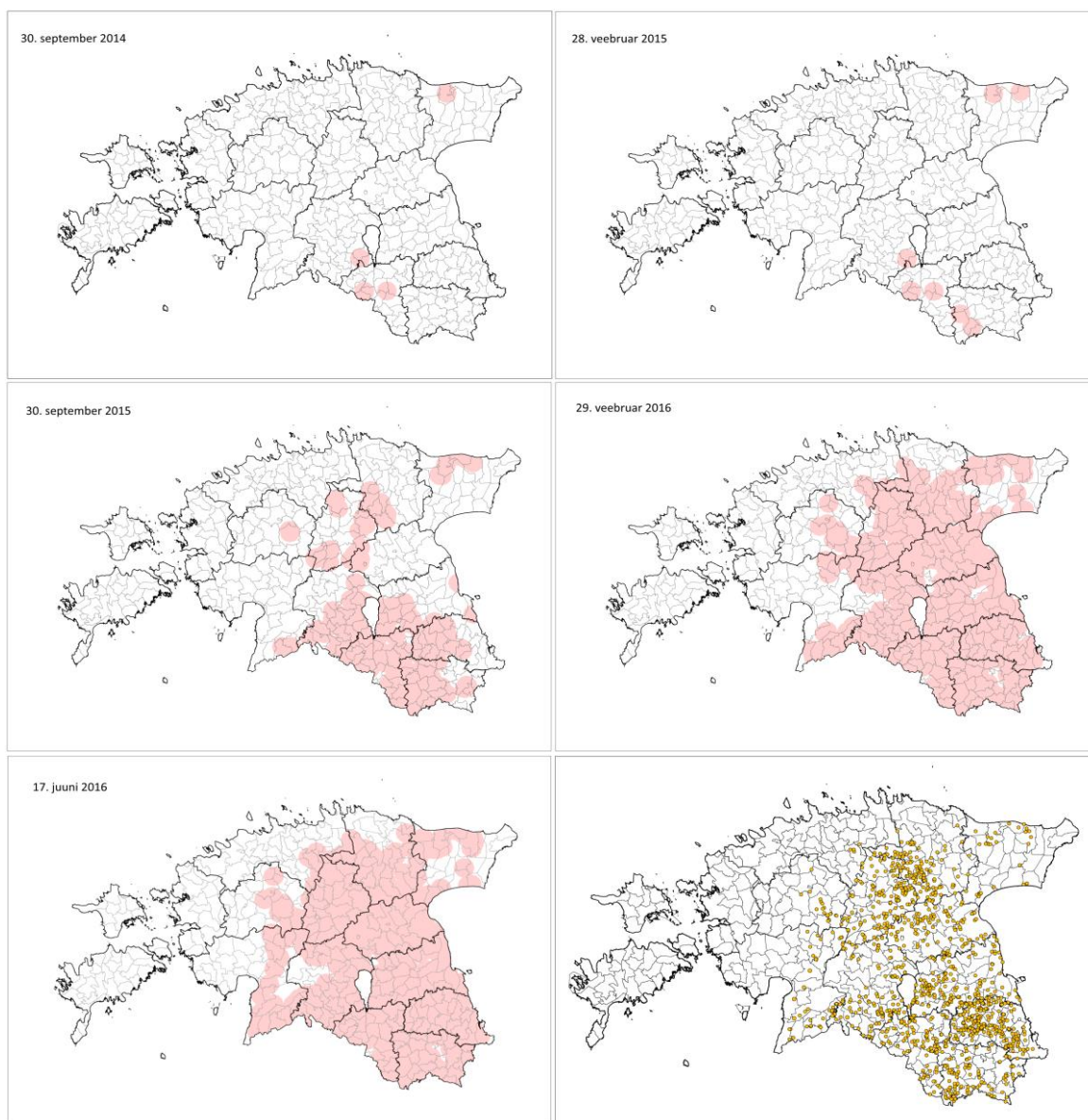
The number of wild boar hunted in 1991 – 2015 and winter track index (gray line - tracks per 1 km and blue line - tracks per 1 km per 24 hours).

Metssea arvukusdünaamikat iseloomustavad näitajad viimastel aastatel ning nende suhteline muutus võrreldes eelnenud aastaga. Jäljeindeksi muutusena esitatud 2016. a indeksi muutus võrreldes 2013. aasta omaga.

Maakond County	Kütmine Hunting bag			Kütmismahu muutus Change in hunting bag (%)	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)					Jäljeindeksi muutus Change in track index (%)	Jahimeeste hinnang arvukusele (n) Hunters estimation (n)			Arvukuse hinnangu muutus (%) Change in hunters estimation (%)
	2013	2014	2015		2012	2013	2014	2015	2016		2014	2015	2016	
Harjumaa	1367	1802	2732	51,6	1,12	1,01	0,95	1,03	1,14	12,8	1670	1740	1030	-40,8
Hiiumaa	850	908	1509	66,2	1,19	1,05					560	580	600	3,4
Ida-Virumaa	422	372	690	85,5	0,68	0,82	0,67	0,29	0,78	-5,2	770	820	600	-26,8
Jõgevamaa	992	1248	1750	40,2	0,80	0,76		5,74	1,04	36,1	1240	1300	580	-55,4
Järvamaa	1659	1964	2200	12,0	1,51	0,79	1,17	0,68	1,28	61,4	1270	1250	460	-63,2
Läänemaa	1329	1782	3026	69,8	1,88	2,24			1,64		1310	1480	1380	-6,8
Lääne-Virumaa	1513	2178	3102	42,4	1,16	0,88	1,71	1,32	0,76	-13,3	1910	2070	1030	-50,2
Põlvamaa	1641	1800	1742	-3,2	1,32	0,98			0,47	-52,4	1160	1180	310	-73,7
Pärnumaa	1872	2255	2977	32,0	0,98	0,72			0,81	12,1	1500	1780	1160	-34,8
Raplamaa	1659	2252	3219	42,9	1,90	1,64	1,84		1,84	12,1	1760	1810	1560	-13,8
Saaremaa	2561	2940	5250	78,6	1,72	1,41	1,27				1150	1290	2100	???
Tartumaa	1117	1621	1620	-0,1	0,96	1,27		1,03	0,94	-26,2	1300	1380	570	-58,7
Valgamaa	1122	800	551	-31,1	1,16	1,08			0,25	-77,3	1030	850	160	-81,2
Viljandimaa	1537	1611	1245	-22,7	1,68	1,21			0,18	-85,1	1750	1780	360	-79,8
Võrumaa	1244	1376	967	-29,7	1,63	0,80		2,10	0,55	-31,3	1330	1300	320	-75,4
Kokku (Total)	20885	24909	32580	30,8	1,32	1,11	1,22	1,41	0,87	-21,2	19710	20600	12220	-40,7

Imselgelt ei ole viimase aasta kahe jooksu metsseaga ligilähedaseltki samaväärset kõlapinda saanud ükski teine meie ulukiliikidest. Põhjuseks on mõistagi 2014. a sügisel Eestisse jõudnud sigade Aafrika katk (SAK). Kui 2014. a sügisest kuni 2015. a kevadeni püsisid uued katku nakatunud või selle tagajärjel hukkunud isendite leiud algsete puhangukollete vahetus läheduses Valga-, Viljandi-, Võru ja Ida-Viirumaal, siis 2015. a

suvi tõi kaasa taudikollete hüppelise lisandumise ning haiguse laialdase leviku Eesti mandriosas. Senine taudi leviku kronoloogia Eestis näitab, et enamasti on senised distantsilt suuremad hüpped ja uute taudikollete teke leidnud aset suveperioodil ja varasügisel ning talvekuudel on leviku kiirus ja ulatus pidurdunud ning jätkunud pigem lokaalsel tasandil. See tähendab seda, et katku leviku kiirus sõltub mitmetest muudest, paljuski meile veel teadmata asjaoludest ning sügisel ja talvel toimival ajujahil on siin paremal juhul vaid marginaalne roll.

Katku leviku kronoloogia metssea asurkonnas. Lihtsustatud leviku kaardi koostamisel on tekitatud iga SAK positiivse leiukoha ümber puhverala raadiusega 8 km. Viimasel kaardil on kollaste punktidenäidatud kõik taudi puhangu algusest kuni 2016. a 17. juunini registreeritud ja laborianalüüsidest kinnitust leidnud katkujuhtumid. Paljude leidude asukoha määrangud on omavahel kattuvad ning ei ole seetõttu visuaalsel vaatlusel kaardilt eristatavad. Algandmed: Veterinaar- ja Toiduamet.

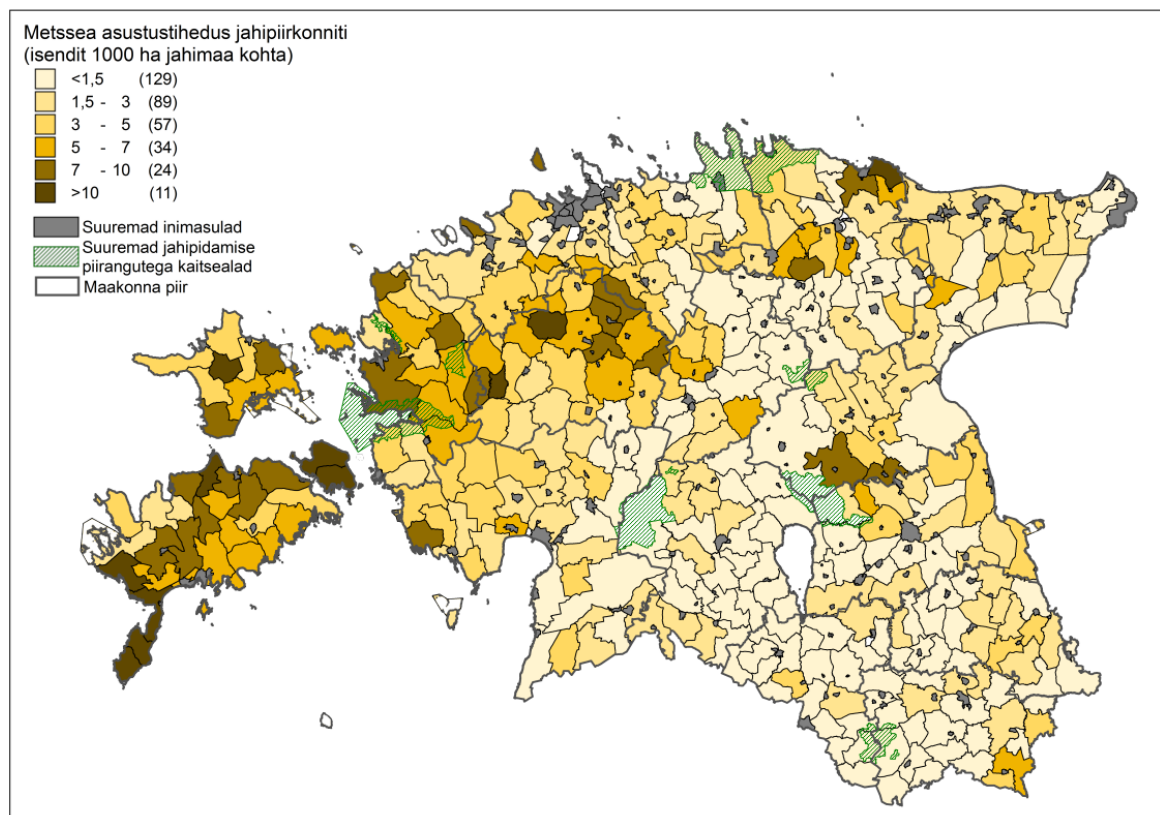
Distribution chronology of African Swine Fever in wild boar population.

Paraku jõudis eelmisel suvel haigus metsast ka mitmetesse koduseafarmidesse ning selle tulemusena hukati taudistunud farmides üle 22 000 kodusea. Põhjalik seakatku puudutav päevakohane info koos leidude kronoloogia ja kaardimaterjaliga on leitav võrgulehelt <http://www.agri.ee/et/seakatk>.

Eelmise aasta seirearuandes soovitasime metssea arvukuse tõusu vältimiseks ja selle piiramiseks riigis tervikuna 2015. a jahihooajal küttida vähemalt 29 100 metssiga. Suve keskel toimunud maakondlikes jahindusnõukogudes see enamasti toetust ei leidnud, kuid koos SAK-i laialdase leviku ja sellega kaasnenud suurte kahjudega seakasvatusele seati paljuski riigi poolsest tugevamast survest tingituna septembriks minimaalseks küttimiskohustuseks kokku ~29 600 isendit. Eelmisel sügisel paljudele jahimeestele utoopiliselt kõrgena tundunud küttimismahud järgnenud jahihooajal ka valdavalt täideti (isegi ületati) ja riigis tervikuna küttiti 2015/2016 jahihooajal jahipiirkonna kasutajatelt laekunud andmetel 32 580 metssiga. Seatud algsetest eesmärkidest tagasihoidlikumaks jäi küttimine vaid neis piirkondades, kus SAK-i tõttu oli metssigade asustustihedus talve alguseks kordades langenud.

Kui 2015. a talve lõppedes oli jahipiirkonna kasutajate hinnangul metssea üldarvukus ca 20 600 isendit, siis 2016 a. oli vastav näitaja ca 12 200 ehk üle 40% langenud. Ootuspäraselt olid kõige drastilisemad muutused arvukuse hinnangutes toimunud katkust enim mõjutatud maakondades. Vaadates küttimisandmeid ja kütitud isendite vanuselist jaotust on ilmselge, et metssigade tegelik arvukus pidi eelmise aasta kevadel jahipiirkonna kasutajate poolt hinnatust olema oluliselt suurem, küündides hinnanguliselt ca 30 000 isendini. Küttimisandmetest paisavad arvukuse selged alahinnangud kõige teravamalt välja Hiiu-, Järva-, Lääne-, Rapla- ja Saaremaal. Kõikides nimetatud maakondades oli möödunud jahihooajal kütitud isendite seas üle ühe aasta vanuseid isendeid kevadel antud arvukushinnangutega võrreldes arvuliselt enam, kuid loendusega ligilähedaselt sarnasele tasemele jõuti üle ühe aasta vanuste loomade küttimisega ka mitmes teises maakonnas. Saaremaal, kus sarnane vastuolu arvukushinnangute ja küttimisandmete vahel on ilmnenu juba korduvalt ka varem, oli kütitud 5250 metsseast 3030 puhul tegemist üle ühe aasta vanuste isenditega. Jahihooajale eelnevalt hinnati metssigade arvukust saarel vaid ca 1300 isendile. Antud teema sattumine ajakirjanduse huviorbiiti viis jahihooaja lõpus piltlikult öeldes välja Saaremaa jahinduse arvamussuundade ja antud aruande koostajate vahelise „laupkokkupõrkeni“. Ilmselt tegid siiski enamus Saaremaa jahipiirkondade juhte 2016. a arvukuse hinnangute andmisel omad korrektuurid, hinnates viimase jahihooaja järgselt

metssigade arvukust saarel ~2100-le isendile. Sellest tulenevalt ei maksa Saaremaa puhul jahipiirkonna kasutajate poolt antud metssea arvukushinnangutes toimunud muutuste põhjal suuri järeldusi arvukusdünaamikas toimunud muutuste kohta teha. Viimase osas oleks võinud väärtuslikku tuge pakkuda talviste jäljeloenduste tulemused, kuid viletsate lumeolude tõttu nende läbiviimine Saaremaal kahjuks ebaõnnestus ning kesiseks jäi läbitud loendusruutude maht ka Hiiu- ja Läänemaal, ehk siis kõigis kolmes maakonnas, kuhu SAK tänaseks veel jõudnud ei ole. Ülejäänud kaheteistkümnes maakonnas piisavas mahus läbi viidud jäljeloenduste tulemused annavad selgelt tunnistust asustustiheduse tugevast langusest Viljandi-, Valga-, Võru-, Põlva- ja Tartumaal. Mõneti üllatavalt oli 2016. a loendustes metssea jäljeindeks Jõgeva- ja Järvemaal võrreldes 2013. aastaga hoopis kasvanud. Seletuseks tasub märkida, et loenduste läbiviimise ajaks jaanuaris-veebruaris esines nii Järva- kui Jõgevamaal jahipiirkondi, kus SAK-i leiud veel puudusid. Seda on ilmekalt näha ka jahipiirkonna kasutajate poolt jahihooaja järgselt antud metssea arvukushinnangute põhjal koostatud asustustiheduse kaardilt, millel paistavad kõrge metssigade asustustiheduse poolest veel silma näiteks Pikknurme ja Saadjärve jahipiirkonnad, kust esimesed katkuleiud tulid alles käesoleva aasta märtsis.

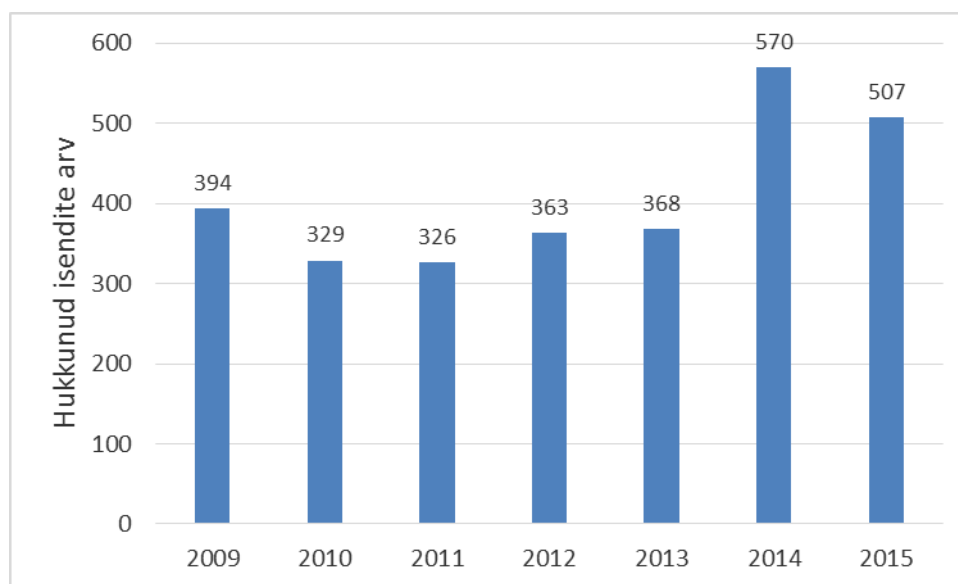
Metssea asustustihedus jahipiirkonniti (isendite arv 1000 ha jahimaa kohta) möödunud 2015/2016 a. jahihooaja lõppedes jahipiirkonna kasutajate poolt antud arvukushinnangute alusel.

Metssea suhteline asustustihedus ja selle muutused seirealadel 2014/2015 ja 2015/2016 talvel pabulaloenduste andmetel. Pabulaindeks – ekskremendihunnikute arv 1 km loendusmarsruudi kohta. Tuhnimisindeks - vähemalt 1 m² suuruste loendustransektille jäävate songitud alade arv 1 km loendusmarsruudi kohta.

Seireala nr <i>No of monitoring area</i>	Maakond <i>County</i>	Seireala asupaik <i>Location of monitoring area</i>	Pabulaindeks		Muutus <i>Change (%)</i>	Tuhnimisindeks		Muutus <i>Change (%)</i>
			<i>No of scats per 1 km</i>			<i>Rootings (>1 m2) per 1 km</i>		
			2015	2016		2015	2016	
1	Harju	Kaberneeme-Jägala	0,25	0,38	50,0	0,13	0,00	-100,0
4	Harju	Nõva-Keibu	0,41	0,25	-38,5	0,09	0,22	133,3
5	Harju	Haiba	2,57	0,78	-69,6	2,57	0,97	-62,3
6	Harju	Kose-Uuemõisa	1,28	2,28	78,0	0,69	0,84	22,7
2	Lääne-Viru	Palmse-Sagadi-Korjuse	1,53	0,13	-91,8	0,47	0,09	-80,0
3	Lääne-Viru	Kunda-Vasta	3,84	7,47	94,3	3,22	2,56	-20,4
8	Lääne-Viru	Väike-Maarja-Viru-Jaagupi	1,88	0,59	-68,3	1,91	0,50	-73,8
16	Lääne-Viru	Laekvere-Venevere-Käru	0,38	0,00	-100,0	0,22	0,66	200,0
9	Ida-Viru	Sonda-Soonurme-Sirtsu	0,50	0,22	-56,3	0,97	0,69	-29,0
10	Ida-Viru	Illuka-Kurtina-Pagari	0,31	0,81	160,0	1,97	2,19	11,1
17	Ida-Viru	Kauksi-Rannapungerja	0,81	0,28	-65,4	0,91	0,22	-75,9
11	Lääne	Haapsalu-Martna	0,97	0,47	-51,6	1,34	0,38	-72,1
18	Lääne	Matsalu-Lihula-Vatla	0,72	0,59	-17,4	0,47	0,19	-60,0
12	Rapla	Sooniste-Risti-Märjamaa	1,53	0,94	-38,8	0,00	1,38	+
13	Rapla	Valgu-Raikküla	0,78	0,81	4,0	0,00	0,19	+
20	Rapla-Pärnu	Eidapere-Kadjaste-Vändra	0,53	0,13	-76,5	0,44	0,03	-92,9
19	Pärnu	Halinga-Libatse	1,59	1,94	21,6	1,94	0,50	-74,2
24	Pärnu	Kihlepa-Lindi-Tõstamaa	1,00	1,56	56,3	1,19	2,16	81,6
25	Pärnu	Põlendmaa-Pöörikaasiku	0,53	0,06	-88,2	0,16	0,06	-60,0
26	Pärnu	Öördi	0,53	0,06	-88,2	0,28	0,06	-77,8
30	Pärnu	Häädemeeste-Laiksaare	0,13	0,03	-75,0	0,13	0,09	-25,0
31	Pärnu-Viljandi	Tihemetsa-Mõisaküla	3,03	0,31	-89,7	1,88	0,00	-100,0
27	Viljandi	Tänassilma-Oiu-Valma	0,44	0,19	-57,1	0,13	0,25	100,0
32	Viljandi	Sudiste-Veisjärv	6,69	0,59	-91,1	3,75	0,00	-100,0
7	Järva	Jäneda-Aegviidu	1,72	0,38	-78,2	0,84	0,66	-22,2
14	Järva	Lõõla-Vahastu	1,63	2,50	53,8	4,03	2,69	-33,3
15	Järva	Koigi-Koeru-Päinurme	4,38	0,38	-91,4	1,53	0,16	-89,8
21	Järva	Kabala-Imavere	2,63	1,03	-60,7	1,63	1,91	17,3
22	Jõgeva	Lustivere-Saduküla-Pikknurme	0,31	0,44	40,0	0,09	0,19	100,0
23	Jõgeva	Kullavere-Pala-Kaiu jv	1,34	1,09	-18,6	1,03	0,50	-51,5
28	Tartu	Käravere-Sojamaa-Tähtvere	1,13	0,91	-19,4	0,22	0,59	171,4
29	Tartu	Järvelja	0,00	0,22	+	0,00	0,16	+
33	Tartu	Rannu-Pühaste	2,34	0,06	-97,3	1,78	0,00	-100,0
34	Põlva	Karilatsi-Ihamaru	5,84	0,13	-97,9	2,75	0,03	-98,9
38	Põlva	Saatse	0,91	0,06	-93,1	0,28	0,09	-66,7
36	Põlva-Võru	Kooraste-Urvaste-Sulbi	0,41	0,19	-53,8	0,19	0,09	-50,0
37	Põlva-Võru	Ilumetsa-Lasva	2,22	0,22	-90,1	0,06	0,03	-50,0
40	Võru	Misso	1,41	0,16	-88,9	1,28	0,41	-68,3
35	Valga	Valga-Õru	0,66	0,00	-100,0	0,61	0,06	-89,7
39	Valga	Hargla-Karula	0,67	0,00	-100,0	0,58	0,28	-51,8
41	Hiiu	Kanapeeksi-Tahkuna	0,28	0,47	66,7	0,28	0,78	177,8
42	Hiiu	Leluselja	0,47	0,50	6,7	0,22	0,69	214,3
43	Hiiu	Käina-Tubala	0,38	0,16	-58,3	0,03	0,31	900,0
44	Saare	Linnuse (Eiklast põhjas)	3,84	0,38	-90,2	6,09	5,84	-4,1
45	Saare	Valjala-Tagavere-Laimjala	0,19	0,19	0,0	0,69	0,44	-36,4
46	Saare	Koimla-Kõrkküla	2,72	1,75	-35,6	5,47	3,22	-41,1
47	Saare	Kaarma-Kõljala-Püha		0,41			6,78	
	Eesti	Seirealade andmed kokku	1,48	0,69	-53,3	1,19	0,85	-28,3

Metssea asustustiheduse drastilist langust piirkondades, kuhu SAK eelmise aasta talve alguseks kohale oli jõudnud, kinnitavad veenvalt ka hirvlaste pabulaloenduste käigus kogutud andmed metssigade väljaheidete ja tuhnimislaikude esinemise kohta. Kuna pabulaloenduste käigus märgitakse üles kõik talve jooksul ning sügisel pärast puulehtede langemist tekitatud ekskremendihunnikud ja üle ühe ruutmeetri suurused tuhnimislaigud, siis nende piirkondade andmetes, kuhu katk jõudis alles talve teises pooles, selle mõju metssea asustusele veel ei kajastu.

Kui 2014. aastal suurenes hüppeliselt liiklusõnnetustes hukkunud metssigade arv (jahipiirkonna kasutajate andmed) enamuses maakondades, siis 2015. a see Eestis kokkuvõttes küll veidi vähenes, kuid seda paljuski katkust mõjutatud maakondade arvelt. Harju-, Saare-, Hiiu- ja Ida-Virumaal oli liiklusõnnetustes hukkunud metssigade arv aga hoopis suurenenud.

Jahipiirkondade kasutajate poolt registreeritud liiklusõnnetustes hukkunud metssigade arv aastatel 2009 - 2015.

The number of wild boar killed in traffic accidents in 2009 - 2015 (data registered by the users of hunting districts).

Eelmises seirearuandes soovitasime sarnaselt eelneva aastaga kesikute ja täiskasvanute seas küttida kulte ja emiseid enam vähem võrdsel määral, kuid tulenevalt eesmärgist lisaks metssea arvukuse olulisele langetamisele piirata ka asurkonna juurdekasvuvõimet, soovitasime kütitavate vanaloomade ja kesikute seas emasloomade osakaalu tõsta 60%-ni. Päril sellise küttimisstruktuuri soolise jaotuseni küll üheski maakonnas kokkuvõttes ei jõutud, kuid kui arvesse võtta seda, et mitmetes maakondades ületati eesmärgiks seatud

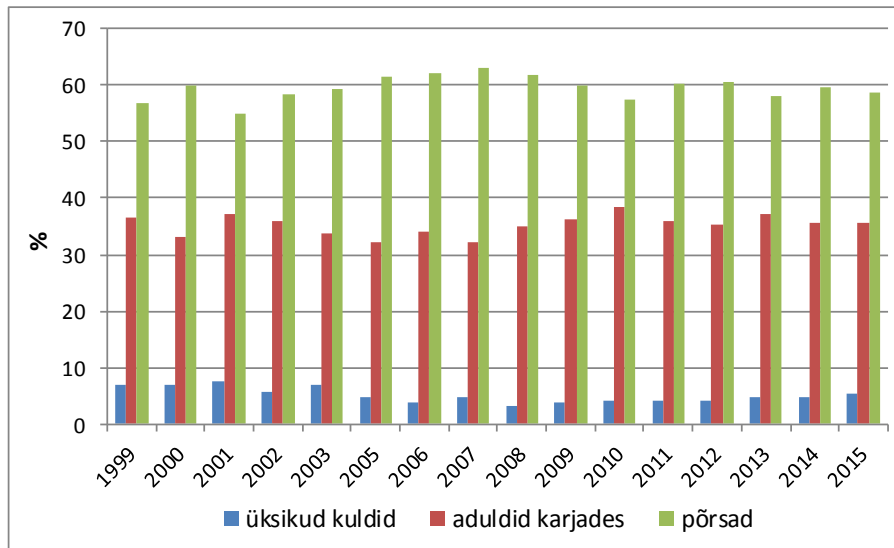
miinimumkohustusi küttimehahtude osas, võib kütitud isendite ligi üks-ühele soolist jaotust pidada Eesti kokkuvõttes vägagi heaks. Emiste aktiivsema küttime poolest on põhjust tunnustada Lääne-Viru - ja Raplamaa jahimehi. Mõistetav on ka teatav kultide ülekaal katkust räsitud Viljandi ja Valgamaal kütitud metssigade seas, kuid küsitav on jätkuvalt emiste hoiule kalduv küttimestruktuur Hiiumaal, kus vaatamata möödunud jahihooaja oluliselt intensiivsemale küttimele on metssea arvukus püsinud eelmise aastaga võrreldes katku ja kahjustuste ohtu silmas pidades selgelt liiga kõrgel tasemel.

Metssea sooline jaotus ja põrsaste osakaal küttime ning põrsaste ja üksikute kultide osakaal ning keskmine ühe vaatluspäeva jooksul vaadeldud (vaatlusrea kohta märgitud) isendite arv sügisestes vaatlusandmetes aastatel 2013 – 2015.

Maakond County	Küttimestruktuur Content of hunting bag						Sügisese vaatlused Observations in autumn								
	♀♂ sugude suhe Adult sex ratio			Põrsad % piglets			Üksikud % single males			Põrsad % piglets			Ühe vaatluspäeva kohta vaadeldud isendite arv No. of observed ind. per day		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015
Harjumaa	0,7	0,9	1,1	44,1	44,6	37,8	4,0	4,8	4,2	58,4	59,3	54,9	8,7	7,6	7,1
Hiiumaa	0,8	0,7	0,8	50,5	44,9	48,9	6,0	4,3	4,1	60,9	64,4	65,7	5,2	6,6	7,0
Ida-Virumaa	0,8	0,8	1,0	46,7	38,7	36,4	4,3	6,1	7,1	53,1	54,6	59,5	7,4	7,9	7,7
Jõgevamaa	1,0	0,9	1,2	39,8	42,1	37,3	4,7	4,7	7,7	57,6	57,3	50,5	8,4	8,7	5,4
Järvamaa	1,1	0,8	1,2	37,9	41,5	33,5	4,9	5,7	6,7	58,1	58,5	51,3	10,8	9,3	5,2
Läänemaa	0,9	0,9	1,1	43,7	43,3	41,1	4,6	5,9	8,4	61,2	57,6	60,2	7,2	10,4	6,6
Lääne-Virumaa	0,8	0,9	1,3	50,8	52,4	42,1	5,3	4,8	4,1	59,5	50,4	59,2	8,1	9,8	9,3
Põlvamaa	1,0	0,7	1,2	56,3	65,1	50,5	4,9	5,4	3,5	59,4	65,8	56,4	8,8	10,7	6,9
Pärnumaa	0,8	0,6	1,1	43,6	46,7	45,7	5,4	5,8	4,4	59,7	66,4	60,8	8,6	12,3	8,5
Raplamaa	1,2	1,1	1,3	44,8	39,7	40,0	3,6	4,9	5,1	62,8	62,7	56,6	8,3	8,4	7,2
Saaremaa	0,9	0,8	0,9	43,7	39,0	42,3	5,2	4,7	6,1	59,3	62,0	64,4	7,0	7,4	9,3
Tartumaa	1,0	0,9	0,9	42,4	55,3	34,6	4,6	4,6	7,0	57,1	61,7	56,7	8,1	8,9	5,9
Valgamaa	1,0	0,6	0,8	43,0	35,6	26,0	5,8	4,8	5,1	51,4	65,9	58,2	7,8	6,6	4,6
Viljandimaa	0,9	0,9	0,8	45,1	47,5	36,2	5,1	4,8	6,3	52,6	66,1	65,4	7,9	9,4	6,0
Võrumaa	0,8	0,9	0,9	49,4	50,1	39,6	3,7	3,6	4,8	55,4	56,0	53,4	9,3	10,7	5,6
Kokku Total	0,9	0,8	1,1	45,3	46,2	40,7	4,8	4,9	5,5	58,0	59,5	58,8	8,2	9,0	7,1

Metssea sügisestes vaatlustes ei ole esmapilgul suuri muutusi tavapäraselt jälgitavates näitajates märgata. Eelnenud aastaga võrreldes on veidi suurenenud üksikute kultide osakaal, üsna samale tasemele on aga jäänud põrsaste osakaal asurkonnas. Kõikides Mandri-Eesti maakondades on langenud ühe vaatluspäeva kohta vaadeldud isendite arv, mis väljendub selgemalt katkust enam mõjutatud maakondades.

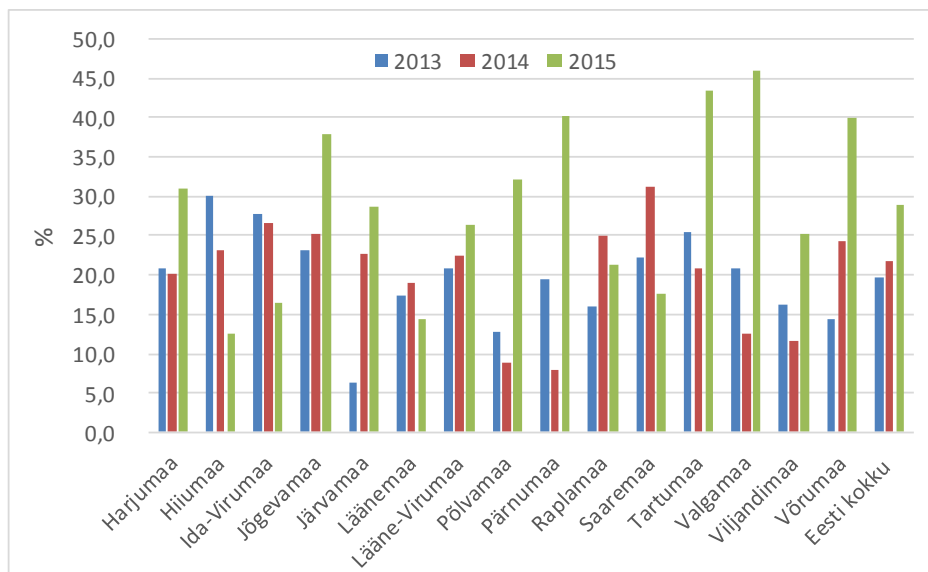
Kui võrrelda 2015. a vaadeldud isendite gruppide (karjade) koosseisu võrreldes eelnenud aastatega, torkab aga silma suur ebatavalise koosseisuga karjade (ainult vanaloomadest või ainult põrsastest koosnevad grupid) osakaal, mis väljendub selgemalt just katkust räsitud maakondades. See viitab sellele, et vähemalt osa mainitud gruppidest koosnevad katku üleelanud isenditest ehk nõ „ellujääjatest“.

Metsseasurkonna struktuur sügiseste vaatluste põhjal (%).

Population structure of wild boar based on observations made in autumn.

Single males – blue; adults and subadults in sounders – red; piglets – green.

Ebatavaliste - ainult vanaloomadest või ainult põrsastest koosnevad metssigade gruppide osakaal kõikidest vaadeldud isendite gruppidest aastatel 2013-2015.

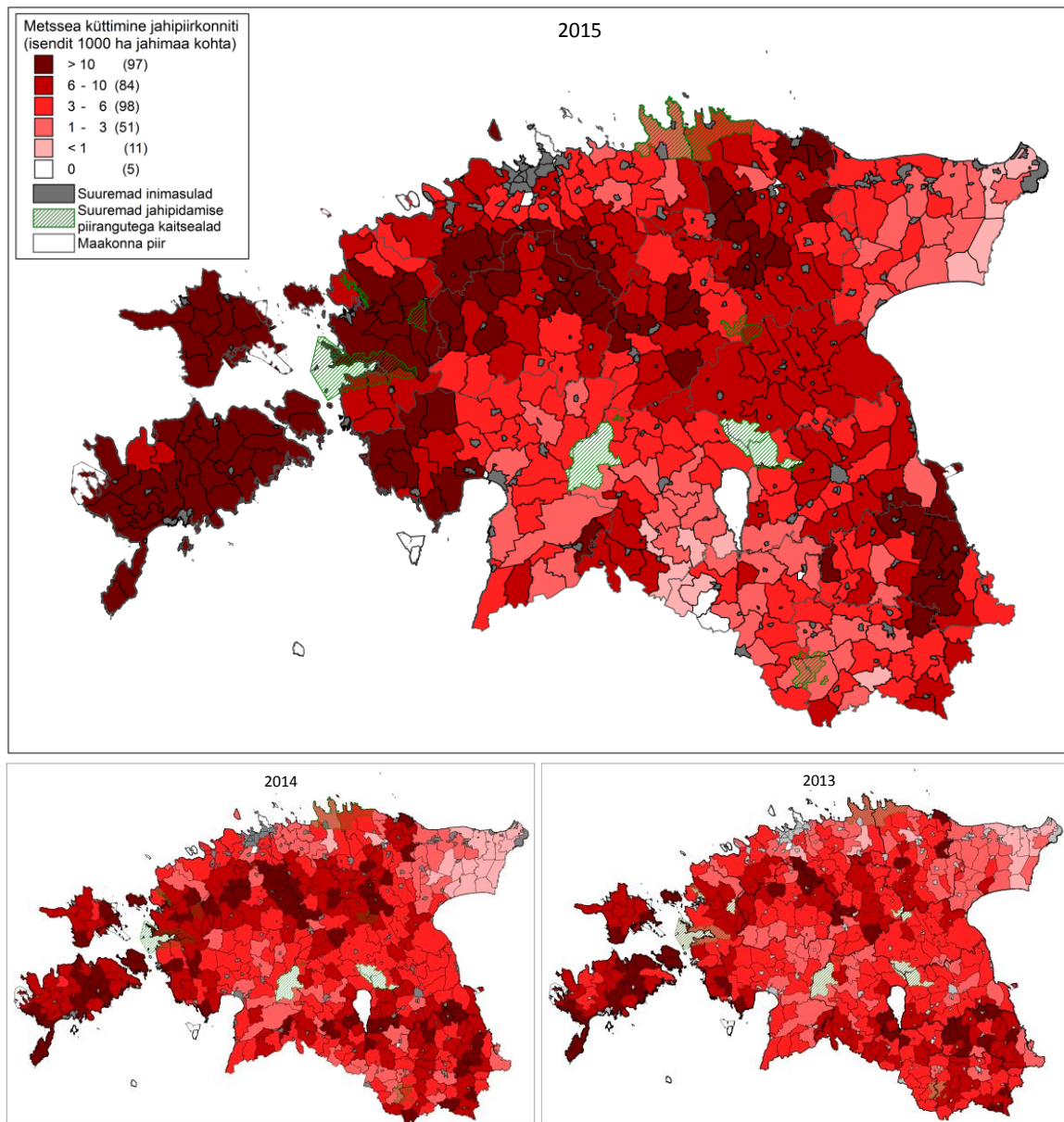
Jahipiirkondade kasutajate poolne kütmissoov ja selle muutused võrreldes eelneva aastaga ning KAUR ulukiseireosakonna poolsed soovitused metssea küttimismahtude määratlemiseks 2016. jahihooajal.

Maakond County	Jahipiirkondade kasutajate kütmissoov Hunting quota requested by the users of hunting districts (%)				Soovitav kütmisskvoot 2016 jahihooajaks Suggestion for quota in 2016			
	2015	2015 kütmine võrreldes kütmisskvootiga (%) Hunting in 2014 as compared to requested quota (%)	2016	Kütmisskvooti muutus Change in requested hunting quota (%)	Emiste osakaal kesikute ja täiskasvanute seas Females among adults and yearlings	Põrsaste osakaal kütitavate isendite seas Piglets among hunted	Minimaalne kütmisskvoot (is) Minimum no to hunt	% eelmise aasta kütimisest % of bag 2015
Harjumaa	1270	215,1	1213	-4,5	~50-60%	50%	2000	73
Hiiumaa	702	215,0	705	0,4	~60-65%	60%	2000	133
Ida-Virumaa	388	177,8	459	18,3	~50%	50%	450	65
Jõgevamaa	880	198,9	452	-48,6	~50%	50%	500	29
Järvamaa	1280	171,9	592	-53,8	~50%	50%	350	16
Läänemaa	1290	234,6	1570	21,7	~60%	50%	2700	89
Lääne-Virumaa	1419	218,6	897	-36,8	~50-60%	50%	900	29
Põlvamaa	1087	160,3	83	-92,4	~50%	50%	200	11
Pänumaa	1579	188,5	1467	-7,1	~50-60%	50%	1100	37
Raplamaa	1439	223,7	1621	12,6	~60%	50%	2000	62
Saaremaa	1594	329,4	2655	66,6	~60%	60%	4400	84
Tartumaa	1008	160,7	425	-57,8	~50%	50%	450	28
Valgamaa	620	88,9	125	-79,8	~50%	50%	150	27
Viljandimaa	1193	104,4	315	-73,6	~50%	50%	350	28
Võrumaa	947	102,1	248	-73,8	~50%	50%	300	31
Kokku Total	16696	195,1	12827	-23,2	~50-65%	50%	17850	55

Alljärgnevalt on esitatud 2015/2016 aasta seire tulemustest tulenevad soovitused.

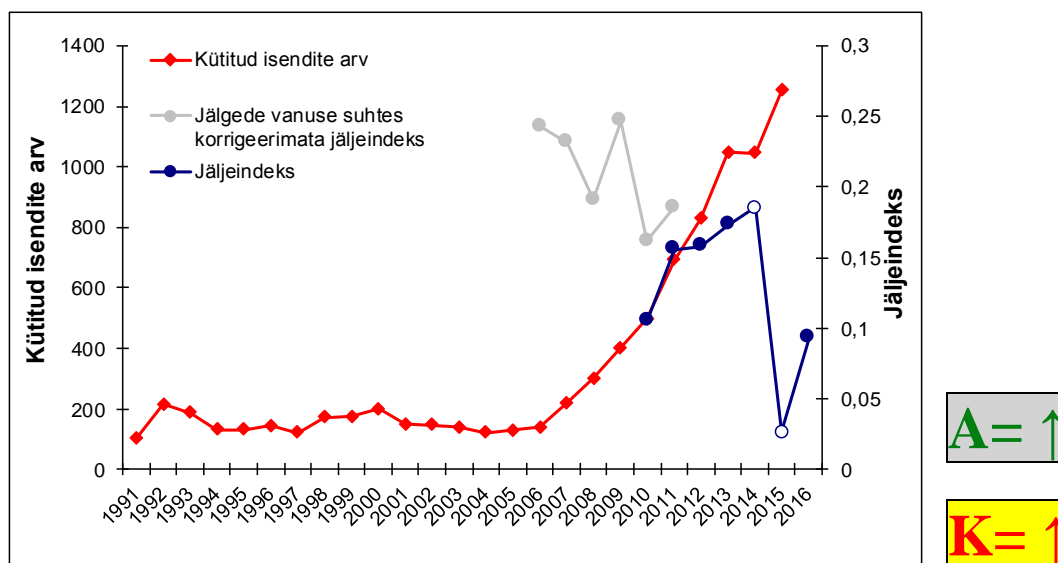
- Arvestades sellega, et seoses möödunud aastal rakendatud kõrgendatud kütmissurvega ei ole katkust veel puutumata aladel enamasti kaasnenud oodatud asustustiheduse vähenemist, tuleks käesoleval jahihooajal kõrgendatud kütmissurvet metsseasurkonnale jätkata eesmärgiga viia arvukus 2016. jahiaasta lõpuks asustustiheduseni maksimaalselt 2,0 isendit/1000 ha jahimaa kohta. Aladel, kus katk on metssea arvukust vähendanud alla 1,5 isendi 1000 ha jahimaa kohta, tuleks jätkata küttemist vähemalt juurdekasvu ulatuses.
- Orientiirina maakondlike minimum küttemismahtude määramisel soovitate kasutada ülalpool olevas tabelis esitatud küttemismahte. Kuna soovitusel aluseks on 2016. a kevadised andmed, tuleb võtta teadmiseks, et aladel kuhu katk jõuab jahihooaja vältel, ei pruugi soovitatava küttemismahu täitmine olla võimalik.
- Maakonna sisesel kvoodi jaotusel tuleks lisaks jahipiirkonna enda loendus- ja eelneva aasta küttemisandmetele arvestada ka sellega külgnevate jahipiirkondade vastavaid andmeid. Kui jahipiirkonnaga külgnevate naaberjahipiirkondade vastavad näitajad pinnaühiku kohta on oluliselt suuremad, tuleks vastavalt suurendada ka jahipiirkonnale määratavat osa maakondlikust miinimumkvoodist.

- Sarnaselt eelnevate aastatega on vajalik täiskasvanute ja kesikute seas küttida emiseid mitte vähem kui kulte. Katkust räsitud aladel ei tohiks hakata tegelema emiste hoiuga, vaid küttida neid proportsionaalselt nende osakaaluga asurkonnas. Katkust puutumata aladel tuleb jätkata täiskasvanute ja kesikute seas emiste küttimist kõrgendatud osakaalus. Soovitatavad küttimisstruktuurid maakondade lõikes on toodud ülalpool olevas tabelis.
- Soovitame riiklikul tauditõrje komisjonil eirata EK soovitus keelata 50 km ulatuses katku levikupiiri tsoonis ajujaht. Ajujaht omab vaid teoreetilist mõju katku leviku kiirusele ja sedagi vaid kogu tervikpildist välja kistuna. Katku levikut koduseafarmidesse ei määra praeguses olukorras Eestis enam mitte taudi leviku kiirus metssea asurkonnas, vaid nakatunud materjali kogus looduses. Ajujahi, kui ühe efektiivsema metsseajahi meetodi keelamine kahandab oluliselt võimalusi metssigade arvu ennetavaks vähendamiseks, mis päädib suurema koguse nakatunud materjali jäämisega loodusesse katku kohale jõudes. Seetõttu näeme praeguses olukorras, et ajujahi keelamisest tulenev kõrgendatud risk katku levimiseks koduseafarmidesse kaalub üles selle meetme võimaliku positiivse mõju.
- Seadusandjal soovitame üle vaadata ja korrastada seadusandlus võimaldamaks metssigade lisa söötmise ja söödaplatside rajamise korda reguleerida, võimalikke piiranguid seada ning neid ka praktikas rakendada. Oluline on ka lisa söötmise/peibutussöötmise kohtade registreerimiskohustuse kiire sätestamine ja rakendamine, mis võimaldaks vajadusel kehtestatud piiranguid kontrollida ning metsseaga seotud detailsemaid seireandmeid koguda.
- Kui olukord ei nõua teisiti, jätkata 2017. jahiaastal enne 2017. a ulukiseire aruande ilmumist metssea küttimist käesolevas aruandes toodud põhimõtetest lähtuvalt eesmärgiga viia jahiaasta lõpuks metssea asustustihedus kuni 1,5 isendini 1000 ha kohta.

Hunting of wild boar (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2015 and in previous hunting seasons.

PUNAHIRV (*Cervus elaphus*)

Punahirve küttimine aastatel 1991 – 2015 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused (vt lk 11 - 12). Saaremaa ja Hiiumaa jäljeloenduste andmete puudumise tõttu 2016. a ei ole loenduste keskmine jäljeindeksi võrreldav 2013. a ja sellest varasemate loenduste omaga.

The number of red deer hunted in 1991 – 2015 and winter track index (gray line - tracks per 1 km and blue line - tracks per 1 km per 24 hours).

Punahirve arvukusdünaamikat iseloomustavad näitajad viimastel aastatel ning nende suhteline muutus võrreldes eelnenud aastaga. Jäljeindeksi muutusena esitatud 2016. a indeksi muutus võrreldes 2013. aasta omaga.

Maakond <i>County</i>	Küttimine <i>Hunting bag</i>			Küttimismahu muutus <i>Change in hunting bag (%)</i>	Jäljeindeks (1 km kohta) <i>Track index (tracks per 1 km)</i>					Jäljeindeksi muutus <i>Change in track index (%)</i>	Jahimeeste hinnang arvukusele (n) <i>Hunters estimation</i>			Arvukuse hinnangu muutus (%) <i>Change in hunters estimation (%)</i>
	2013	2014	2015		2012	2013	2014	2015	2016		2014	2015	2016	
Harjumaa	0	0	0		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000		0	0	0	=
Hiiumaa	226	175	204	16,6	0,960	0,819					600	611	625	2,3
Ida-Virumaa	0	0	0		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000		0	0	5	+
Jõgevamaa	7	11	17	54,5	0,038	0,009		0,099	0,017	80,0	43	48	35	-27,1
Järvamaa	0	0	1	+	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000		3	20	12	-40,0
Läänemaa	0	0	0		0,000	0,000			0,000		0	0	2	+
Lääne-Virumaa	16	25	22	-12,0	0,025	0,026	0,082	0,000	0,051	94,6	112	125	124	-0,8
Põlvamaa	0	0	2	+	0,000	0,000			0,031	+	22	22	28	27,3
Pänumaa	25	48	66	37,5	0,034	0,047			0,132	183,0	185	191	163	-14,7
Raplamaa	0	0	0		0,000	0,000	0,000		0,000		3	10	9	-10,0
Saaremaa	691	674	813	20,6	1,602	1,806	3,095				1565	1613	1783	10,5
Tartumaa	0	0	1	+	0,000	0,000		0,000	0,000		3	5	15	200,0
Valgamaa	27	27	43	59,3	0,039	0,057			0,090	58,1	111	120	150	25,0
Viljandimaa	46	53	74	39,6	0,056	0,065			0,082	27,5	146	172	209	21,5
Võrumaa	9	31	9	-71,0	0,061	0,003		0,116	0,079	2773,1	65	92	100	8,7
Kokku (Total)	1047	1044	1252	19,9	0,158	0,173	0,186	0,027	0,093	-46,1	2858	3029	3260	7,6
saartel (on islands)	917	849	1017	19,8	1,437	1,566					2165	2224	2408	8,3
mandriosas (on mainland)	130	195	235	20,5	0,019	0,017	0,004	0,027	0,042	147,7	693	805	852	5,8

2016. a kevadeks kogunenud seireandmed (jahipiirkondade kasutajate hinnangud ja ruutloenduse tulemused) annavad taaskord tunnistust punahirve arvukuse suurenemisest ja seda vaatamata eelnenud 2015. a jahihooaja järjekordselt uue rekordtaseme saavutanud küttimisele. Jahipiirkondade kasutajate hinnangul on punahirve arvukust võrreldes eelmise aastaga selgelt suurenenud nii Saaremaal kui ka Lõuna-Eestis, samale tasemele on see

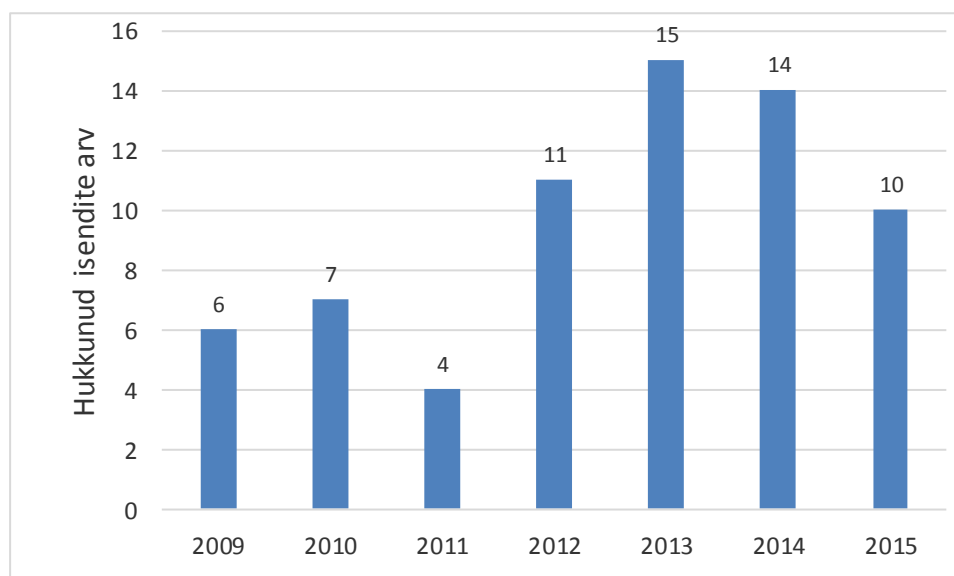
jäänud Hiiumaal ja Lääne-Virumaal, langenud aga Pärnu- ja Jõgevamaal. Möödunud jahihooajal kütiti Eestis kokku 1252 punahirve, mis on eelnenud kahe aastaga võrreldes ca 20% enam ning sealjuures suurenes kütitud hirvede arv üsna üheselt nii saartel kui mandri-Eestis. 2014. aastaga võrreldes oli märgatavalt tagasihoidlikum küttimine vaid Võrumaal. Talvise jäljeloenduse e ruutloenduse tulemusena leitav suhtelist asustustihedust iseloomustav jäljeindeks on võrreldes 2013. aastaga märkimisväärselt kasvanud kõikides mandri-Eesti hirve püasustusega maakondades. Puudulike lumeolude tõttu ei ole viimasele kolmel aastal jäljeloendusi läbi viidud Hiiumaal ning ka Saaremaal on see õnnestunud vaid mõnel üksikul loendusruudul, mistõttu asustustiheduste muutuste hindamisel tuge pakkuvat jäljeloenduste infot meil saarte kohta olemas ei ole. Samal põhjusel ei tasu omavahel võrrelda 2016. a ruutloenduste põhjal leitud punahirve jäljeindeksi Eesti keskmist 2013. a ning sellele eelnenud aastate jäljeloenduste põhjal leituga. Seda tehes võib jõuda väga valede järeldusteni.

Vaadeldes punahirve levikut Eesti mandriosas, siis puudusid hirved veel vaid Harjumaa jahimeeste poolt 2016. kevadel esitatud arvukushinnangutes. Samas seirealadel läbi viidud pabulaloenduste tulemused viitavad siiski juba üksikute isendite olemasolule ka juba Harjumaal. Pabulaloenduste tulemuste kommentaariks tuleb lisada, et suurel osal mandri-Eesti seirealadest on hirve asustustihedus veel väga madal või puudub püsiv asustus sootuks, mistõttu üksikute seirealade lõikes aastate vahelised erinevused loendusmarsruutidele sattunud väheste pabulahunnikute arvus adekvaatset pilti piirkondlikus hirve asustustiheduses toimunud muutuste kohta ei anna.

Punahirvedega seotud liiklusõnnetuste arv Eestis on võrreldes teiste sõraliste liikidega tulenevalt nende valdavalt madalast asustustihedusest oluliselt haruldasem ning nendest valdav osa leiab aset Saaremaal. Jahipiirkondade kasutajate poolt on 2016. jahiaasta vältel registreeritud 10 liiklusõnnetuste tagajärjel hukkunud hirve, neist üheksa Saaremaal ja üks Jõgevamaal. Aasta varem hukkus samadele allikatele tuginevalt liiklusõnnetustes 14 hirve.

Punahirve suhteline asustustihedus ja selle muutused seirealadel 2014/2015 ja 2015/2016 talvel. pabulaloenduste andmetel. Pabulaindeks – pabulahunnikute arv 1 km loendusmarsruudi kohta.

Seireala nr <i>No of monitoring area</i>	Maakond <i>County</i>	Seireala asupaik <i>Location of monitoring area</i>	Pabulaindeks <i>No of pellet groups per 1 km</i>		Muutus <i>Change (%)</i>
			2015	2016	
1	Harju	Kaberneeme-Jägala	0,00	0,00	
4	Harju	Nõva-Keibu	0,00	0,03	+
5	Harju	Haiba	0,00	0,00	
6	Harju	Kose-Uuemõisa	0,00	0,00	
2	Lääne-Viru	Palmse-Sagadi-Korjuse	0,03	0,06	100,0
3	Lääne-Viru	Kunda-Vasta	0,09	0,09	0,0
8	Lääne-Viru	Väike-Maarja-Viru-Jaagupi	0,00	0,06	
16	Lääne-Viru	Laekvere-Venevere-Käru	0,06	0,00	-
9	Ida-Viru	Sonda-Soonurme-Sirtsu	0,13	0,16	25,0
10	Ida-Viru	Illuka-Kurtna-Pagari	0,00	0,16	+
17	Ida-Viru	Kauksi-Rannapungerja	0,00	0,00	
11	Lääne	Haapsalu-Martna	0,00	0,00	
18	Lääne	Matsalu-Lihula-Vatla	0,00	0,00	
12	Rapla	Sooniste-Risti-Märjamaa	0,06	0,03	-50,0
13	Rapla	Valgu-Raikküla	0,00	0,00	
20	Rapla-Pärnu	Eidapere-Kadjaste-Vändra	0,03	0,00	-
19	Pärnu	Halinga-Libatse	0,00	0,00	
24	Pärnu	Kihlepa-Lindi-Tõstamaa	0,16	0,03	-80,0
25	Pärnu	Põlendmaa-Pöörikaasiku	0,00	0,03	+
26	Pärnu	Öördi	0,31	0,00	-
30	Pärnu	Häädemeeste-Laiksaare	0,06	0,09	50,0
31	Pärnu-Viljandi	Tihemetsa-Mõisaküla	1,47	1,38	-6,4
27	Viljandi	Tänassilma-Oiu-Valma	0,09	0,16	66,7
32	Viljandi	Sudiste-Veisiejärv	1,03	1,09	6,1
7	Järva	Jäneda-Aegviidu	0,00	0,00	
14	Järva	Lõõla-Vahastu	0,13	0,00	-
15	Järva	Koigi-Koeru-Päinurme	0,06	0,00	-
21	Järva	Kabala-Imavere	0,16	0,56	260,0
22	Jõgeva	Lustivere-Saduküla-Pikknurme	0,22	0,00	-
23	Jõgeva	Kullavere-Pala-Kaiu jv	0,00	0,06	+
28	Tartu	Kärevere-Sojamaa-Tähtvere	0,00	0,00	
29	Tartu	Järvelja	0,00	0,16	+
33	Tartu	Rannu-Pühaste	0,16	0,09	-40,0
34	Põlva	Karilatsi-Ihamaru	0,00	0,13	+
38	Põlva	Saatse	0,00	0,00	
36	Põlva-Võru	Kooraste-Urvaste-Sulbi	0,47	0,28	-40,0
37	Põlva-Võru	Ilumetsa-Lasva	0,19	0,47	150,0
40	Võru	Misso	1,22	0,66	-46,2
35	Valga	Valga-Õru	0,09	0,25	166,7
39	Valga	Hargla-Karula	0,67	0,22	-67,2
41	Hiiu	Kanapeeksi-Tahkuna	2,56	2,34	-8,5
42	Hiiu	Leluselja	4,53	3,13	-31,0
43	Hiiu	Käina-Tubala	0,81	0,81	0,0
44	Saare	Linnuse (Eiklast põhjas)	12,69	7,06	-44,3
45	Saare	Valjala-Tagavere-Laimjala	2,50	5,69	127,5
46	Saare	Koimla-Kõrkküla	5,53	7,63	37,9
47	Saare	Kaarma-Kõljala-Püha		2,44	+
	Eesti	Seirealade andmed kokku	0,78	0,75	-3,0

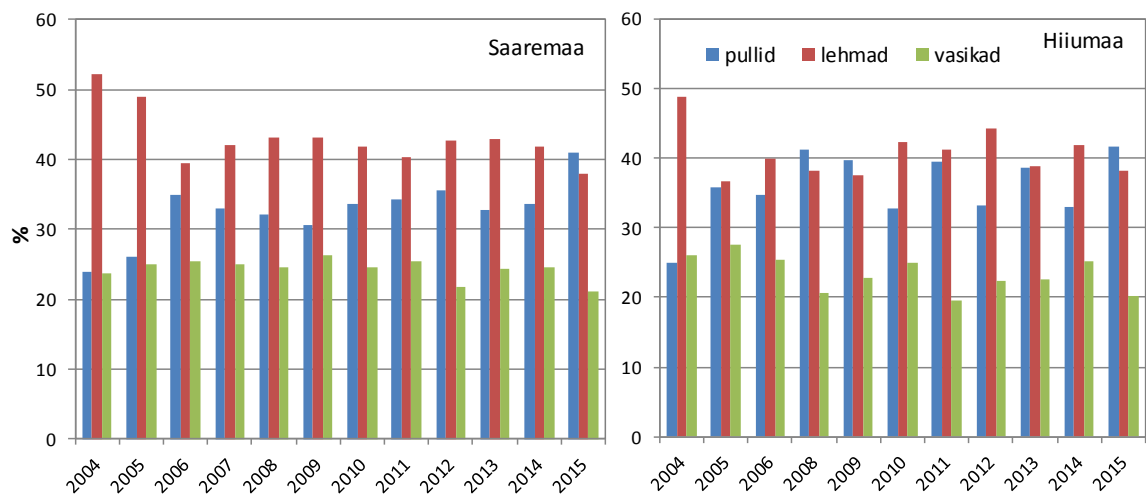
Jahipiirkondade kasutajate poolt registreeritud liiklusõnnetustes hukkunud punahirvede arv aastatel 2009 - 2015.

The number of red deer killed in traffic accidents in 2009 - 2015 (data registered by the users of hunting districts).

Hirvede sooline jaotus (lehma pulli kohta) ja vasikate osakaal 2013 – 2015 jahihooaegadel kütitud hirvede seas ning jahiaegsetes hirvevaatlustes. Sooline jaotus leitud mullikad+täiskasvanud põhjal.

Maakond County	Küttimisstruktuur Content of hunting bag						Jahiaegsed vaatlusandmed Observations in autumn								
	♀/♂ sugude suhe Sex ratio (adult+yearlings)			vasikate % calves			Vaatluste arv No of observations			♀/♂ sugude suhe Sex ratio (adult+yearlings)			vasikate % calves		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015
Harjumaa															
Hiiumaa	1,44	1,03	1,06	33,2	28,0	32,4	484	390	610	1,01	1,26	0,92	22,5	25,1	20,2
Ida-Virumaa															
Jõgevamaa	0,67	1,00	0,71	28,6	27,3	29,4	8	17	22	2,00	0,71	1,67	25,0	29,4	27,3
Järvamaa			0/1			0,0			1			0/1			0,0
Läänemaa															
Lääne-Virumaa	1,20	0,36	0,75	31,3	24,0	36,4	30	21	72	3,00	0,80	2,58	33,3	14,3	39,4
Põlvamaa			0/2			0,0									
Pärnumaa	0,64	0,68	0,49	28,0	22,9	21,2	125	127	145	1,24	0,90	1,32	24,8	26,8	29,7
Raplamaa								5			0,50		40,0		
Saaremaa	1,62	1,30	1,07	31,8	32,0	33,0	1881	2430	1685	1,31	1,24	0,92	24,3	24,4	21,1
Tartumaa						100,0			5			1,00			20,0
Valgamaa	0,77	0,50	0,42	14,8	22,2	20,9	5		189	0,50		1,29	40,0		37,0
Viljandimaa	0,74	0,67	0,86	28,3	24,5	27,0	21	141	123	0,78	0,98	1,40	23,8	28,4	22,0
Võrumaa	0,13	0,24	0,40	0,0	16,1	22,2	67	115	106	0,65	0,71	0,56	23,9	22,6	16,0
Kokku (Total)	1,40	1,04	0,95	31,1	29,6	31,4	2621	3246	2957	1,22	1,19	0,97	24,1	24,7	22,7
saartel (on islands)	1,57	1,24	1,07	32,2	31,2	32,8	2365	2820	2295	1,24	1,25	0,92	23,9	24,5	20,8
mandriosas (on mainland)	0,68	0,53	0,59	23,8	22,6	25,1	256	426	662	1,09	0,85	1,20	25,8	25,8	29,0

Hirvede jahiaegsete vaatluste põhjal otsustades on nii Hiiu- kui ka Saaremaal varasem mõõdukas lehmade ülekaal asurkonnas asendunud pullide ülekaaluga ning sellest tingituna on mõistetav ka vasikate eelnenud aastatega võrreldes märgatavalt väiksem osakaal saarte 2015. a vaatlustes. Ilmselt tuleneb selline muutus mõlemal saarel juba mõnda aega rakendatud emasloomade ülekaalus kütamise kohustusest, mille kohane klausel oli kirjas ka 2015. a jahihooajaks mõlema saare jahindusnõukogude hirvede kütamist käsitletavates suunistes. Siiski on viimasel jahihooajal nii Saare- kui ka Hiiumaal kütitud hirvede seas paari aasta tagusega võrreldes kütitud täiskasvanud hirvede seas sooline vahekord üsna tasakaalukas, vaid väikese emasloomade ülekaaluga. Mõlemal saarel kütitud vasikate seas valitseb aga tuntav emasvasikate ülekaal. Huvitav oleks teada, et kas selline vasikate kaldus sooline jaotus on tingitud hirvelehmade intensiivsema kütamise tulemusena kujunenud emasloomade ülekaalus järglaste produtseerimisest või toimub juba siin jahimeeste teadlik või alateadlik lehmvasikate eelisküttimine. Siinkohal soovitame nii Hiiu- kui ka Saaremaa jahindusnõukogudel jahimeestele antavates hirve aga ka põdra kütamisstruktuuri suunistes rakendada senisest tasakaalukamat üks lehm ühe pulli kohta põhimõtet.

Hirve asurkonna struktuur Saare- ja Hiiumaal 2004 – 2015 a jahiaegsete vaatluste põhjal (%).

Population structure of roe deer in Saaremaa and Hiiumaa based on observations made by hunters during hunts. Bulls – blue; cows – red; calves – green.

Vastupidiselt saartele on mandril nihkunud eelnenud aastatel domineerinud hõreda ja levilat laiendavale asurkonnale omane pullide ülekaal juba tuntavalt emasloomade ülekaalu poole, andes märku sellest, et on tekkinud tõsine baas arvukuse edasiseks kiiremaks tõusuks, mistõttu tuleks järgnevatel jahihooaegadel kindlasti ka mandril senisest oluliselt suuremat tähelepanu pöörata hirvelehmade ja pullide tasakaalustatumale kütamisele. Koos kõrge

lehmade osakaaluga on märgatavalt suurenenud ka vasikate osa mandri hirvevaatlustes, olles kõrgeim Valga- ja Lääne-Virumaal.

Jahipiirkondade kasutajate poolne küttimissoov ja selle muutused võrreldes eelneva aastaga ning KAUR eluslooduseosakonna poolsed soovitud punahirve küttimismahtude määratlemiseks 2016. a jahihooajal.

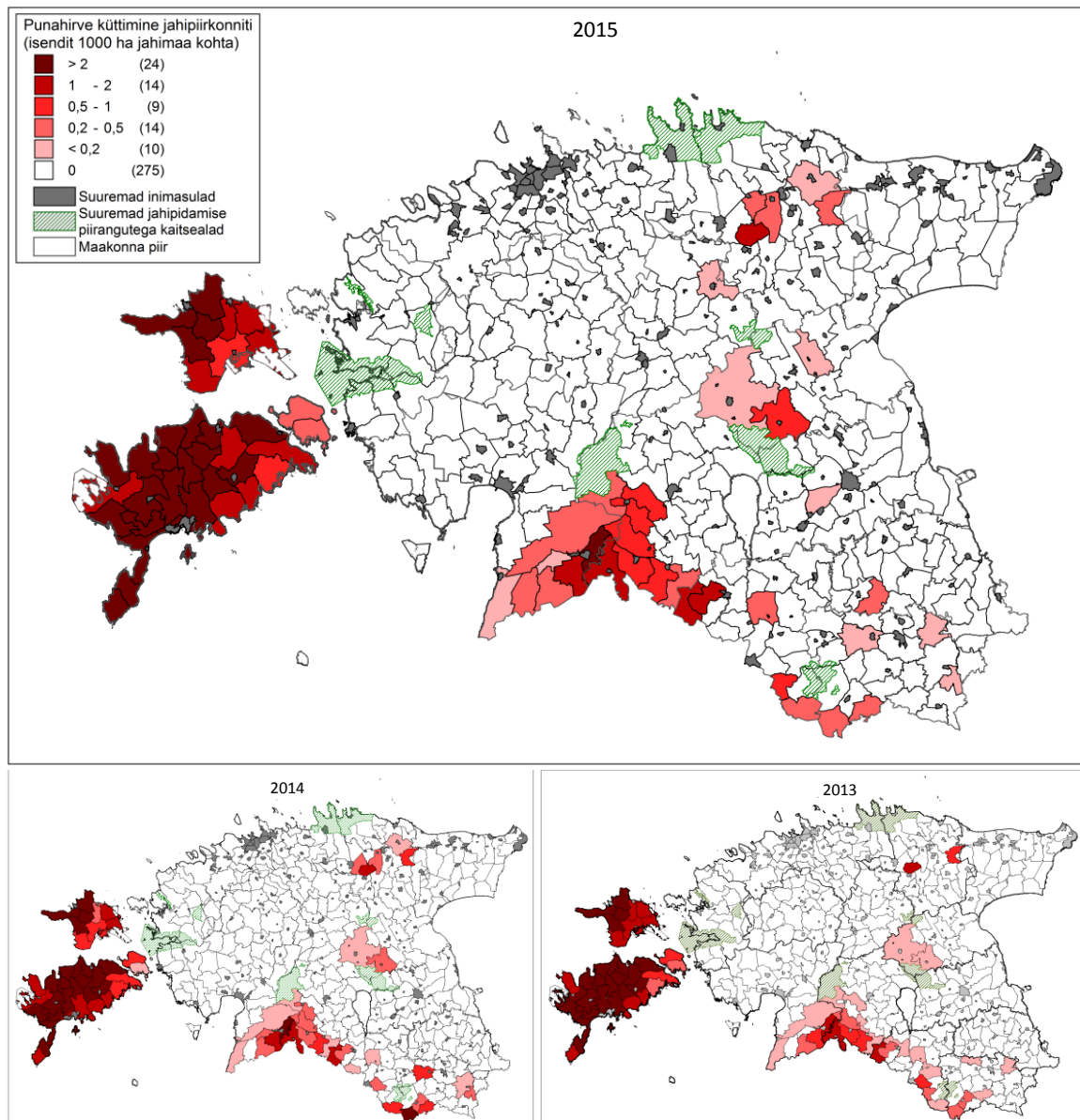
Maakond County	Jahipiirkondade kasutajate küttimissoov Hunting quota requested by the users of hunting districts (%)				Soovitus küttimiseks 2016 aastal Suggestions for hunting in 2016			
	2015	2015 küttimine võrreldes küttimissooviga (%) Hunting in 2015 as compared to requested	2016	Küttimissoovi muutus Change in requested hunting quota	Sooline jaotus täiskasvanute seas Sex ratio among	Vasikate osakaal calves (%)	küttimismah t hunting quota	% eelmise aasta küttimisest % of bag 2015
Harjumaa	0		0				+	
Hiiumaa	181	112,7	199	9,9	1 : 1	20 - 27%	230	112,7
Ida-Virumaa	0		0				+	
Jõgeva	9	188,9	12	33,3	1 : 1	25 - 30%	20	117,6
Järvamaa	4	25,0	8	100,0			+	0,0
Läänemaa	0		0				+	
Lääne-Virumaa	36	61,1	46	27,8	1 : 1	30 - 35%	60	272,7
Põlvamaa	8	25,0	13	62,5			10	500,0
Pärnumaa	43	153,5	56	30,2	1 : 1	25 - 30%	70	106,1
Raplamaa	4	0,0	3	-25,0			+	
Saaremaa	560	145,2	702	25,4	1 : 1	20 - 27%	870	107,0
Tartumaa	2	50,0	8	300,0			+	0,0
Valgamaa	41	104,9	55	34,1	1 : 1	30 - 35%	60	139,5
Viljandimaa	64	115,6	93	45,3	1 : 1	25 - 30%	90	121,6
Võrumaa	40	22,5	47	17,5	1 : 1	25 - 30%	40	444,4
Kokku Total	992	126,2	1242	25,2	1 : 1	25 - 30%	1450	115,8

Olemasolevatele seireandmetele tuginevalt võib öelda, et punahirve arvukus on viimase aasta jooksul suurenenud nii saartel kui ka riigi mandriosas ning jätkuvalt on laienenud ka hirve levikuala.

Alljärgnevalt on esitatud 2015/2016 aasta seire tulemustest tulenevad soovitusel.

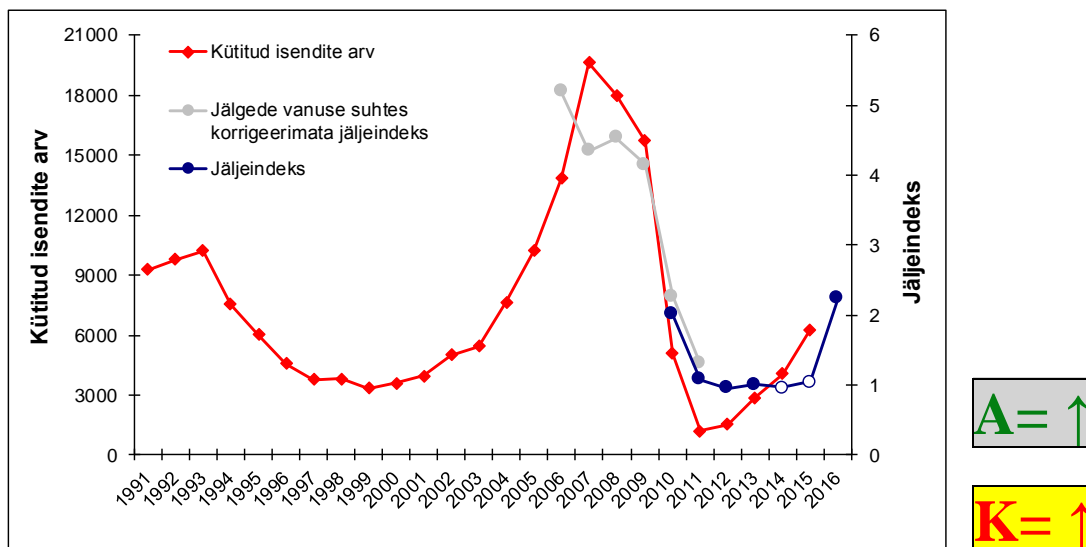
- 2016. a on vajalik punahirve küttimiskvoodi kehtestamine saarte ning ka kõigile neile Eesti mandriosa jahipiirkondadele, kus 2016. a kevadel on jahipiirkonna kasutaja hinnanud hirve arvukuseks kaheksa või enam isendit. Arvukuse jätkuva kasvu vaos hoidmiseks ning mõõdukaks langetamiseks soovitate orientiirina maakondlike punahirvede küttimismahtude määramisel kasutada ülalpool olevas tabelis esitatud küttimismahtusid.
- Jahipiirkondades, kus talvine arvukusehinnang on ületanud kümne isendi piiri võiks miinimumkvoot moodustada vähemalt 30% kevadisest isendite arvukuse hinnangust.

- Mõlema soo esindajaid tuleks küttida tasakaalustatult lähtudes põhimõttest üks pull ühe lehma kohta.
- Hirvevasikate osakaal küttimises võiks sõltuvalt vasikate rohkusest asurkonnas jääda 25-35% piiresse, kuid Saartel võiks tingituna tagasihoidlikumast vasikate osast asurkonnas jääda see veidi madalamale, vahemikku 20-27%.
- Hõreda asustustihedusega ja katkendliku levikuga piirkondades tuleks hirvede küttimismaht ja struktuur jätta jätkuvalt jahipiirkonna kasutajate määrata.
- Küttimise korraldamisel Eesti mandriosas tuleb silmas pidada, et valdavalt on siinsete hirvede näol tegemist Läti erinevatest Euroopa hirve asurkondadest inimese poolt introductseeritud isendite baasil tekkinud naturaliseeruva asurkonnaga. Samuti tuleb arvesse võtta, et punahirv võib tihedama asustuse korral muutuda mandri-Eesti kõige olulisemale jahilukile põdrale oluliseks toidu- ja elupaigakonkurendiks. Hirve-asurkonna asustustiheduse märgatav tõus mandril tooks kaasa põllu- ning suure tõenäosusega ka metsakahjustuste suurenemise. Sellest lähtuvalt tuleks hirvede küttimisõigus ja võimalus jätta ka 2016. a kõikidele jahipiirkondadele ning vastavasisuline hirvedele jahipidamist võimaldav klausel tuleks lisada kõikide maakondade jahindusnõukogudel jahimeestele antavatele suunistele.

Hunting of red deer (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2015 and in previous hunting seasons.

METSKITS (*Capreolus capreolus*)

Metskitse küttimine aastatel 1991 – 2015 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused (vt lk 11 - 12).

The number of roe deer hunted in 1991 – 2015 and winter track index (gray line - tracks per 1 km and blue line - tracks per 1 km per 24 hours).

Metskitse arvukusdünaamikat iseloomustavad näitajad viimastel aastatel ning nende suhteline muutus võrreldes eelnenud aastaga. Jäljeindeksi muutusena esitatud 2016. a indeksi muutus võrreldes 2013. aasta omaga.

Maakond <i>County</i>	Küttimine <i>Hunting bag</i>			Küttimismahu muutus <i>Change in hunting bag (%)</i>	Jäljeindeks (1 km kohta) <i>Track index (tracks per 1 km)</i>					Jäljeindeksi muutus <i>Change in track index (%)</i>	Jahimeeste poolt antud arvukuse hinnangu muutus (%) <i>Change in hunters estimation (%)</i>
	2013	2014	2015		2012	2013	2014	2015	2016		
Harjumaa	53	112	197	75,9	0,56	0,66	0,64	0,56	1,18	77,4	6,0
Hiiumaa	35	58	96	65,5	0,36	0,75					2,4
Ida-Virumaa	73	123	131	6,5	0,38	0,26	0,44	0,38	0,78	195,3	21,3
Jõgevamaa	428	512	594	16,0	1,00	1,24		1,73	3,72	200,8	-7,2
Järvamaa	43	58	147	153,4	0,42	0,46	0,73	0,37	2,10	360,5	13,5
Läänemaa	40	99	213	115,2	1,36	1,16			1,49		8,0
Lääne-Virumaa	36	81	204	151,9	0,52	0,51	0,86	0,65	1,48	190,4	18,7
Põlvamaa	273	435	656	50,8	1,36	1,80			3,58	98,9	12,2
Pärnumaa	67	159	339	113,2	0,82	0,57			1,59	177,2	21,7
Raplamaa	22	76	311	309,2	0,67	0,68	1,01		1,69	148,1	9,6
Saaremaa	533	696	971	39,5	1,92	2,16	3,02				9,4
Tartumaa	629	639	805	26,0	1,37	1,42		1,24	3,58	151,9	7,2
Valgamaa	205	286	525	83,6	0,70	1,05			2,82	169,3	4,8
Viljandimaa	222	266	460	72,9	0,97	0,76			1,10	44,1	10,2
Võrumaa	225	472	615	30,3	1,91	2,10		2,51	5,19	146,8	2,8
Kokku Total	2884	4072	6264	53,8	0,95	1,01	0,96	1,04	2,24	123,0	9,0

Metskitse asurkond on viimastel aastal jõudsalt kosunud ning liigi asustustihedus on märgatavalt suurenenud kogu riigis. Arvukuse tõusu kinnitavad veenvalt sisuliselt kõik jälgitavad seireparameetrid.

Viimasel 2015. a jahihooajal kütitati Eestis 6264 metskitse, mis on aasta varsemaga võrreldes üle 50% enam. Kuigi küttimismahud suurenesid kõikides maakondades, püsisid sarnaselt eelnevate aastatega ka 2015. a metskitsete küttimises suured maakondade vahelised

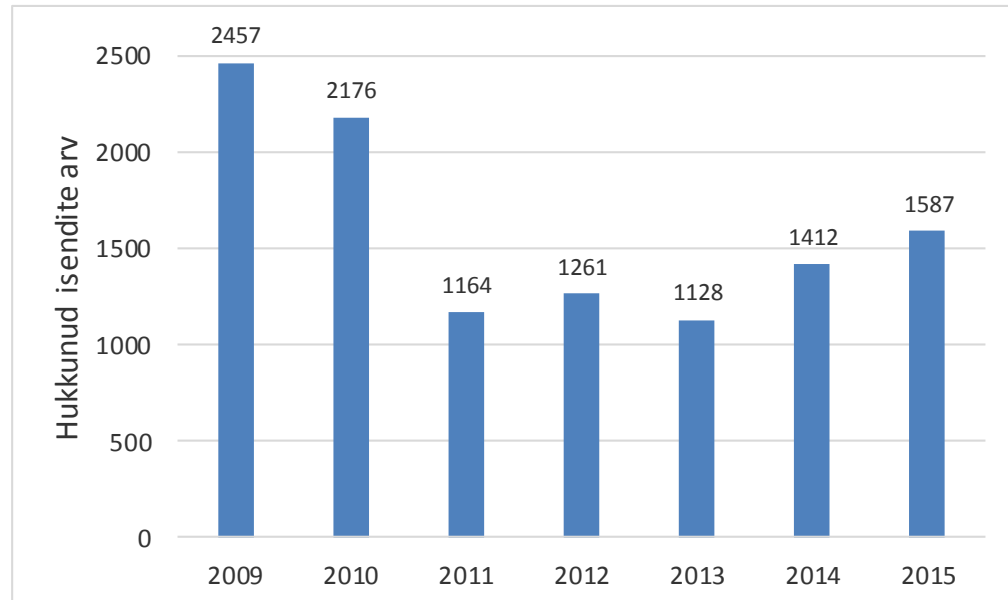
erinevused. Kõige rohkem metskitsi kütiti Saare-, Tartu- ja Põlvamaal, kõige tagasihoidlikum oli küttemisintensiivsus Harju-, Ida-Viru-, Järva- ja Hiiumaal. Selliste jahipiirkondade osakaal, kus metskitsi ei kütitud, oli 2015. a 8% (sh kolmandik neist asus Harjumaal), 2014. a 22% ja 2013. a 36%.

Kui 2014. ja 2015. a ulukijälgede ruutloenduste maht ja sellest tulenevalt ka nende tulemuste kasutavatus jäi viletsate lumeolude tõttu väga kesiseks, siis 2016. a läks selles osas märksa paremini ning rahuldaval tasemel jäljeinfo jäi kogumata taaskord lume puuduse tõttu vaid saartel ja Läänemaal. 2016. a jäljeloenduste põhjal arvatud metskitse jäljeindeks (~24 tunni jooksul tekkinud jäljeradade arv 1 km loendusmarsruudi kohta) on kõikides maakondades selgelt suuremad nii eelnenud kahe aasta kesiste loendusmahtude põhjal leituga kui ka 2013. a täiemahuliste loendustulemustega võrreldes.

Ruutloenduste tulemustest rääkides on siinkohal põhjust peatuda ka 2016. a talvel Keskkonnaagentuuri ja Keskkonnaameti koostöös tehtud jäljeloenduste tulemustel. Tuleb tõdeda, et kui põdra ja metssea jäljeindeksis kahe erineva loenduste vahel suuri erinevusi ei ilmnenud, siis metskitse jäljeradade arv oli riigiasutuste poolt läbiviidud loendustes viieteistkümne läbitud ruutude puhul 1,3 – 26,1 korda kõrgem ja vaid ühe ruudu puhul madalam. Kõigi kuueteistkümne nii jahimeeste kui ka Keskkonnaagentuuri ja Keskkonnaameti töötajate poolt läbitud ruudu kokkuvõttes oli keskmine metskitse jäljeradade arv 1 km loendusmarsruudi kohta jahimeeste loendustes 2,1 ja kontrollloendustes 5,2. Ühest küljest osutab selline erinevus ilmselgelt lünkadele ruutloenduse metoodika järgimises ning rõhutab sellest tulenevalt vastavasisuliste täiendkoolituse läbiviimise vajadust, kuid teisalt viitavad võrdlusandmed aga ka sellele, et nii mõnedki jahipiirkonnad on ilmselt seirekohustuse nõ „augutäiteks“ edastanud välja mõeldud ja reaalsusest tugevalt kõrvale kalduvaid loendusmahtusi. Kurb on siinjuures aga see, et kuigi libaandmed edastatakse endi kasutuses olevasse jahipiirkonda jääva konkreetse loendusruudu kohta, siis selliste andmete sattumine maakondlikusse kokkuvõttesse kahandab ka kõikide teiste loendajate töö tulemuslikkust. Võrdlusloenduste tulemused võrdlusaluste ruutude kohta on toodu seirearuande lisas.

Metskitse arvukuse tõus kajastub ka jahipiirkonna kasutajate poolt antud arvukushinnangutes, mis aasta varasemaga võrreldes näitavad Eesti kokkuvõttes ca 9%-list tõusu. Maakondade lõikes on arvukushinnangud enim kasvanud Ida- ja Lääne-Virumaal ning Pärnumaal. Eelnenud aastaga võrreldes veidi madalamaks on hinnatud metskitse arvukust vaid Jõgevamaal.

Aastatagusega võrreldes on 12% võrra suurenenud ka jahipiirkondade kasutajate poolt jahiaasta vältel registreeritud liiklusõnnetustes hukkunud metskitsede arv.

Jahipiirkondade kasutajate poolt registreeritud liiklusõnnetustes hukkunud metskitsede arvu muutused aastatel 2009 - 2015.

The number of roe deer killed in traffic accidents in 2009 - 2015 (data registered by the users of hunting districts).

Metskitse asustustiheduse tõusu kinnitavad ka üle riigi paiknevatel seirealadel (47 seireala) läbiviidud pabulaloenduse tulemused. Võrreldes eelmisel 2015. a esmakordselt läbi viidud pabulaloendustega oli 2016. a kevadel tehtud kordusloendustes metskitse pabulaindeks (pabulahunnikute arv 1 km loendusmarsruudi kohta) seirealade kokkuvõttes suurenenud ca 11% võrra. Kuna valdav osa pabulaloenduse marsruutidest paikneb metsaaladel, tuleb metskitse piirkondlike pabulaloenduste tulemuste tõlgendamisel ja võrdlemisel arvestada põdraga võrreldes märksa suuremate võimalike ebatäpsustega piirkondliku asustustiheduse hindamisel. Lisaks jääb marsruutloendustel märkimisväärne osa metskitse pabulahunnikutest kindlasti loendajatel märkamata ning see omakorda võib sõltuda konkreetse loendaja tähelepanelikkusest.

Metskitse suhteline asustustihedus ja selle muutused seirealadel 2014/2015 ja 2015/2016 talvel pabulaloenduste andmetel. Pabulaindeks – pabulahunnikute arv 1 km loendusmarsruudi kohta.

Seireala nr <i>No of monitoring area</i>	Maakond <i>County</i>	Seireala asupaik <i>Location of monitoring area</i>	Pabulaindeks <i>No of pellet groups per 1 km</i>		Muutus <i>Change (%)</i>
			2015	2016	
1	Harju	Kaberneeme-Jägala	4,3	1,9	-55,5
4	Harju	Nõva-Keibu	0,8	1,4	87,5
5	Harju	Haiba	0,4	0,4	11,4
6	Harju	Kose-Uuemõisa	0,6	3,3	435,0
2	Lääne-Viru	Palmse-Sagadi-Korjuse	4,8	3,3	-30,1
3	Lääne-Viru	Kunda-Vasta	0,9	2,5	170,0
8	Lääne-Viru	Väike-Maarja-Viru-Jaagupi	7,4	2,8	-62,2
16	Lääne-Viru	Laekvere-Venevere-Käru	3,2	4,6	45,1
9	Ida-Viru	Sonda-Soonurme-Sirtsu	0,5	0,8	62,5
10	Ida-Viru	Illuka-Kurtna-Pagari	0,5	0,3	-43,8
17	Ida-Viru	Kauksi-Rannapungerja	6,0	5,0	-16,2
11	Lääne	Haapsalu-Martna	2,0	1,7	-14,3
18	Lääne	Matsalu-Lihula-Vatla	0,9	2,3	155,2
12	Rapla	Sooniste-Risti-Märjamaa	1,3	1,1	-16,7
13	Rapla	Valgu-Raikküla	2,9	1,1	-61,7
20	Rapla-Pärnu	Eidapere-Kadjaste-Vändra	2,8	2,3	-19,8
19	Pärnu	Halinga-Libatse	1,8	5,6	221,4
24	Pärnu	Kihlepa-Lindi-Tõstamaa	3,4	5,4	56,4
25	Pärnu	Põlendmaa-Pöörikaasiku	0,5	0,3	-50,0
26	Pärnu	Öördi	2,1	2,4	16,4
30	Pärnu	Häädemeeste-Laiksaare	5,1	7,9	53,7
31	Pärnu-Viljandi	Tihemetsa-Mõisaküla	7,8	3,5	-55,0
27	Viljandi	Tänassilma-Oiu-Valma	0,6	3,2	405,0
32	Viljandi	Sudiste-Veisjärv	5,6	3,8	-31,5
7	Järva	Jäneda-Aegviidu	0,5	1,5	176,5
14	Järva	Lööla-Vahastu	5,7	6,7	17,0
15	Järva	Koigi-Koeru-Päinurme	0,7	2,6	256,5
21	Järva	Kabala-Imavere	1,7	3,3	92,6
22	Jõgeva	Lustivere-Saduküla-Pikknurme	1,3	2,7	102,3
23	Jõgeva	Kullavere-Pala-Kaiu jv	18,7	13,8	-26,0
28	Tartu	Käravere-Sojamaa-Tähtvere	1,8	8,6	380,7
29	Tartu	Järvselja	1,6	12,7	712,0
33	Tartu	Rannu-Pühaste	12,4	8,6	-30,8
34	Põlva	Karilatsi-Ihamaru	8,8	6,8	-22,9
38	Põlva	Saatse	2,2	0,8	-65,2
36	Põlva-Võru	Kooraste-Urvaste-Sulbi	1,1	2,8	164,7
37	Põlva-Võru	Ilumetsa-Lasva	3,0	4,7	53,6
40	Võru	Misso	1,7	0,8	-53,7
35	Valga	Valga-Õru	0,8	4,2	411,5
39	Valga	Hargla-Karula	1,1	1,8	61,5
41	Hiiu	Kanapeeksi-Tahkuna	1,4	0,3	-77,3
42	Hiiu	Leluselja	0,6	0,3	-45,0
43	Hiiu	Käina-Tubala	0,2	0,4	140,0
44	Saare	Linnuse (Eiklast põhjas)	2,0	1,5	-23,4
45	Saare	Valjala-Tagavere-Laimjala	2,4	4,7	98,7
46	Saare	Koimla-Kõrkküla	4,0	2,6	-34,6
47	Saare	Kaarma-Kõljala-Püha		1,3	
Eesti		Seirealade andmed kokku	3,1	3,4	11,0

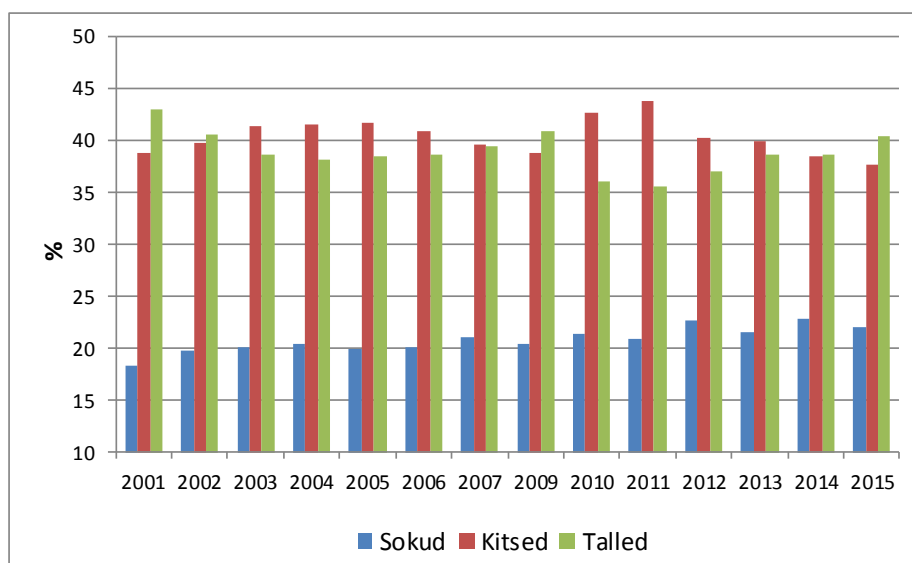
Kaudselt saab kinnitust metskitse arvukuse suurenemisele ka 2015. a sügisestest vaatlusandmetest, milles on juba mitmendat aastat järjest suurenenud ühe vaatluspäeva kohta üles tähendatud isendite arv.

Metskitse sooline jaotus ning tallede osakaal küttemises ja sügisestes vaatlusandmetes ning keskmine ühe vaatluspäeva jooksul vaadeldud isendite arv aastatel 2013-2015.

Maakond County	Küttimisstruktuur Content of hunting bag						Sügisese vaatlusandmed Observations in autumn									
	♀/♂ sugude suhe Sex ratio (adult+yearlings)			Tallede % fawns			♀/♂ sugude suhe Sex ratio (adult+yearlings)			Tallede % fawns			Ühe vaatluspäeva kohta vaadeldud isendite arv No. of observed ind. per day			
	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	Muutus
Harjumaa	0,70	0,78	0,48	26,4	28,6	29,4	2,0	1,9	1,8	34,2	37,7	39,1	5,4	5,8	6,1	+
Hiiumaa	1,30	0,78	0,89	34,3	29,3	27,1	1,9	1,6	1,1	24,2	31,0	32,7	1,8	6,0	4,7	-
Ida-Virumaa	0,40	0,42	0,62	23,3	22,8	24,4	1,9	1,4	1,3	38,6	40,6	36,4	4,4	5,5	9,1	+
Jõgevamaa	0,82	0,87	0,90	40,4	31,3	31,8	1,5	1,4	1,6	40,8	38,2	42,8	7,6	7,3	10,0	+
Järvamaa	0,81	0,62	0,68	32,6	27,6	27,9	1,9	1,8	2,1	36,6	40,9	44,5	8,6	7,8	11,5	+
Läänemaa	0,43	0,50	0,90	25,0	30,3	30,5	1,7	1,6	1,6	39,1	39,3	37,7	6,8	7,4	9,4	+
Lääne-Virumaa	0,13	0,11	0,47	27,8	13,6	31,4	1,8	1,9	1,6	37,8	40,5	39,6	10,2	9,6	11,9	+
Põlvamaa	1,42	1,41	1,23	32,6	39,5	44,7	1,9	2,0	1,8	40,2	42,1	44,2	13,7	12,8	16,7	+
Pänumaa	0,52	0,62	0,71	25,4	27,7	29,8	1,9	1,6	1,7	39,1	41,7	40,9	7,4	5,4	6,1	+
Raplamaa	0,36	0,32	0,69	31,8	35,5	34,1	2,3	1,6	1,5	42,3	37,2	41,4	5,9	10,8	10,5	=
Saaremaa	1,19	1,22	1,11	33,4	34,9	32,9	2,2	1,9	1,9	32,6	35,4	36,9	6,8	10,0	11,6	+
Tartumaa	0,88	0,88	0,94	33,5	32,4	34,9	1,7	1,7	1,8	40,3	39,4	40,4	10,5	11,7	11,8	=
Valgamaa	0,77	0,80	0,86	37,1	34,3	34,9	1,7	1,2	1,9	45,4	44,7	46,4	4,5	3,9	9,7	+
Viljandimaa	0,77	0,76	0,95	33,8	35,7	34,6	1,8	1,4	1,5	37,3	38,5	40,4	6,8	9,3	7,8	-
Võrumaa	0,69	0,79	0,86	31,6	37,5	37,1	1,8	1,6	1,9	40,5	36,8	40,7	13,3	15,2	20,6	+
Kokku Total	0,87	0,84	0,88	33,8	33,3	34,2	1,9	1,7	1,7	38,7	38,7	40,4	7,5	9,0	10,2	+

Kütitud metskitsede soolises jaotuses esinevad mitmete maakondade puhul endiselt suured kõrvalekalded soovitatavast üks sokk ühe kitse kohta soolisest jaotusest. Sokkude eelisküttimine torkab õnneks küll silma eeskätt nendes maakondades, kus kütitud metskitsede koguarvud on asurkonna suurusega võrreldes olnud väga tagasihoidlikud, mistõttu suurt kahju asurkonnale sellest veel tekkinud ei ole. Samas, seoses sigade Aafrika katku levikuga ja metssigade asurkonna drastilise kahanemisega on oht eelkõige nendes jahipiirkondades, kus tegeldakse turismijahiga, kompenseerida kahanenud tulubaas sokujahi intensiivse müügiga. Siinkohal tuleb taaskord rõhutada, et koos küttimismahude suurenemisega tuleb kindlasti mõlemast soost isendeid küttida märksa tasakaalukamalt (ligilähedaselt üks sokk ühe kitse kohta).

2015. a sügisestes vaatlusandmetes domineerisid metskitse sügisestele vaatlustele iseloomulikult kitsed, kelle ülekaal 1,7 kitse 1 soku kohta on kogu Eesti vaatlusandmete kokkuvõttes sama, mis aasta varemgi. Tallede osakaal 40,4% 2015. a vaatlustes oli viimase kuue aasta suurim, andes tunnistust asurkonna heast juurdekasvust ning viidab isendite heale konditsioonile. Head asurkonna juurdekasvu võib oodata ka käesoleval aastal, sest talvitumistingimused olid metskitsede jaoks taaskord igati soodsad.

Metskitse populatsiooni struktuur sügisestes vaatlustes (%).

Population structure of roe deer based on field observations made in autumn.

Bocks – blue; does – red; fawns – green.

Koos asurkonna seisundi paranemise ja arvukuse kasvuga on taas oluliselt suurenenud jahipiirkondade kasutajate huvi metskitsede küttimise vastu. Jahihooaja eel jahipiirkondade kasutajate poolt koos muu statistikaga kogutavad andmed nn küttimissoovi kohta eelseisval jahihooajal näitavad aasta taguse seisuga võrreldes Eestis koguni ca 44% tõusu soovitavas metskitse küttimise mahus. Kui 2015 aastal avaldasid jahipiirkondade kasutajad soovi ca 6200 siis tänavu juba ca 9000 metskitse küttimiseks.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et sisuliselt kõik jälgitavad seireparameetrid annavad tunnistust metskitse arvukuse märgatavast suurenemisest. Asurkonna juurdekasvu näitajad on olnud mitmel järjestikusel aastal väga head ning arvukuse tõusuks igati soodsad on olnud ka vähemalt kolme viimase talve ilmastikutingimused. Arvukuse tõusu on soodustanud ka ilvese asurkonna jätkuv madalseis ning asurkonna juurdekasvuga võrreldes kordi madalamal tasemel püsinud küttimissurve. Madalama metskitse asustustihedusega maakondades (Harju, Hiiu, Ida-Viru, Järva, Lääne, Lääne-Viru, Pärnu, Rapla, Viljandi) tuleks metskitse asurkonna ohjamise eesmärgiks seada arvukuse tõusu kiiruse oluline vähendamine, kõrgema asustustihedusega maakondades (Jõgeva, Põlva, Saare, Tartu, Valga, Võru) tuleks arvukuse edasist tõusu vältida.

Jahipiirkondade kasutajate poolne kütmissoov ja selle muutused võrreldes eelneva aastaga ning KAUR ulukiseireosakonna poolsed soovitud metskitse küttimismahtude määratlemiseks 2016. a jahihooajal.

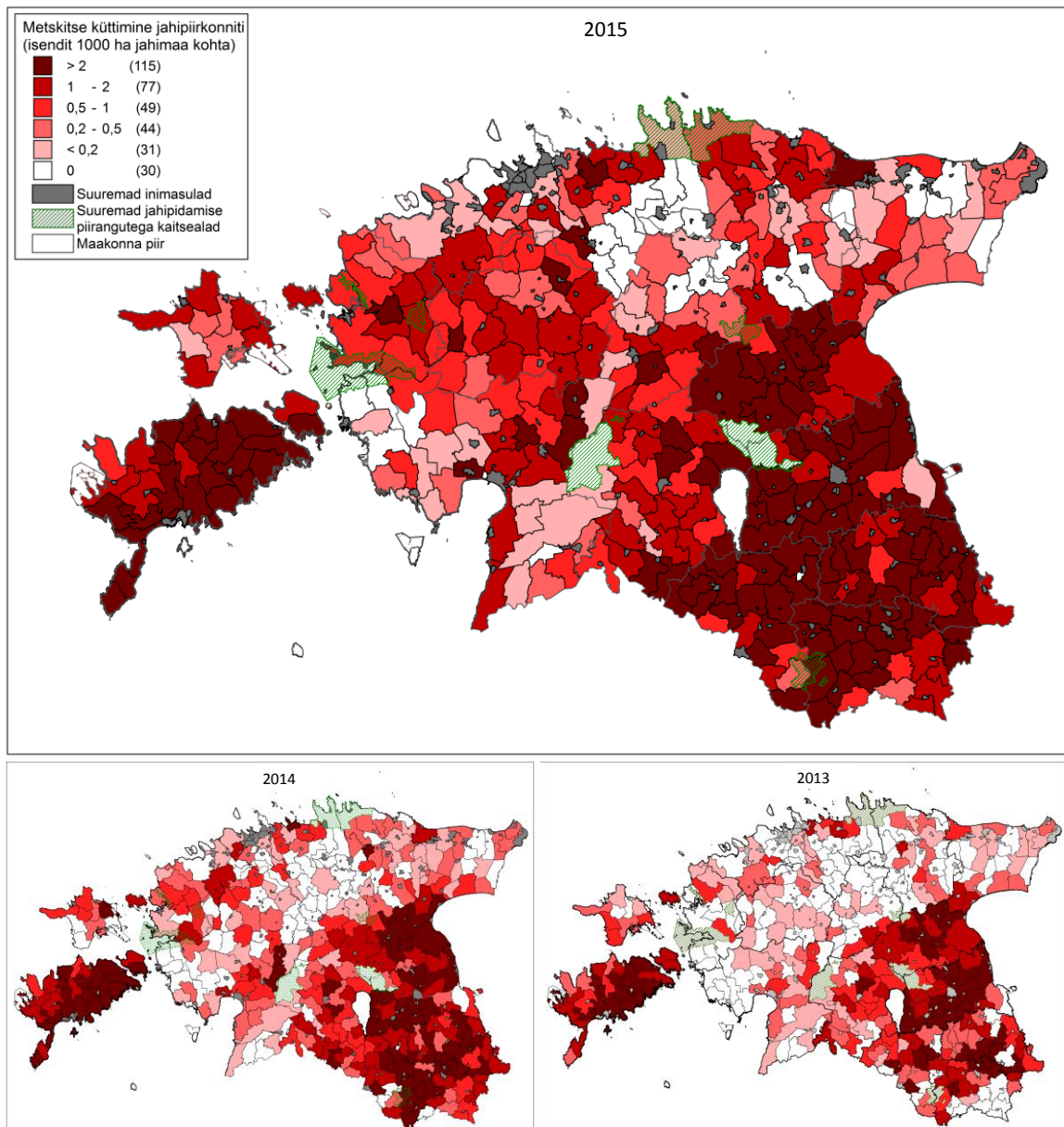
Maakond <i>County</i>	Jahipiirkondade kasutajate kütmissoov <i>Hunting quota requested by the users of hunting districts (%)</i>				Soovitus küttimiseks 2016 aastal <i>Suggestions for hunting in 2016</i>		
	2015	2015 kütmine võrreldes kütmissooviga (%) <i>Hunting in 2015 as compared to requested quota (%)</i>	2016	Kütmissoovi muutus <i>Change in requested hunting quota (%)</i>	Sooline jaotus täiskasvanute seas <i>Sex ratio among adults</i>	küttimeaht <i>hunting quota</i>	% eelmise aasta kütimisest <i>% of bag 2015</i>
Harjumaa	251	78,5	398	58,6	1 : 1	770	390,9
Hiiumaa	113	85,0	156	38,1	1 : 1	220	229,2
Ida-Virumaa	182	72,0	307	68,7	1 : 1	450	343,5
Jõgeva	558	106,5	693	24,2	1 : 1	850	143,1
Järvamaa	208	70,7	430	106,7	1 : 1	540	367,3
Läänemaa	252	84,5	362	43,7	1 : 1	530	248,8
Lääne-Virumaa	370	55,1	522	41,1	1 : 1	770	377,5
Põlvamaa	586	111,9	826	41,0	1 : 1	960	146,3
Pärnumaa	425	79,8	804	89,2	1 : 1	1050	309,7
Raplamaa	326	95,4	476	46,0	1 : 1	550	176,8
Saaremaa	702	138,3	938	33,6	1 : 1	1100	113,3
Tartumaa	846	95,2	1043	23,3	1 : 1	1150	142,9
Valgamaa	398	131,9	580	45,7	1 : 1	700	133,3
Viljandimaa	457	100,7	729	59,5	1 : 1	850	184,8
Võrumaa	546	112,6	718	31,5	1 : 1	810	131,7
Kokku	6220	100,7	8982	44,4	1 : 1	11300	180,4

Alljärgnevalt on esitatud 2015/2016 aasta seire tulemustest tulenevad soovitud.

- 2016. a metskitse küttemist Eestis oluliselt suurendada ning maakondlike küttimeahtude määratlemisel üldjuhul aluseks võtta jahipiirkondade kasutajate poolsete kütmissoovide summast märksa suurema küttimeahtu. Orientiirina maakondlike küttimeahtude määramisel soovitame kasutada eelnevas tabelis esitatud küttimeahtu.
- Jahindusnõukogudel on soovitatav kõikidele jahipiirkonna kasutajatele ära märkida soovituslik minimaalne küttimeaht, mis võiks üldjuhul arvuliselt vastata vähemalt ca 30%-le ($\pm 5\%$) jahipiirkonna kasutaja poolt 2016. a kevadel antud arvukuse hinnangust;
- Kõrgema asustustihedusega piirkondades, oluliste metskitse poolt tekitatud metsakahjustuste esinemisel ja/või piirkondades kus jahimaa kasutajad ise on avaldanud soovi küttimeahtu oluliselt suuremas mahus, tuleks vastavalt tõsta ka minimaalset küttimeahtu.
- Asurkonna tõhusama ohjamise eesmärgil on soovitatav kõrgemat minimaalset küttimeahtu rakendada ka sellistes jahipiirkondades, mille naabruses esineb olulisi

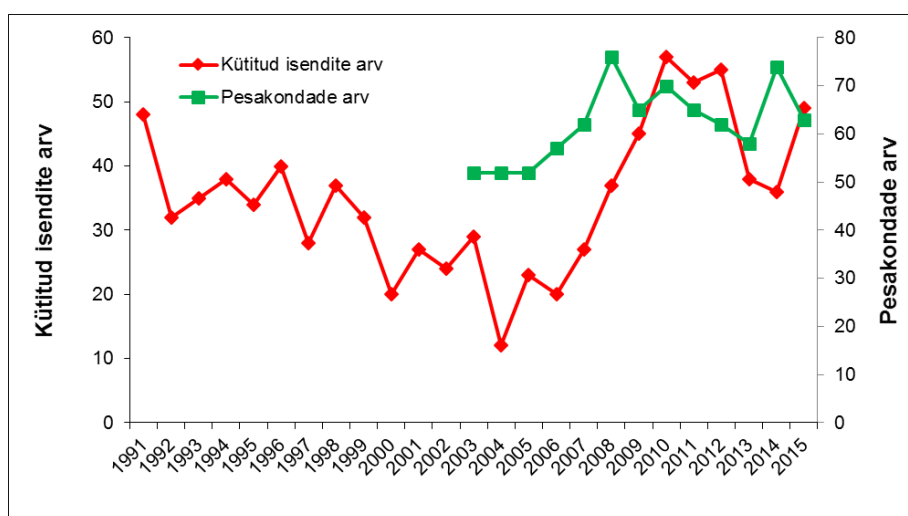
metskitse tekitatud kahjustusi metsauuendusele ning ka juhul, kui enamus sellega külgnevatest jahipiirkondadest on avaldanud soovi metskitsi kütida oluliselt suuremas mahus kui miinimumina soovitatav baastase (~30% talvisest arvukushinnangust).

- Metskitse asurkonna looduslähedase demograafilise struktuuri säilitamise huvides tuleks kütida sokkuseid ja kitsesid ligilähedaselt võrdsel tasemel (üks kits ühe soku kohta). Piirmäärasi (isendite arve), mille täitumiseni on lubatud kütmine struktuurivabalt, mitte rakendada.
- Tallede osakaal küttes võiks sõltuvalt nende esinemisest piirkonnas jääda vahemikku 35-45%.
- Seadusandjale teeme ettepaneku muuta metskitse jahiaega. Jätmaks suuremad võimalused looduslikuks valikuks soovitame nihutada jahi (sokujahi) alguskuupäeva praeguselt 1. juunilt 15. juulile. Võimaldamaks efektiivsemat kahjustuste ohjamist ning arvukuse reguleerimist talvistel koondumisaladel soovitame nihutada jahi lõpukuupäeva praeguselt 31. detsembrilt 31. jaanuarile.
- Kõikidel jahimeestel soovitame sokkude küttesega alustada alles augustis ehk siis metskitsede jooksuaja lõpufaasis.
- 2017. jahiaastal, enne 2017. a ulukiseire aruande ilmumist, jätkata metskitse küttemist käesolevas aruandes toodud soovitudest lähtuvalt.

Hunting of roe deer (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2015 and in previous hunting seasons.

KARU (*Ursus arctos*)

A = → / ↑

K = → / ↑

Karu küttimine aastatel 1991 – 2015 ning sama-aastaste poegade pesakondade arv aastatel 2004 -2015.

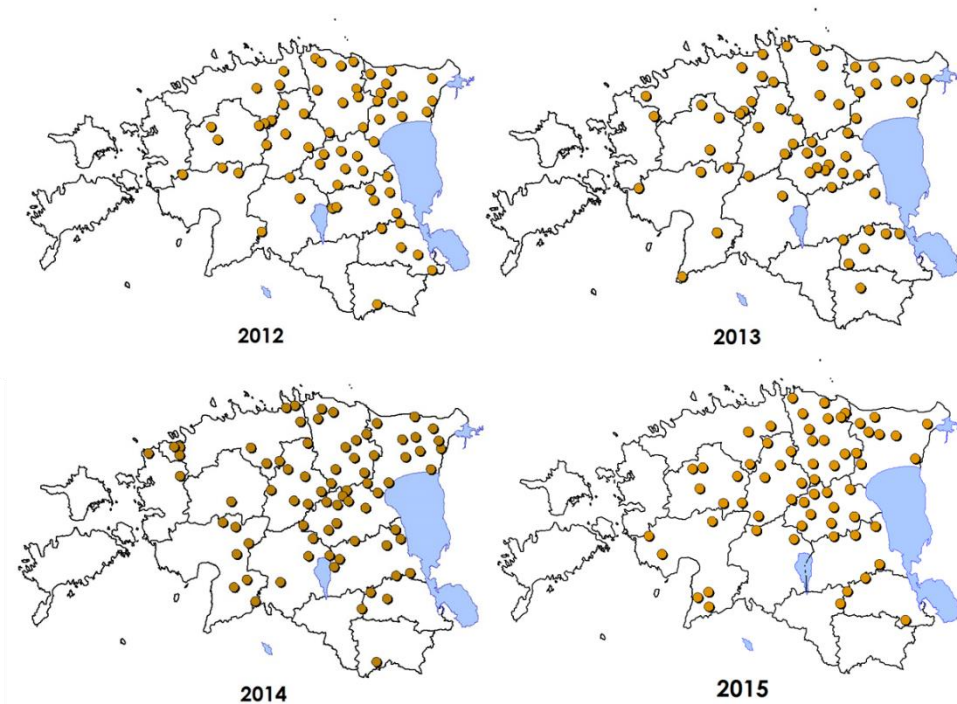
The number of brown bear hunted in 1991 – 2015 and number of females with cubs of the year in 2004 - 2015.

Pruunkaru arvukusdünaamikat iseloomustavad näitajad (pesakondade arv viimasel neljal ja küttimine viimasel kolmel aastal ning jahimeeste hinnang arvukuse muutusele) ning nende suhteline muutus.

Maakond County	Pesakondade arv No. of females with cubs-of-the-year				Pesakondade arvu muutus Change in no. of females with cubs-of-the-year	Küttimine Hunting			Küttimismahu muutus Change in hunting bag %	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)
	2012	2013	2014	2015		2013	2014	2015		
Harjumaa	5	8	8	3	-	4	5	8	60,0	-
Hiiumaa	0	0	0	0	=	0	0	0	=	=
Ida-Virumaa	12	10	11	9	-	7	8	9	12,5	+
Jõgevamaa	8	9	9	9	+	5	5	6	20,0	+
Järvamaa	5	6	8	7	+	4	4	5	25,0	=
Läänemaa	0	1	2	0	+	1	0	1	0,0	+
Lääne-Virumaa	10	5	12	13	+	7	5	8	60,0	+
Põlvamaa	5	5	3	3	-	2	1	1	0,0	=
Pärnumaa	3	5	6	6	+	1	2	4	100,0	+
Raplamaa	3	3	1	6	+	1	1	1	0,0	+
Saaremaa	0	0	0	0	=	0	0	0	=	=
Tartumaa	7	4	7	4	=	5	4	5	25,0	=
Valgamaa	0	0	1	1	+	0	0	0	=	+
Viljandimaa	3	1?	5	2	+	1	1	1	0,0	-
Võrumaa	1	1	1	0	-	0	0	0	=	-
Kokku Total	62	58	74	63	+	38	36	49	36,1	+

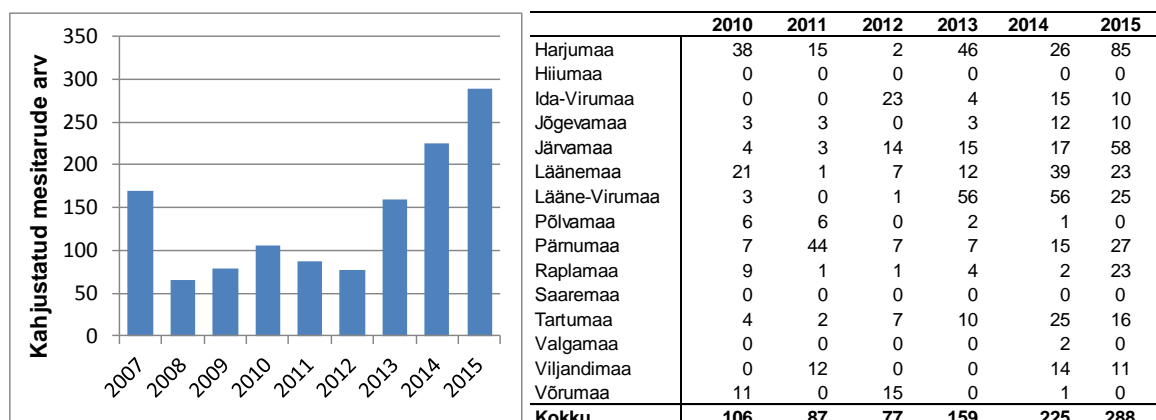
2015. aastal registreeriti Eestis seire käigus kokku 63 erinevat sama-aastaste poegade karu pesakonda. Võrreldes 2014. aastaga on see arv mõnevõrra kahanenud, kuid pisut pikemat perioodi vaadeldes viitab see arvukuse jätkuvalle kasvule. Erandiks on siin Harju-, Ida-Viru- ja Põlvamaa, kus nelja viimase aasta võrdlus näitab langustrendi. Lisaks suurenenud signinud emasloomade arvule paistavad viimased kaks aastat silma ka kõrge pesakonna keskmine suurusega. Kahe viimase aasta keskmine pesakonna suurus oli 2,34;

kahel varasemal aastal aga 2,1. Häid sigimisaastaid ilmestab kasvõi seegi, et nelja pojaga emasid oli 2015. a viis ning 2014. a kaheksa. Võrdluseks: 2013. a ei vaadeldud ühtegi ning 2012 a. kahte nelja pojaga emakarju. Karu üldarvukuseks Eestis võib hinnata 2015. a sügisese seisuga ligi 700 isendit.

Karu pesakonnad (emad sama-aastaste poegadega) aastatel 2012 - 2015.
Female brown bears with cubs-of-the-year in 2012 - 2015.

2015. a suurenesid karude rünnakud mesilatele Harju, Järva, Rapla ja Pärnu maakonnas, teistes karuga asustatud maakondades olid need võrreldes 2014. aastaga kahanenud.

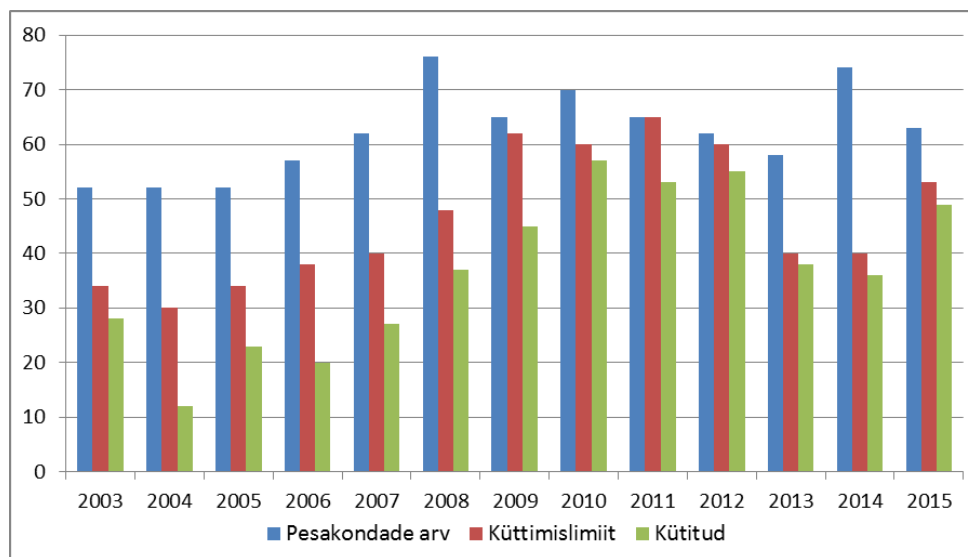

Karu kahjustatud mesitarude arv aastatel 2007 – 2015 (andmed: Keskkonnaamet, Tõnu Talvi).
Number of beehives damaged by brown bear in 2007 - 2015.

Karu arvukuse tõusu saab selgitada peamiselt viimase kahe aasta tagasihoidliku kütmissurvega (2013. a 6 % ja 2014 a. 5 %), mis on olnud väiksem kohaliku asurkonna

juurdekasvumäärast, viimase kahe aasta head sigivust aga ka sobivate kliimaatiliste olude ja hea loodusliku toidubaasiga.

2015. aastal kütiti kokku 49 karu, limiit oli 53. Limiidi suurendamist on võimaldanud populatsiooni kasv ning see võimaldab eeloleval hooajal suurema küttemislimiidiga ka jätkata. 2015. a oli küttemisurve ca 7%, mis jäi tõenäoliselt viimaste aastate häid juurdekasvu näitajaid arvestades pisut alla populatsiooni aastase juurdekasvumäära.

Karu pesakondade (ema sama-aastaste poegadega) arv, lubatud küttemislimiit ja kütitud isendite arv aastatel 2003-2015.

Number of female brown bears with cubs-of-the-year (blue), hunting quota size (red) and number of hunted individuals (green) in 2003-2015.

Läänemaal on karu lokaalpopulatsioon noor ning sigivaid emakarused on vähe. Samas on seal nii aastal 2013 kui ka 2015 kütitud täiskasvanud emakarud, mis võib anda kohaliku asurkonna arengule märkimisväärse tagasilöögi. Seetõttu tuleks tänavu Läänemaal lubada kütida vaid selles piirkonnas, kus on esinenud korduvalt olulisi kahjustusi, mitte lokaalpopulatsiooni tuumikalal maakonna põhjaosas. Jätkuvalt tuleks Pärnu-, Viljandi- ja Põlvamaa lõunaosas rangelt hoiduda täiskasvanud emakarude kütimisest.

Küttemisettepanek

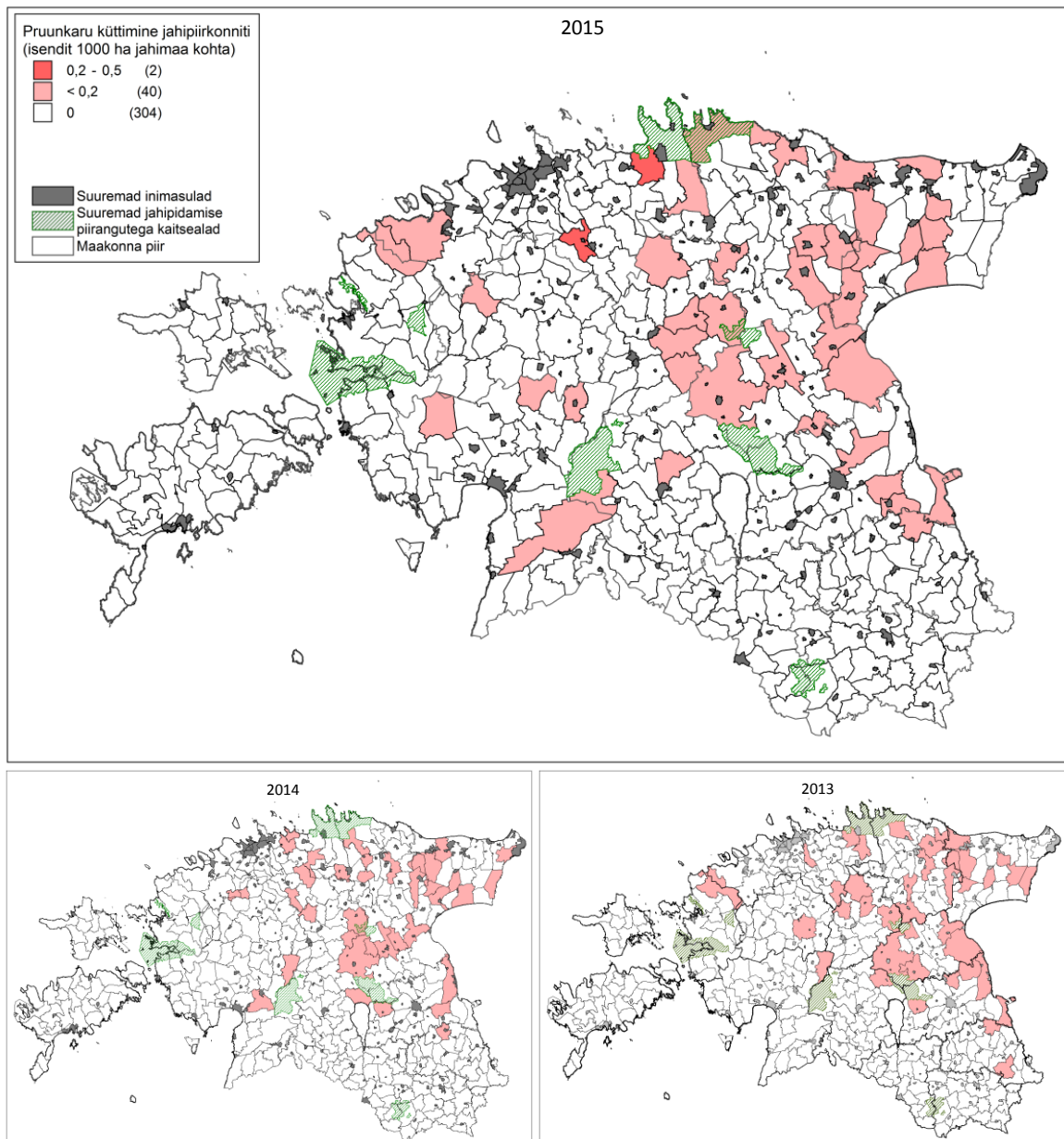
Alljärgnevas tabelis on välja toodud ettepanekuna karu küttemiskvoot maakonniti. Kvoodi jaotusel maakondade vahel on arvestatud järgmiste näitajatega: karu asustustihedus,

juurdekasvunäitajad, arvukuse muutus viimase nelja aasta jooksul, eelnevate aastate küttemisstruktuur ning 2015. ja 2016. a kahjustuste paiknemine ja ulatus. Tabeli lisatingimuste lahtris on toodud soovitusel maakondliku limiidi suunamiseks kahjustusaladele vaid seal, kus käesoleva aruande koostamise ajaks olid olulised kahjustused teada. Kindlasti tuleks ka teistes maakondades kahjustuste tekkimise korral suunata vähemalt osa limiidist kahjustusaladele. Kui jahindusnõukogudes otsustatakse, et ühes jahipiirkonnas võib kütida maksimaalselt ühe karu, tuleks teha erand aladele (jahipiirkond või rühm jahipiirkondi), kus on 2016. a esinenud korduvalt olulisi kahjustusi ning lubada neis kütida isendeid rohkem kui üks. Peale küttemisettepaneku koostamist enne jahihooaja algust erilooga kütitud karud lahutatakse vastava maakonna kvoodist maha.

Soovituslik karu küttemiskvoot ja tingimused aastaks 2016.

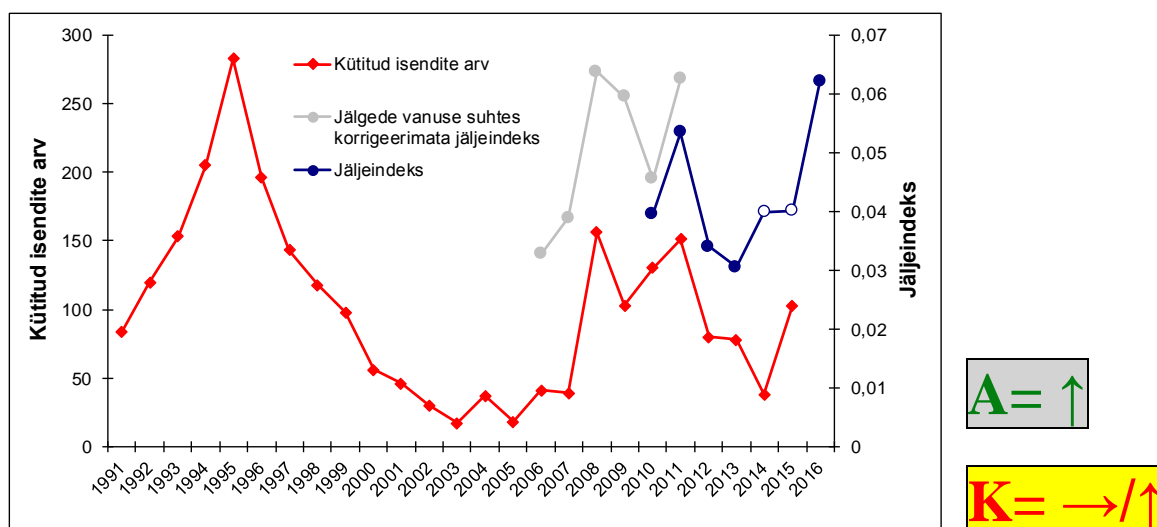
Recommended bear hunting quota and specific provisions for 2016.

Maakond <i>County</i>	Kvoot <i>Quota</i>	Lisatingimused	<i>Specific provisions</i>
Harju	6		
Hiiu	0		
Ida-Viru	8		
Jõgeva	7		
Järva	6		
Lääne	1		
Lääne-Viru	12		
Põlva	2		
Pärnu	4		
Rapla	3		
Saare	0		
Tartu	5		
Valga	0		
Viljandi	2		
Võru	0		
Kokku Total	56		

Hunting of brown bear (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2015 and in previous hunting seasons.

HUNT (*Canis lupus*)

Hundi küttimine aastatel 1991 – 2015 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused (vt lk 11 - 12).

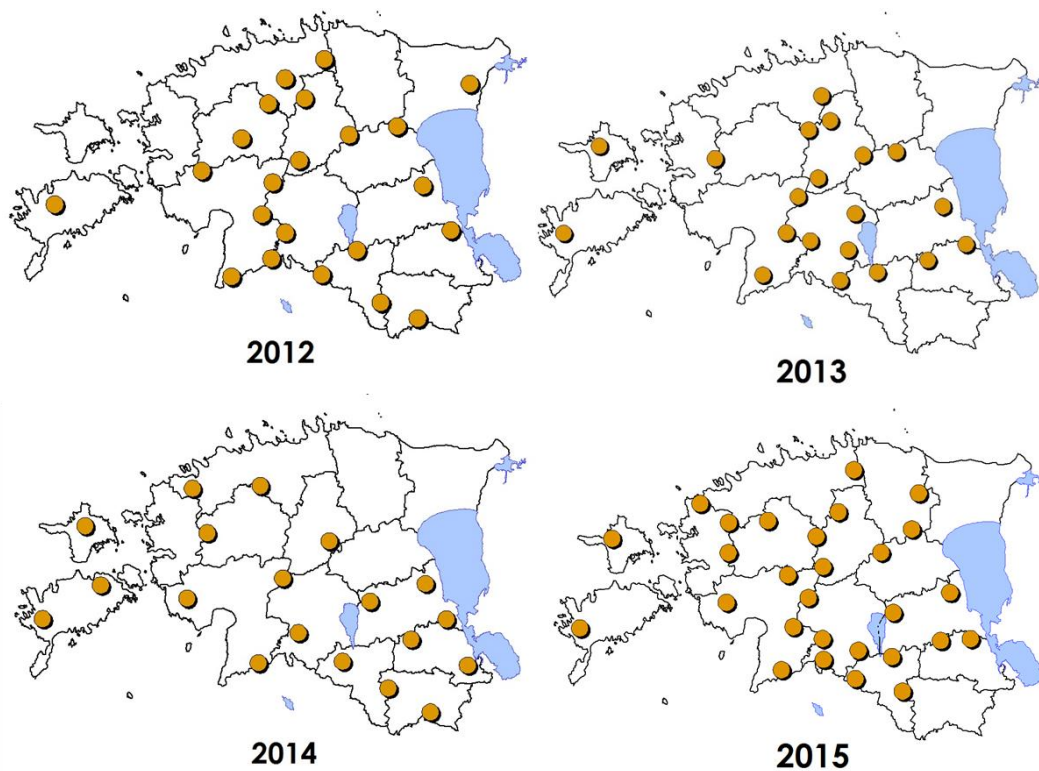
The number of wolf hunted in 1991 – 2015 and winter track index (gray line - tracks per 1 km and blue line - tracks per 1 km per 24 hours).

Hundi arvukusdünaamikat iseloomustavad näitajad viimastel aastatel ning nende suhteline muutus võrreldes eelnenud aastaga. Jäljeindeksi muutusena esitatud 2016. a indeksi muutus võrreldes 2013. aasta omaga.

Maakond County	Pesakondade arv No. of reproductive packs			Pesakondade arvu muutus Change in no. of reproductive packs	Küttimine Hunting bag			Küttimis-mahu muutus Change in hunting bag (%)	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)					Jäljeindeksi muutus Change in track index (%)	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)
	2013	2014	2015		2013	2014	2015		2012	2013	2014	2015	2016		
Harjumaa	2	2	1	-	12	4	8	100,0	0,028	0,080	0,059	0,010	0,036	-54,9	-
Hiiumaa	1	1	1	=	5	3	8	166,7	0,009	0,032					+
Ida-Virumaa	0	0	0	=	1	0	2	+	0,000	0,011	0,000	0,004	0,013	22,7	=
Jõgevamaa	1	0	1	+	4	0	2	+	0,075	0,027		0,025	0,114	324,5	+
Järvamaa	3	1	2	+	17	0	14	+	0,046	0,009	0,065	0,124	0,152	1684,0	+
Läänemaa	1	0	3	+	2	1	10	900,0	0,004	0,021			0,133		+
Lääne-Virumaa	0	0	2	+	4	0	2	+	0,053	0,005	0,000	0,000	0,002	-65,8	+
Põlvamaa	2	2	2	=	7	4	5	25,0	0,050	0,017			0,078	365,6	=
Pänumaa	3	3	4	+	6	2	9	350,0	0,045	0,009			0,056	523,3	-
Raplamaa	0	1	2	+	1	3	11	266,7	0,047	0,080	0,031		0,129	61,6	+
Saaremaa	1	2	1	-	7	9	7	-22,2	0,032	0,009	0,000				-
Tartumaa	1	3	2	-	3	3	6	100,0	0,020	0,011		0,093	0,029	157,8	-
Valgamaa	2	0	3	+	3	0	8	+	0,026	0,057			0,098	71,7	-
Viljandimaa	3	2	4	+	3	0	6	+	0,054	0,048			0,066	39,2	-
Võrumaa	0	2	0	-	3	9	5	-44,4	0,026	0,017		0,088	0,047	180,5	-
Kokku Total	20	19	28	+	78	38	103	171,1	0,034	0,030	0,040	0,040	0,062	104,0	=

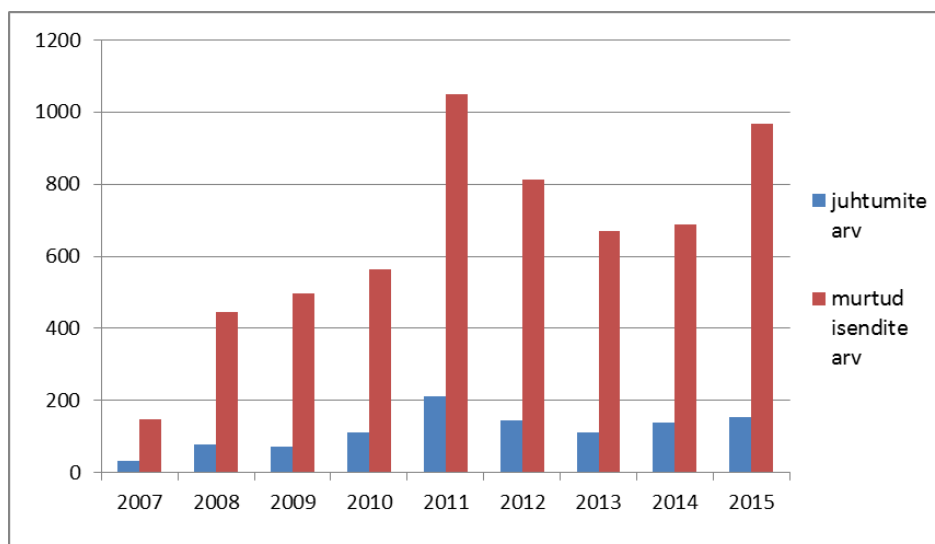
Seire käigus kogutud vaatluste ning küttimisinfo põhjal oli 2015. aastal Eestis kokku 28 hundi pesakonda (hundikarja, kus sündisid kutsikad). Eesti mandriosa asustas 26, Hiiumaad ja Saaremaad mõlemat üks pesakond. Niisiis oli Mandri-Eesti hundi pesakondade arv kasvanud ühe aastaga kümne võrra 16-lt 26-ni. Olemasoleva teabe põhjal ei olnud hundi kohalikku järelkasvu vaid Ida-Virumaal, Võrumaaga oli seotud üks pesakond Valgamaa piiril. Hundikarjadest kolm elas Eesti-Läti piirialadel ja kasutas oma elualana mõlema riigi territooriumi.

Hundi arvukuse selget tõusu väljendab ka ruutloendus, võrreldes 2013. aastaga oli jäljeindeks tänavu väiksem vaid Harju- ja Lääne-Virumaal.

Hundi pesakonnad aastatel 2012 - 2015. *Wolf reproductions in 2012 - 2015.*

Hundi tekitatud kahjustuste hulk karjakasvatusele väljendas selget tõusu nii saartel kui ka mandril. Mandri-Eesti suurimad kahjustused olid Rapla- ja Viljandimaal, kontsentreerudes mõlemis suures osas ühe hundikarja territooriumile. Suurimate kahjudega paistis jätkuvalt silma Saaremaa. Üllatavalt tagasihoidlik oli kahjustuste hulk Võru- ja Valgamaal, kus 2015. a suveks oli sigade Aafrika katku tõttu metssigade arvukus drastiliselt kahanenud ning pigem oleks oodata olnud suuremat kisklussurvet koduloomadele.

Hundi tekitatud kahjustusjuhtumite ja murtud kariloomade arv aastatel 2007 – 2015 Eestis (andmed: Keskkonnaamet, Tõnu Talvi).

Number of wolf damage cases (blue) and killed livestock (red) in 2007 - 2015 in Estonia.

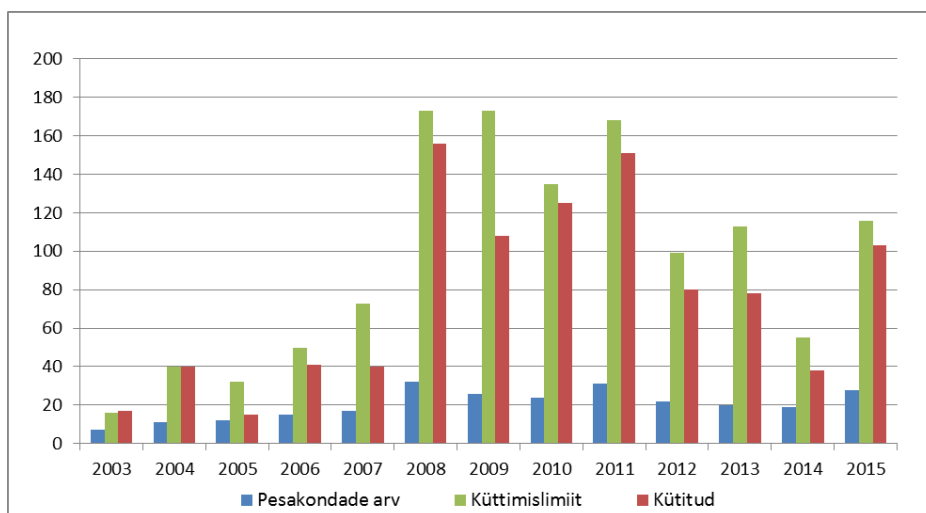
Hundi tekitatud kahjustusjuhtumite arv, murtud lambad ja veised maakonniti aastatel 2010 – 2015 (andmed: Keskkonnaamet, Tõnu Talvi).

Number of wolf damage cases, killed sheep and killed cattle by counties in 2010 - 2015.

Maakond County	Murdmisjuhte Damage cases						Murtud lambaid Killed sheep						Murtud veiseid Killed cattle					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Harjumaa	9	29	21	6	8	15	32	93	173	39	44	72	1	0	1	0	0	1
Hiumaa	0	0	4	8	10	13	0	0	37	71	98	124	0	0	0	0	0	1
Ida-Virumaa	7	6	2	1	3	2	12	29	4	7	10	1	1	0	0	0	0	0
Jõgevamaa	8	31	2	0	5	4	59	57	10	0	16	58	0	0	0	0	0	0
Järvamaa	11	13	10	5	4	17	78	56	65	20	61	92	0	0	1	2	0	5
Läänemaa	3	4	0	7	3	2	39	10	0	32	13	1	0	7	0	0	0	1
Lääne-Virumaa	8	11	17	6	1	5	38	100	66	13	4	26	0	0	14	5	0	0
Põlvamaa	4	9	8	8	8	1	46	42	48	83	8	0	0	0	0	0	0	0
Pärnumaa	12	14	12	18	27	16	37	66	51	83	110	64	11	0	6	7	2	5
Raplamaa	19	20	9	14	7	18	23	98	14	33	31	162	15	2	6	2	1	2
Saaremaa	2	30	30	9	24	33	8	168	150	61	160	201	0	0	0	0	0	0
Tartumaa	2	19	1	0	4	0	13	97	12	0	9	0	0	0	0	0	0	0
Valgamaa	3	2	11	4	3	2	13	43	73	60	5	19	0	0	0	0	0	0
Viljandimaa	5	15	11	15	14	23	35	138	44	85	49	118	0	0	0	1	0	0
Võrumaa	15	9	8	11	17	3	103	43	37	65	67	13	1	0	0	0	0	0
Kokku (Total)	108	212	146	112	138	154	536	1040	784	652	685	951	29	9	28	17	3	15

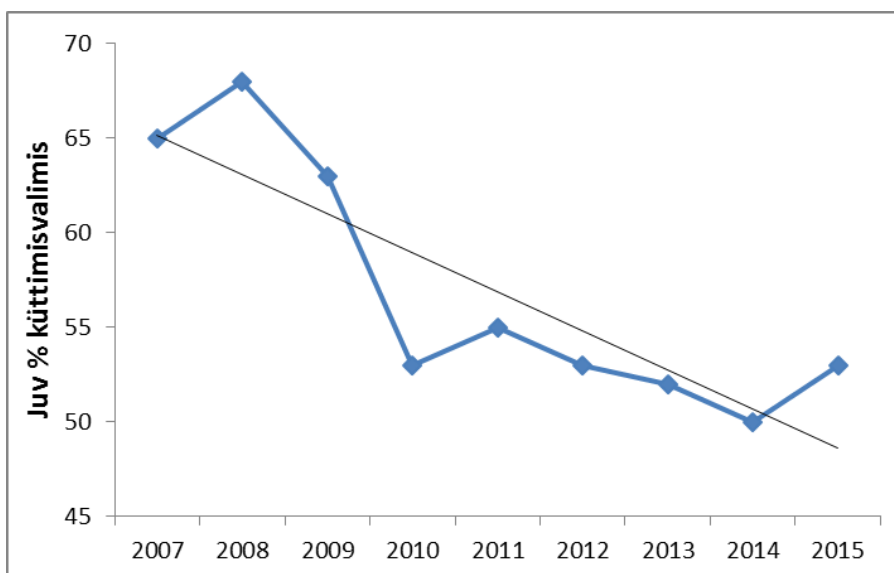
2015. aasta jahihooajal kütiti kokku 103 hunti ning maksimaalselt lubatav küttemiskvoot oli 116 isendit. See kvoot sisaldas ka Keskkonnaameti välja antud jahihooajaväliseid erilube, mille alusel kütiti kokku kolm isendit Saaremaal ja üks Hiiumaal. Eestis kütitud huntidele võib arvestada lisaks ka Lätis põhjapiiri lähedal (kuni 10 km piirist) lastud 20 isendit, kes küttemise asukohtade järgi olid tõenäoliselt pärit osaliselt Eesti territooriumit kasutavatest karjadest.

2015. a olid hundi juurdekasvunäitajad märksa paremad kui mitmel varasemal aastal. Selle peamiseks põhjusteks võib pidada 2014. a madalat kütmissurvet (2014. a kütiti 38 isendit lubatud 55-st), noortele hiljuti iseseisvunud huntidele olulise saakliigi metskitse arvukuse tõusu ning 2014. a hundi populatsiooni tagasihoidlikult kimbutanud kärntõbe. Kutsikaid oli 2015. aastal mandriosas kütitud isendite hulgas olevasolevate andmete põhjal 53%, mis on mõnevõrra kõrgem eelneva paari aasta vastavast näitajast.

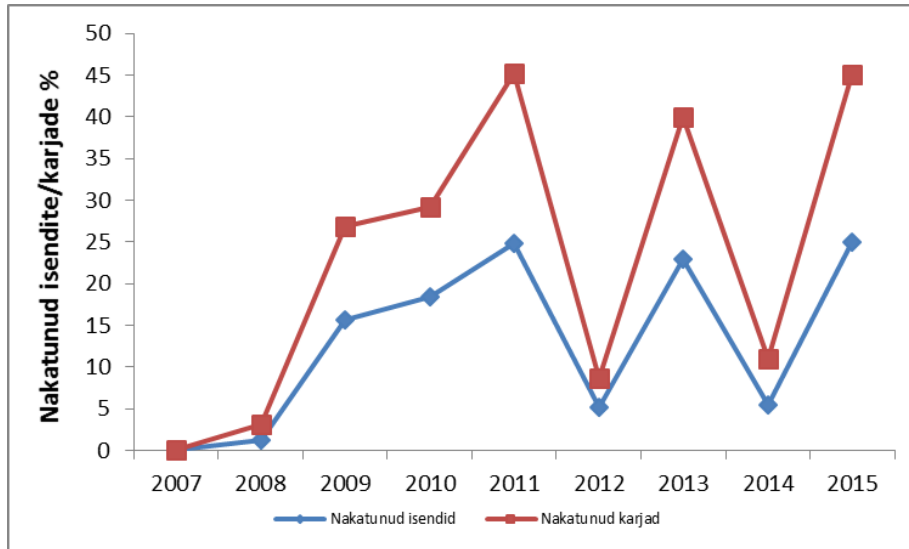
Hundi pesakondade arv, lubatud küttemislimiit ja kütitud isendite arv aastatel 2003 - 2015.

Number of wolf reproductions (blue), hunting quota size (red) and number of hunted individuals (green) in 2003 - 2015.

Hundikutsikate osakaal Eesti mandriosas küttemisvalimis aastatel 2007 - 2015.
Proportion of juveniles among hunted wolves in 2007 – 2015 in mainland Estonia.

Kärntõbi levis tõsisemalt hundi populatsioonis aastal 2009 ning on sellest ajast alates hundi juurdekasvunäitajaid mõjutanud. Alates 2011. aastast on kärntõve levik hundi populatsioonis muutunud tsükliliseks, mõjutades emaste konditsiooni halvenemise kaudu juurdekasvunäitajaid negatiivselt puhangule järgneval aastal. Kuna 2015 oli taas kärntõve puhanguaasta, võib ennustada selle negatiivset mõju tänavu.

Kärntõvega nakatunud hundipesakondade ja nakatunud huntide osakaal kütitud/hukkunud isendite hulgast aastatel 2007 - 2015.

Proportion of packs infected by sarcoptic mange (red) and proportion of infected individuals among hunted/perished wolves (blue) in 2007 - 2015.

Jätakuvalt paistab probleemiks olevat salaküttimine, mille ulatust on siiski raske hinnata. Pea igal aastal on olnud juhtumeid, kus suvel on üsna kindlate tõendite põhjal teada hundi pesakonna olemasolu, kuid jahihooaja alguseks pole seda enam alles või on sellest alles vaid riismed. Hundi salaküttimine ei kujuta endast praegu küll otsest ohtu populatsioonile, kuid see avaldub populatsiooni juurdekasvuvõime vähenemisena, mistõttu saame samast kogusest huntidest kütida legaalselt väiksema protsendi. Jahiühenduse sisene organiseeritud või teiste liikmete vaikival nõusolekul toimuv salaküttimine on vorm, mida hundi (ja ka ilvese) puhul on kasutatud. Selle vähendamiseks on vaja astuda praktilisi samme nii riiklikul kui ka organisatsioonilisel tasemel. Riigi poolt oleks selleks sammuks loodusele tekitatud kahju vastavate määrade suurendamine, jahindusorganisatsioonide poolt aga teavitustöö.

Pikema aja keskmisena on hundi asurkonna potentsiaalne juurdekasvumäär olnud 40%, kuid paaril viimasel aastal on see olnud vaid 30% juures. Kuna 2014. a oli kütimissurve vaid 20%, oli asurkonna suurenemist 2015. aastaks ka prognoositud, kuid siiski mitte nii

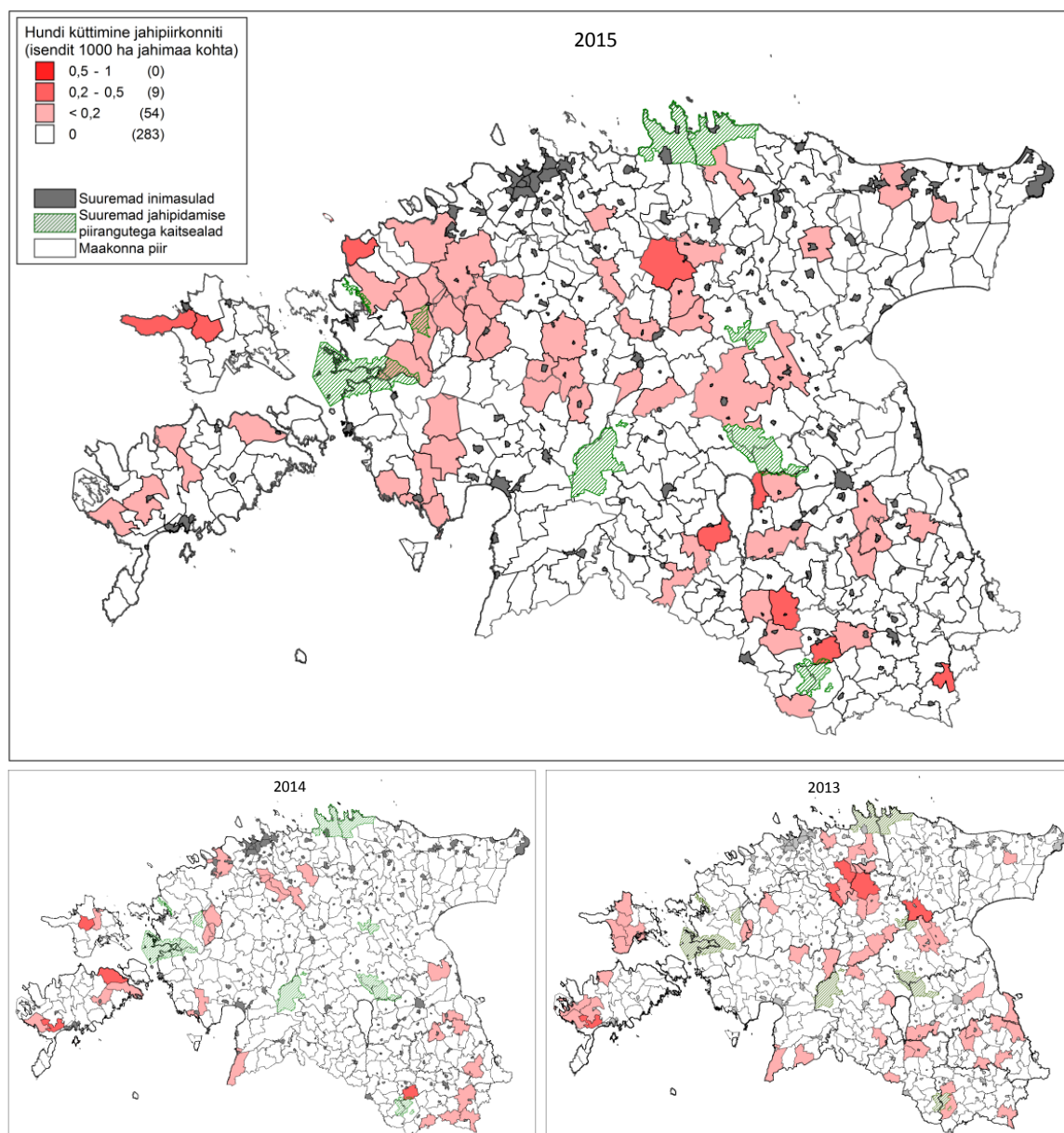
suures ulatuses. Möödunud hooajal oli kütmissurve taas ligi 40%, mistõttu võib olemasolevate näitajate põhjal ennustada arvukuse umbes 10% langust. Arvestades siia juurde võimaliku kärntõve mõju, samuti metssea kui hundi peamise saakliigi arvukuse kahanemise eelmisest aastast märksa laiemal alal, võib arvukuse langus olla ka suurem. Kuna möödunud aastal oli hundi arvukus üle suurkiskjate kaitse- ja ohjamise tegevuskavaga soovitud maksimumi, oli arvukuse alandamine selgelt eesmärgipärane.

Möödunud hooajal kütiti ära seitse siginud emaslooma. Siginud emased lasti Antsla, Esna, Järvakandi, Kullamaa, Põltsamaa ja Sangla jahipiirkondades, mistõttu nende aladega seotud huntidelt tänavu juurdekasvu ennustada ei julgeks. Näiteks, ülemöödunud aastal kütitud viie siginud emasisendi elualadel (kütiti Keila, Tammiku, Voose, Nohipalo ja Linda jahipiirkondades) oli möödunud aastal juurdekasv vaid ühel (Linda) alal. Lisaks neile seitsmele mainitud emahundile kütiti veel 8 emast, kes vanuse või mõõtude järgi võiksid olla sigimiseas, kuid kellelt kahjuks vajalikke bioproove ei laekunud. Need emased lasti Ambla, Koonga, Kõrgessaare, Laatre, Märjamaa, Nissi, Sangaste ja Vambola jahipiirkondadest. Puudulik bioproovide laekumine teeb hundi juurdekasvu ennustamise väga ebatänuväärseks ning selles osas peavad jahipiirkondade kasutajad ennast kokku võtma ja vajadusel oma jahimehi koolitama. Selleks otstarbeks on spetsiaalselt tehtud ja jahimaa kasutajatele jaotatud meetodilised õppefilmid, mis tuleb lihtsalt vastavasse aparati sisestada ja läbi vaadata.

Saaremaal on viimasel kahel aastal kütitud hunte juurdekasvumäärast enam ning see on väljendunud arvukuse langusena. Möödunud aastal Saaremaalt kogutud bioproovide põhjal võib üsna veendunult väita, et ei kütitud ära kumbagi saare lääneosa asustava karja juhtlooma, mistõttu võib seal tänavugi oodata juurdekasvu. Samas kütiti juba 2014. a ära saare idaosa asustanud karja juhtisane ja 2015. a ka sel aastal mitte poeginud juhtemane, mistõttu arvatavasti seal piirkonnas tänavu pesakonda ei teki. Suured tänud siinkohal Saaremaa jahimeestele kvaliteetsete proovide esitamise eest!

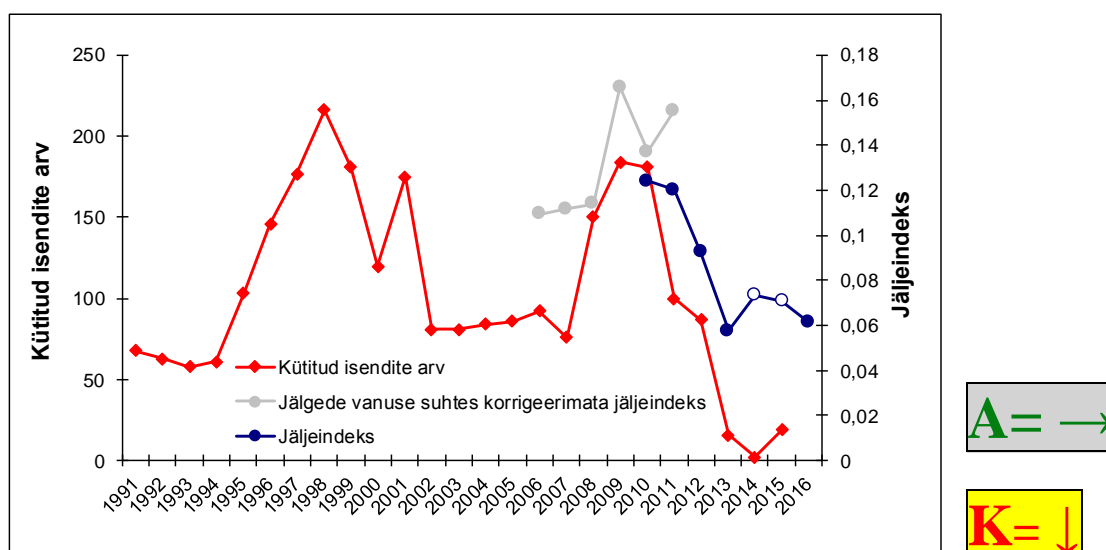
Hundi jahihooaja eelse seisundi kohta saab objektiivsema ülevaate anda siiski alles pärast suvel, sügisel ja talve alguses hundi tegeliku juurdekasvu kohta kogutud teabe lisandumist. Eelnev praktika on tõestanud, et hundi kütmissurve kahes osas jaotamine on jätkuvalt võimalikest süsteemidest parim. Arvestades tasakaalustatult praeguseid looduslikke ja sotsiaalseid tingimusi, võiks mandri hundi pesakondade arv olla 20 lähedal. Saavutamaks soovitud arvukust, peaks tänavune hundi limiit olema esmase prognoosi järgi enam-vähem sama sama suur, kui see oli eelmisel aastal. Samas sõltub see väga palju suve jooksul kogutavast informatsioonist, sh kahjustuste ulatusest ja levikust. Taaskord peab rõhutama,

et hundi kütamise korraldamisel tuleb jätkuvalt tähelepanu pöörata jahipidamise suunamisele kahjustuspiirkondadesse, avaldades samal ajal nõrgemat kütmissurvet suuremaid loodusmaastikke asustavatele karjadele. Nii on võimalik säilitada hundi asurkonna soodne seisund ja vähemalt piirkonniti tema ökoloogiline funktsioon, hoidudes samal ajal ülemäärastest kahjustest lambakasvatusele. Hundi detailne kütmissoovitus esitatakse käeasoleva aruande lisana sügisel enne jahihooaja algust.

Hunting of wolf (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2015 and in previous hunting seasons.

ILVES (*Lynx lynx*)

Ilvese küttimine aastatel 1991 – 2015 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused (vt lk 11 - 12).

The number of lynx hunted in 1991 – 2015 and winter track index (gray line - tracks per 1 km and blue line - tracks per 1 km per 24 hours and yellow).

Ilvese arvukusdünaamikat iseloomustavad näitajad viimastel aastatel ning nende suhteline muutus võrreldes eelnenud aastaga. Jäljeindeksi muutusena esitatud 2016. a indeksi muutus võrreldes 2013. aasta omaga.

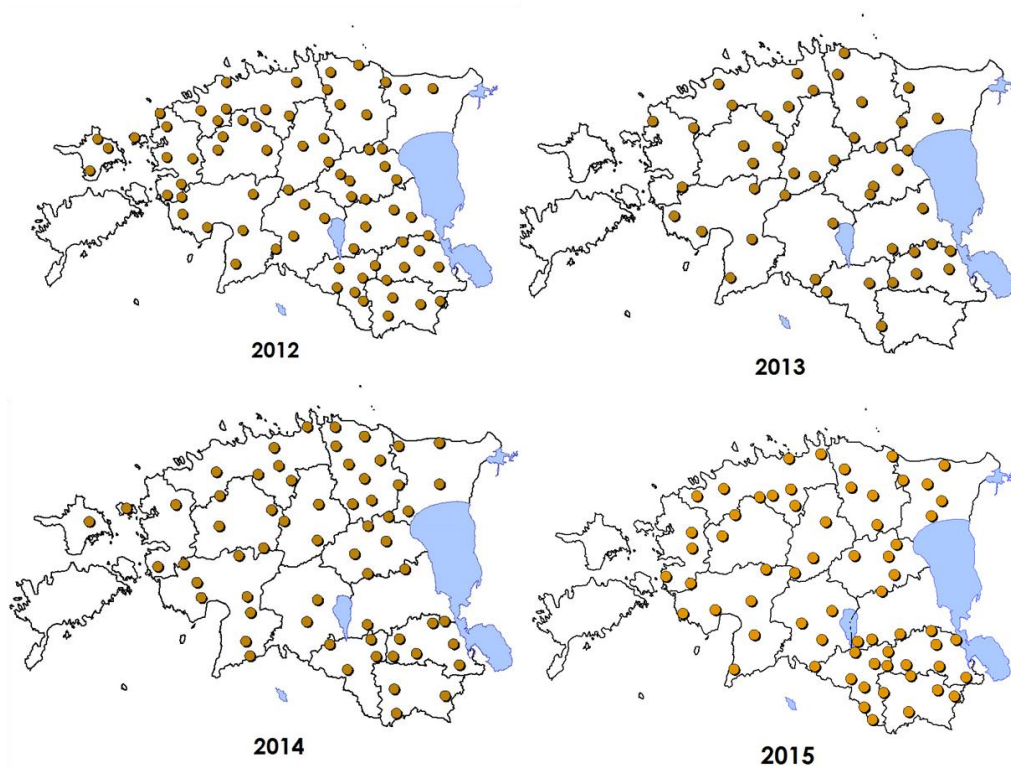
Maakond County	Pesakondade arv No. of reproductive females			Pesakondade arvu muutus Change in no. of reproductive females	Küttimine Hunting bag			Küttimismahu muutus Change in hunting bag (%)	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)					Jäljeindeksi muutus Change in track index (%)	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)
	2013	2014	2015		2013	2014	2015		2012	2013	2014	2015	2016		
Harjumaa	6	6	7	+	1	0	3	+	0,134	0,076	0,111	0,101	0,158	107,5	=
Hiiumaa	0?	1	0	-	1	0	0	+	0,102	0,071					=
Ida-Virumaa	3	4	5	+	1	0	2	+	0,056	0,039	0,047	0,049	0,042	5,7	+
Jõgevamaa	5	5	4	-	0	0	3		0,117	0,110		0,107	0,083	-24,3	+
Järvamaa	3	3	3	=	0	0	0		0,058	0,040	0,101	0,062	0,060	47,7	-
Läänemaa	3	3	3	=	1	2	1	-50,0	0,252	0,128			0,031		=
Lääne-Virumaa	4	9	5	-	1	0	3	+	0,045	0,060	0,052	0,071	0,021	-64,7	+
Põlvamaa	6	7	6	-	1	0	2	+	0,079	0,063			0,101	60,4	-
Pärnumaa	5	8	6	-	1	0	3	+	0,099	0,065			0,010	-84,8	-
Raplamaa	3	4	4	=	2	0	2	+	0,145	0,049	0,064		0,058	17,9	+
Saaremaa	0	0	0	=	0	0	0		0,006	0,000	0,000				-
Tartumaa	2	2	4	+	2	0	0	+	0,049	0,045		0,009	0,071	58,0	=
Valgamaa	4	4	8	+	2	0	0	+	0,057	0,026			0,060	134,0	+
Viljandimaa	2	2	4	+	1	0	0	+	0,087	0,057			0,035	-39,5	-
Võrumaa	0?	3	5	+	2	0	0	+	0,092	0,057		0,116	0,044	-23,6	=
Kokku (Total)	46	61	64	=	16	2	19	850,0	0,092	0,058	0,074	0,071	0,061	6,8	=

Seire andmetel oli 2015. aastal sügisel Eestis 64 ilvese pesakonda, aasta varem oli neid 61. Toimunud arvukuse 5%-list muutust ei saa nimetada arvukuse tõusuks, kuna see jääb selgelt loendusvea piiridesse. Siiski võib siin teatud rolli jätkuvalt mängida vaatlusandmete esitamise puudulikkus, seda eriti sellistes maakondades nagu Jõgevamaa, Läänemaa ja Raplamaa, kus vaatlusandmeid esitati alla 40% jahipiirkondadest. Kokku esitasid vaatlusandmeid 57% jahipiirkondadest, aasta varem oli see näitaja 63. Siiski, kuna praegu on ilvese asustustihedus hõre ja nende eluterritooriumid suured, hõlmates mitut erinevat

jahipiirkonda, on isegi osades jahipiirkondades vaatluse tegemata jätmise korral nende fikseerimine teistel aladel siiski väga tõenäoline.

Ilvese populatsiooni halva seisundi jätkumisele viitab ka ruutloendus, kus võrreldes 2013. aastaga, mil ilvese arvukus oli meil viimaste aastakümnete sügavaimas madalseisus, näitab jäljeindeks vaid 6,8 %-list tõusu.

Ilvese arvukuse selget tõusu, mis väljendub nii pesakondade arvu kui ka ruutloenduse jäljeindeksi suurenemises, on näha vaid Valga- ja Tartumaal, arvukuse olulist langust väljendavad mõlemad näitajad aga enam Lääne-Viru- ja Pärnumaal.

Ilvese pesakonnad aastatel 2012 -2015.
Lynx reproductions in 2012 - 2015.

Kuna 2014. aastal ilveseid Eesti mandriosas ei kütitud, sai prognoositud arvukuse tõusu 75-80 pesakonnani, mida aga tegelikkuses ei toimunud. Eriti üllatav on aga arvukuse jätkuv langus mitmes maakonnas hoolimata kütmissurve täielikust puudumisest. Populatsiooni kiratsemine tingimustes, kus toidubaas on märkimisväärselt paranenud, näitab seda, et teatud jahivälised suremustegurid pärsivad olulisel määral juurdekasvu ning neist tingitud suremusmäär on kohati populatsiooni juurdekasvumäärast kõrgem. Populatsiooni võimalikke kiratsemise põhjuseid võib välja tuua kolm, kuid iga üksikteguri osakaalu selles protsessis praeguste teadmiste juures hinnata ei saa:

1. Kärntõbi. Möödunud aastal leiti/hukati 4 kärntõppe nakatunud, kurtunud ilvest. Ka varasematel aastatel on leitud kärntõppe nakatunud ilveseid, eriti just tõve puhanguaastatel (vt hundi ptk). Metskitse madala arvukuse juures oli ilves sunnitud kasutama alternatiivseid saakloomi, nende hulgas ka rebased ja kährikud. Eriti puudutas see emalilveseid, kellel oli tarvis lisaks endale ka oma pojad ära toita. Seetõttu on suurim riskigrupp just poegade emased ja just see mõjutab kõige otsesemalt järelkasvu. Hukunud/hukatud kärntõves ilvestest on suur enamus olnud täiskasvanud emased ja kutsikad.

2. Salaküttimine. See tegur on pigem oletuslik, kuid salaküttimisel võib neis piirkondades, kus see on kogukonnas kiskjate puhul sallitav (vt hundi ptk), olla ilvese madala arvukuse korral populatsiooni taastumisele määrav mõju.

3. Emigratsioon. Noored, 1-2 aastased ilvesed, kes ema territooriumilt lahkuvad, võivad uue elukoha otsinguil läbida sadu kilomeetreid. Nõnda otsitakse sobivat ala, kus oleks vabasid elupaiku ja parem toidubaas. Metskitse asurkonda laastanud talvede mõju oli väiksem Lõuna-Eestis ning sellest veel märksa väiksem Lätis. Nii võiski oluline osa meil sündinud ilvestest rännata Lätti, kus kõrge kütmissurve tõttu oli vabasid elupaiku ja Eestist märksa rikkalikum toidubaas metskitse näol. Igatahes, samal ajal, kui meil oli ilvese arvukus juba väga madal ning küttemist enam lubada ei võinud, olid Lätis läbi aegade suurimad ilvese küttemisrekordid (2014. a 172 isendit) ja enamus loomadest lasti just riigi põhjaosast.

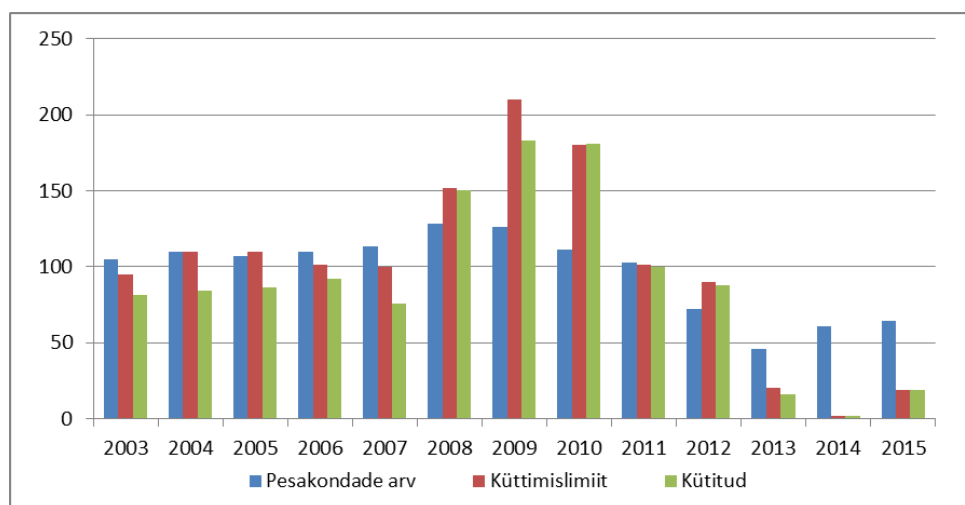
Kutsikate osakaal ilvese küttemisvalimis ja ilvese keskmine pesakonna suurus vaatluste põhjal aastatel 2007 - 2015.

Proportion of juveniles among hunted lynxes (red) and average litter size (blue) in 2007 - 2015.

Ilvese populatsiooni kirjeldavates näitajates võib siiski ka midagi positiivset välja tuua. Nimelt on suurenenud vaatlusandmetes pesakondade keskmine suurus ja seda juba teist aastat järjest. Pesakonna keskmise suuruse kasv viitab selgelt paranenud toidubaasile, mille toel suudab ema rohkem kutsikaid üles kasvatada.

Ilveseid kütiti möödunud hooajal 19, sama suur oli ka limiit. Sigimisealisi emaseid oli nende hulga teadaolevalt vaid kaks, kahjuks ei ole teada veel kahe Pärnumaal kütitud emasisendi vanus ja reproduktiivne staatus.

Ilvese populatsiooni üldarvukust võib 2015. a sügiseses seisuga hinnata umbes 400 isendile.

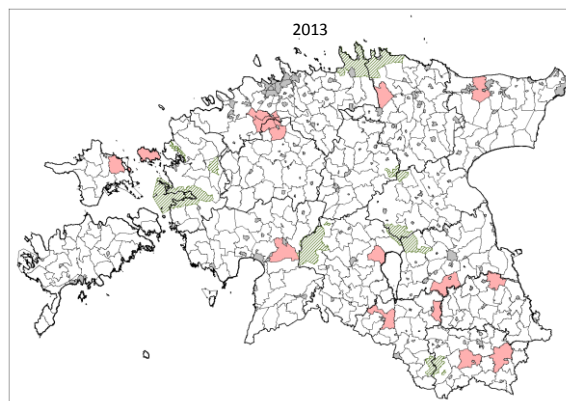
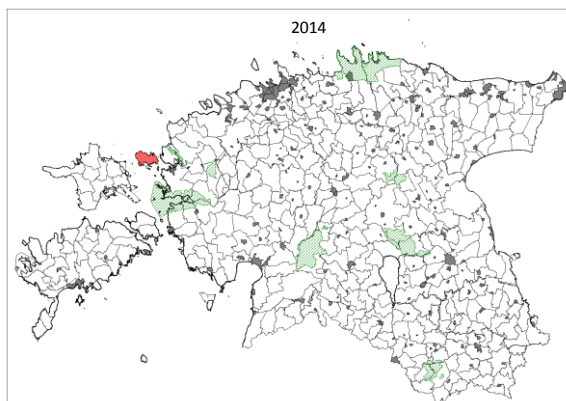
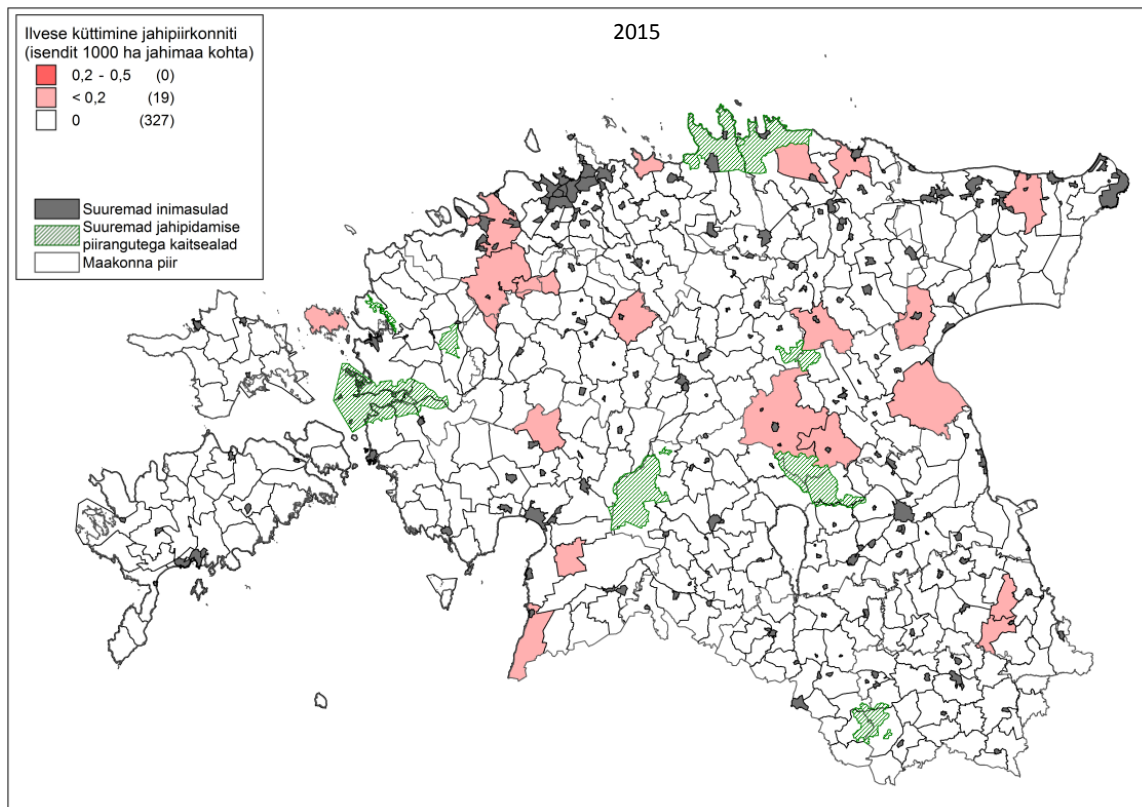
Ilvese pesakondade arv, lubatud küttimislimiit ja kütitud isendite arv aastatel 2003 - 2015.

Number of lynx reproductions (blue), hunting quota size (red) and number of hunted individuals (green) in 2003 - 2015.

Praegust ilvese arvukuse muutust ja asustustihedust arvestades võiks küttemist vähesel määral lubada vaid mõnes Lõuna-Eesti maakonnas. Samas on mitmetes Eesti maakondades ilvese populatsioon jätkuvalt languses, mis võib ilma positiivse migratsioonita viia kohaliku asurkonna hääbumiseni. Seetõttu võivad Eesti ilvese asurkonna käekäiku lähiaastatel määrata just need piirkonnad, mis toodavad juurdekasvu ning kust hajuvad noored ilvesed kompenseerivad teiste piirkondade kohalikku negatiivset iivet.

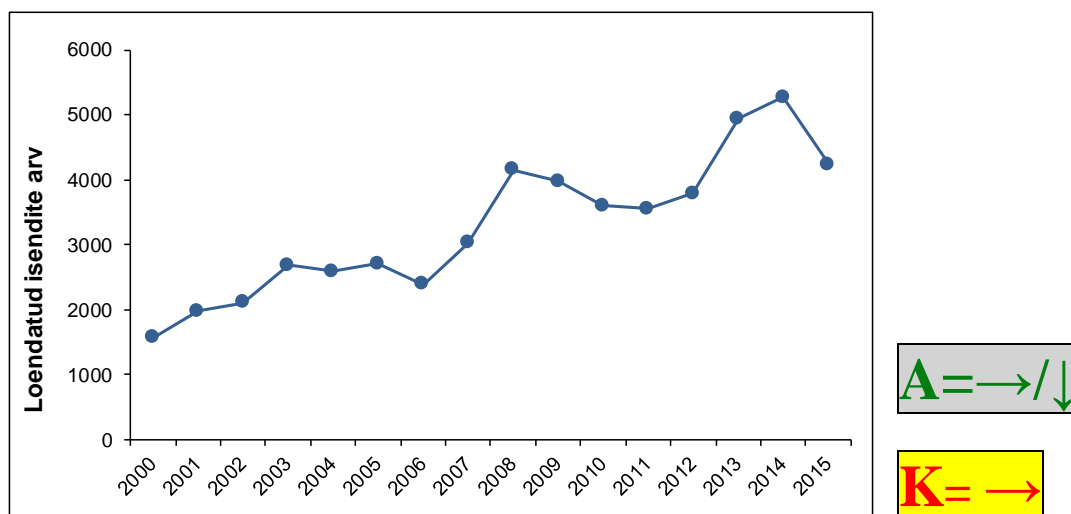
Küttemisettepanek

Eeloleval hooajal ilvest üheski maakonnas üldkorras mitte kütida. Erandkorras Keskkonnaameti loal lubada kütida haigeid (kärntõve tagajärjel kurtunud) loomi või probleemiseid kõikjal Eestis.

Hunting of lynx (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2015 and in previous hunting seasons.

HALLHÜLJES (*Halichoerus grypus*)

Hallhüljeste arv kevad-suviste karvavahetuse aegsete lesilate kohal läbiviidud lennuloenduste andmetel.

Grey seal numbers in haul-outs, based on aerial counts carried out during moulting period.

Vastavalt 2013. a jõustunud jahiseadusele on hallhüljes jahiuuluk ning 2014. aastal jõustusid ka tema praktilist jahti võimaldavad rakendussätted. Hallhülge jahiaeg kestab 15. aprillist 31. detsembrini.

Lähtudes 2015. a liigi seirearuandest (leitav KAUR kodulehelt) on hallhülge arvukus nii Eesti vetes kui ka kogu Läänemeres olnud juba aastaid tugevas tõusutrendis. 2015. a loendati Eesti territooriumil kevadsuvel lesilates karvavahetusel olevaid isendeid kokku siiski vähem (4237), kui aasta varem (5266), kuid selle üheks võimalikuks põhjuseks peetakse loenduse aegset ebasobivat ilmastikku - jahedat ja tuulist ilma. Pikemat perioodi jälgides on hallhülge arvukus Eestis kasvanud kiirusega 6-8% aastas. Hallhülgeid loendatakse enam Liivi lahes ning seal on olnud suurimad ka nende poolt kalandusele tekitatud kahjud.

2015. a jahihooaja kvoot oli 53, millest kütiti 10 isendit järgmiselt:

Liivi laht (piirkond 1): kvoot 33, kütiti 9 Pärnu maakonnas

Saarte põhja- ja läänerannik (piirkond 2): kvoot 8, kütiti 1 Hiiu maakonnas

Soome laht (piirkond 3): kvoot 12, kütiti 0

Hallhülge kaitse tegevuskavas on kokku lepitud, et jahti algusaastatel määratakse kvoot kuni 1% loendatud isenditest. Kuigi populatsioon kannataks arvatavasti selle seisundit

halvendamata märksa kõrgemat küttemissurvet, pole senist küttemishuvi/-võimekust arvestades vaja neid põhimõtteid esialgu muuta. 2016. a küttemiskvoot oli 42 ning see jaotus järgmiselt:

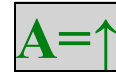
Liivi laht (piirkond 1): 30 isendit

Saarte põhja- ja läänerannik (piirkond 2): 6 isendit

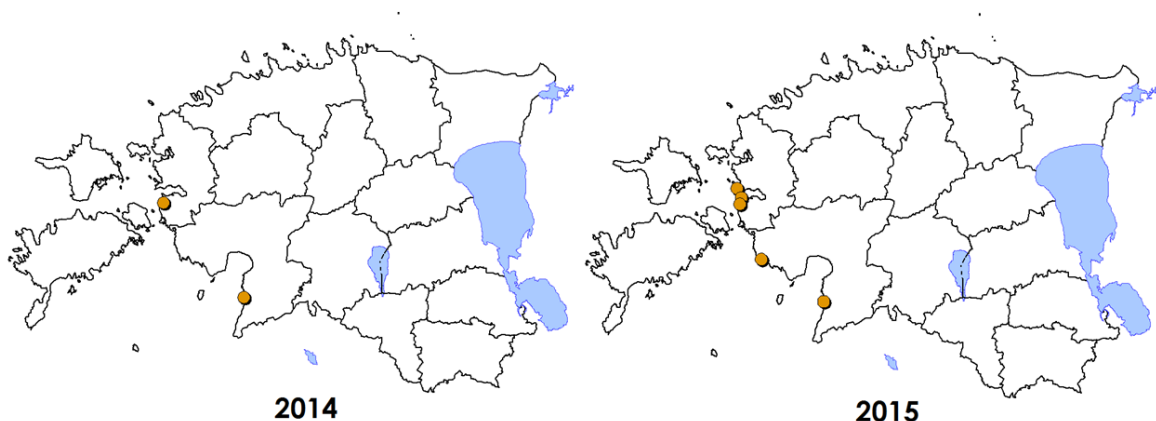
Soome laht (piirkond 3): 6 isendit

Küttemisettepanek aastaks 2017 koostatakse käesoleva aruande lisana hallhülge seire aruande ilmumise ja järgmise jahihooaja alguse vahelisel ajal.

HARILIK ŠAAKAL (*Canis aureus*)

2013. a kevadel tõestati uue imetajaliigi hariliku šaakali olemasolu Eestis. Praeguseks on meil kütitud või auto alla jäänud kokku 16 isendit: 8 Läänemaal, 3 Pärnumaal, 1 Ida-Virumaal, 1 Harjumaal ning 2 Saaremaal. 2016. aastal kütiti kokku 6 isendit. Kohalik juurdekasv oli 2015. aastal vähemalt 5 pesakonda, 2014. a hinnati pesakondade arvuks vähemalt 2. Kõik 2015. a teadaolevad pesakonnad asusid Eesti läänerrannikul Lääne ja Pärnumaal. Lisaks Eestile on šaakali olemasolu viimastel aastatel tõestatud meile lähimatest aladest ka Lätis, Leedus, Poolas, Valgevenes ning Ukraina põhjaosas.

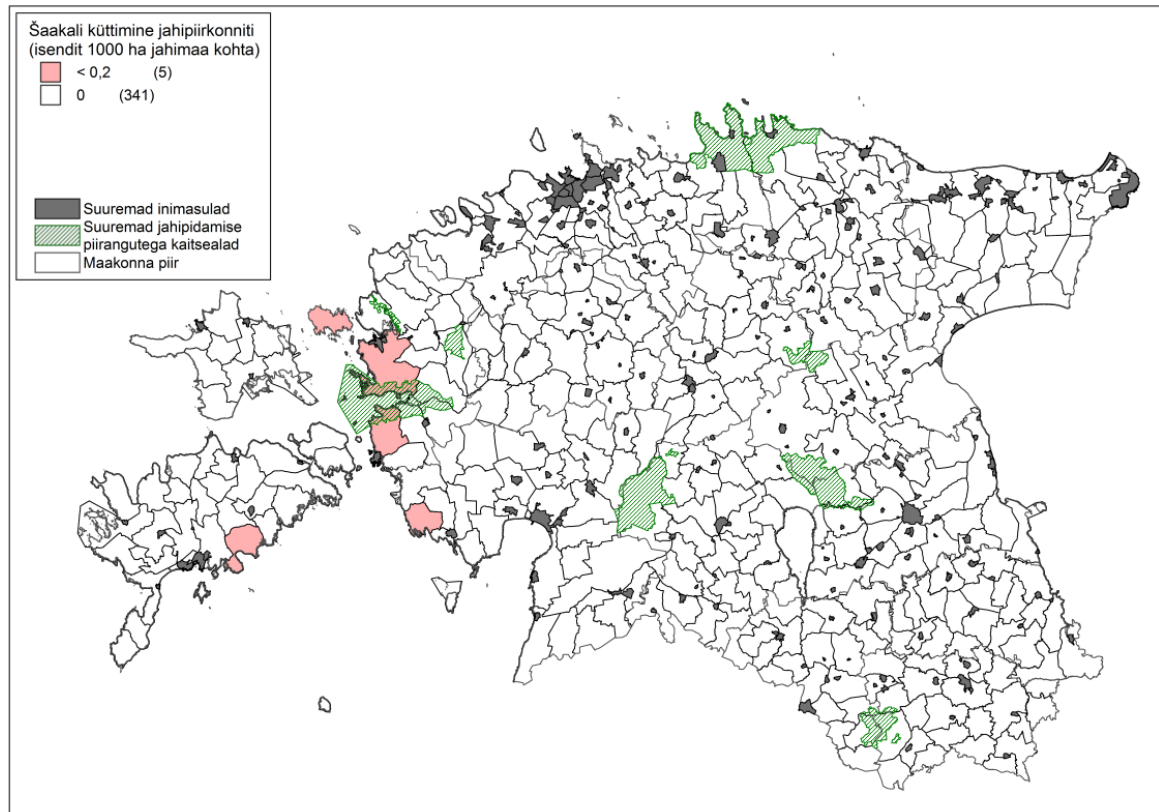

Šaakali pesakonnad aastatel 2014 ja 2015.
Reproductions of golden jackal in 2014 and 2015.

Alates 2016. aasta algusest anti šaakalile jahiluki (väikeuluki) staatus, jahti võib talle ruumiliste ja arvuliste piiranguteta pidada novembri algusest veebruari lõpuni. Aastatel 2013 ja 2014 ei olnud šaakal jahiluk ning tema kui võõrliigi küttemist korraldas Keskkonnaamet.

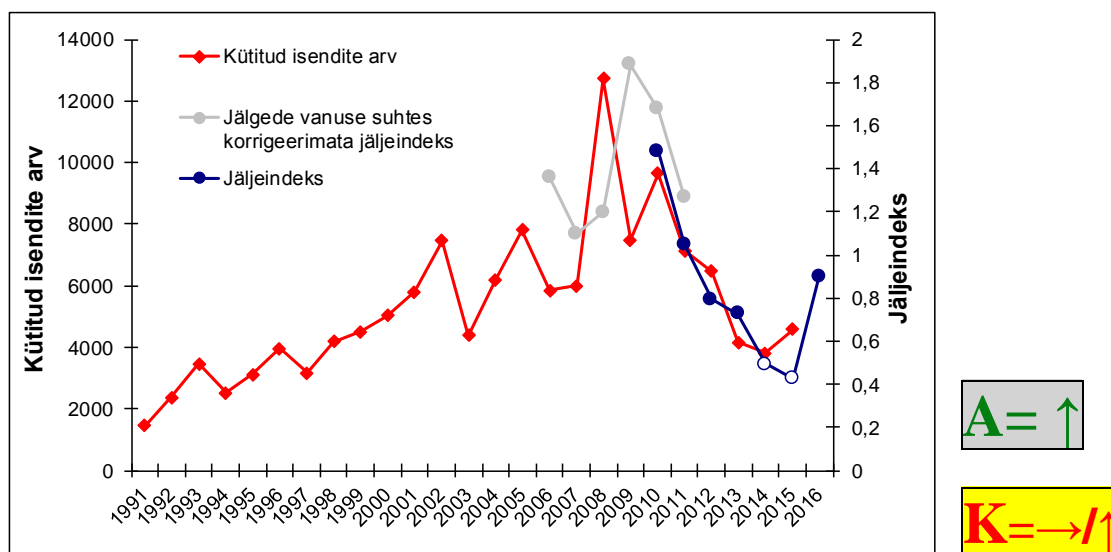
Šaakal elab meil praegu enamasti rannikualadel, kus karjatatakse lambaid pool-looduslike koosluste rannaniitude hooldamiseks. Alates 2015. aastast on mitmel pool sellistel aladel murtud lambaid ning murdjateks on suure tõenäosusega olnud just šaakalid. Seoses šaakali arvukuse tõusuga oleks vaja ka intensiivistada tema küttemist, et pidurdada populatsiooni kasvukiirust ning vähendada olemasolevaid ja ennetada võimalikke uusi konflikte.

Kahjustuste sagenemise korral tuleks üle vaadata ka jahipidamise tingimused jahieeskirjas, mille eesmärgiks oleks võimaldada kahjustustega seotud piirkondades ohjamist efektiivsemalt korraldada.

Hunting of golden jackal (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2015.

REBANE (*Vulpes vulpes*)

Rebase küttimine aastatel 1991 – 2015 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused (vt lk 11 - 12).

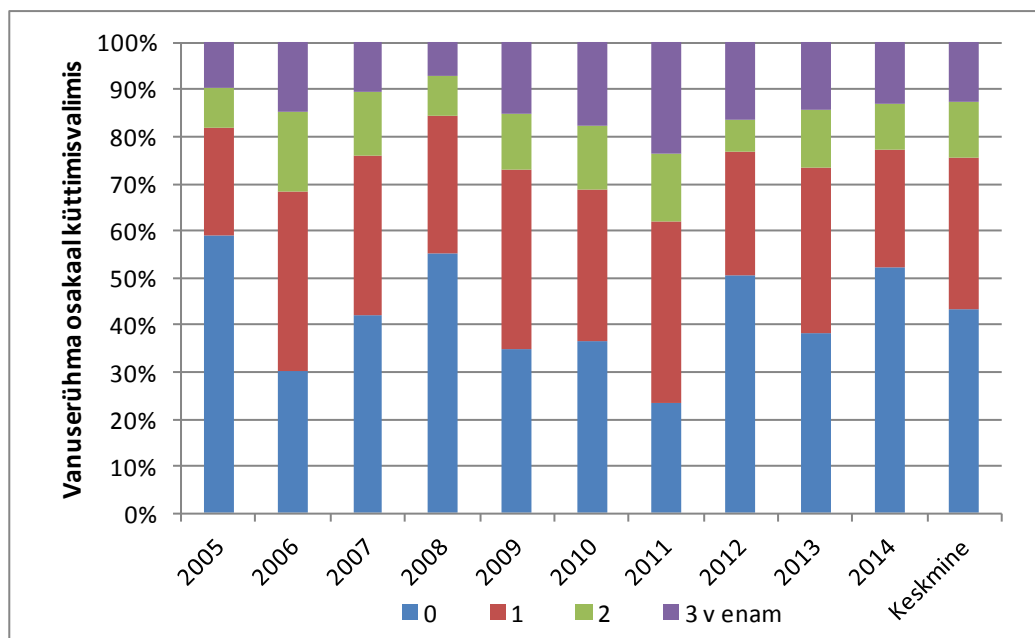
The number of red fox hunted in 1991 – 2015 and winter track index (gray line - tracks per 1 km and blue line - tracks per 1 km per 24 hours).

Rebase arvukusdünaamikat iseloomustavad näitajad viimastel aastatel ning nende suhteline muutus võrreldes eelnenud aastaga. Jäljeindeksi muutusena esitatud 2016. a indeksi muutus võrreldes 2013. aasta omaga. Soovitus küttimismahu muutuseks võrreldes eelneva jahihooajaga.

Maakond County	Küttimine Hunting bag			Küttimismahu muutus Change in hunting bag (%)	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)					Jäljeindeksi muutus Change in track index (%)	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)	Küttimissoovitus Suggestion for quota in 2016
	2013	2014	2015		2012	2013	2014	2015	2016			
Harjumaa	310	252	316	25,4	0,66	0,71	0,56	0,23	0,99	38,3	=	→/↑
Hiiumaa	149	77	98	27,3	0,71	0,66					--	→
Ida-Virumaa	108	114	135	18,4	0,46	0,56	0,19	0,22	0,37	-33,3	-	→
Jõgevamaa	260	192	209	8,9	0,83	0,66		0,81	1,32	100,8	=	→
Järvamaa	265	173	175	1,2	0,61	0,66	0,49	0,27	0,80	20,3	-	→/↑
Läänemaa	145	162	268	65,4	0,92	0,94			0,58		=	→
Lääne-Virumaa	300	248	233	-6,0	0,59	1,02	0,37	0,26	0,56	-45,2	--	→
Põlvamaa	229	249	258	3,6	0,80	0,69			1,19	71,9	--	→/↑
Pärnumaa	320	329	444	35,0	1,29	0,40			0,77	91,4	=	→/↑
Raplamaa	187	154	226	46,8	0,68	0,52	0,48		1,06	102,4	-	→/↑
Saaremaa	671	803	931	15,9	1,11	1,07		0,82			+	→
Tartumaa	315	299	347	16,1	0,98	0,81		0,53	0,97	20,3	--	→
Valgamaa	206	200	239	19,5	0,58	0,38			0,90	140,9	-	→/↑
Viljandimaa	417	340	388	14,1	0,60	0,54			0,78	44,3	-	→/↑
Võrumaa	272	223	313	40,4	0,90	1,25		0,79	1,62	29,7	-	→/↑
Kokku Total	4154	3815	4580	20,1	0,79	0,72	0,50	0,43	0,90	24,3	-	→/↑

Alates 2011. a toimunud rebase arvukuse langus, mille põhjuseks võib pidada 2010/2011 raske talve tagajärgi koos ulatuslikumalt levinud kärntõvega, oli 2015. a pöördunud kergesse tõusutrendi. Sellele viitavad nii ruutloenduse jäljeindeksi kui ka küttimismahu kasv. Jahimeeste hinnangul on arvukus siiski jätkuvalt langustrendis, kuid siin on ehk hinnatud pigem pikema perioodi suurt langust, millega võrreldes on viimase aasta kasv olnud suhteliselt tagasihoidlik. Rebase juurdekasvu paranemisele viitas juba 2014. a

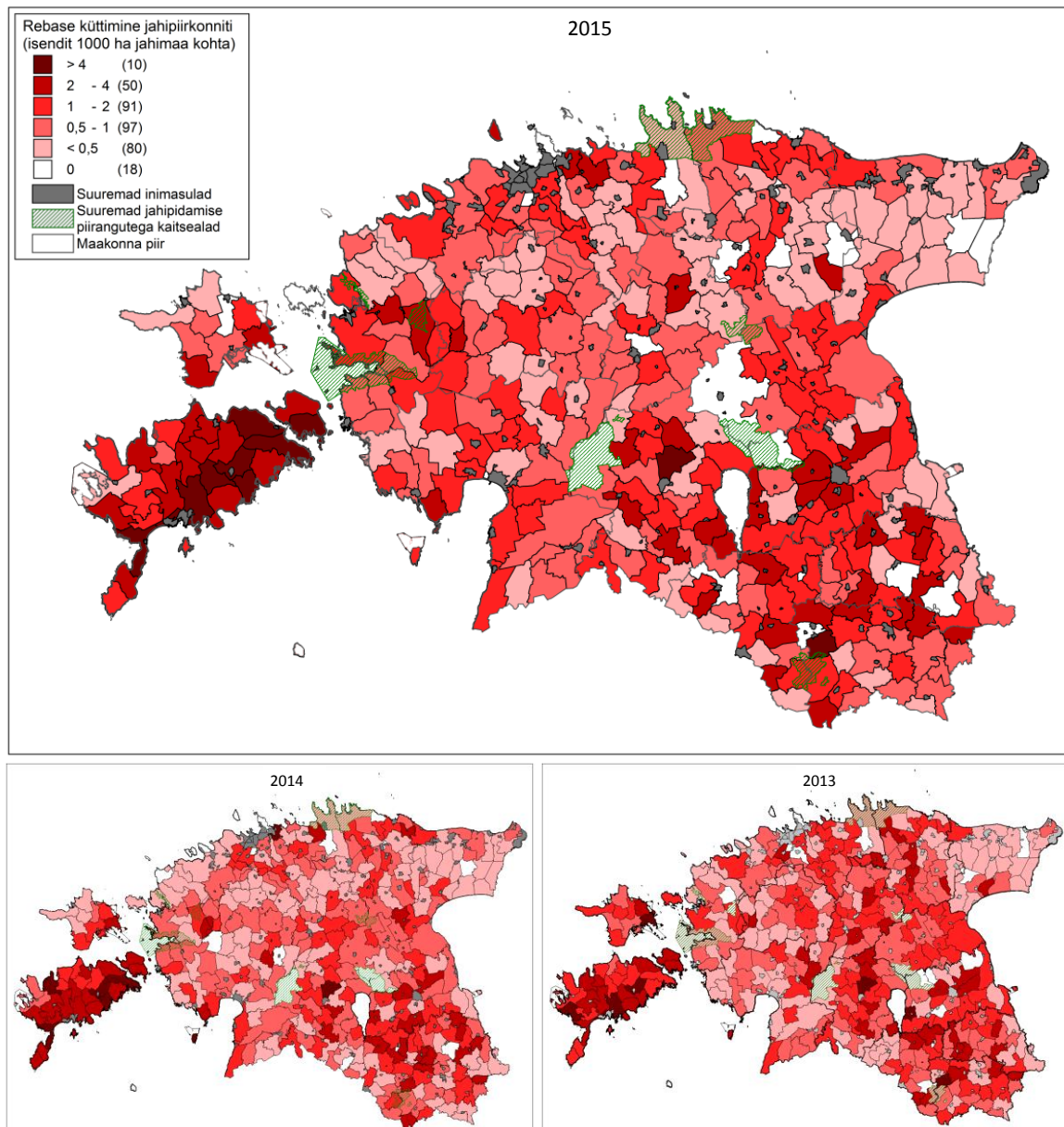
Veterinaar- ja Toiduameti poolt marutaudivastase metsloomade suukaudse vaktsineerimise programmi raames 2014. a kogutud isendite vanuselises jaotumuses kutsikate viimase kuue aasta kõrgeim osakaal. Kahjuks mainitud programmi raames alates 2015. a enam rebaste vanuseid ei määrata, mistõttu tulevikus seda näitajat enam võrdlustes kasutada ei saa.

Kütitud rebaste vanuseline struktuur aastatel 2005 - 2014 (Andmed: Veterinaar- ja Toiduamet, Enel Niin). *Age structure of hunted red fox in 2005 - 2014.*

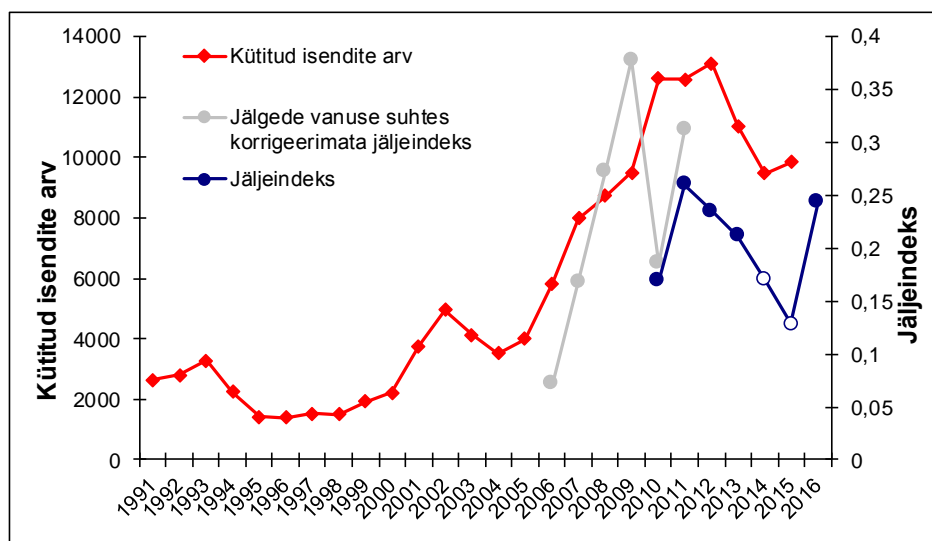
Rebase arvukuse suurenemist toetab kindlasti toidubaasi märgatav paranemine nii saakliikide (jäneseid, metskitsi) kui ka raibe/jahinduslike jäätmete näol. Viimane puudutab just metssiga, kelle raibetest on küllus aladel, kus sigade Aafrika katk levib, ning jäätmetest on küllus aladel, kus metssea küttemist 2015. a märgatavalt suurendati. Metssea jäänuste olulist osa rebaste toidus näitab läbiviidud eksperiment rajakaameratega, kus sügisel ja talvel jälgiti jahinduslike jäätmete (metssea nahk koos peaga) küllastajaid. Arvestades päevade arvu, mil üks või teine raipetoiduline liik jäänuseid küllastas, oli rebane rongi järel teisel kohal.

Samas võib rebaste juurdekasvu oluliseks piduriks olla jätkuvalt laialt levinud kärntõbi, mille suurem puhang 2015. a meil taas oli. Praegust rebaste seisundit ja arvukuse trendi arvestades võiks küttemist jätkata eelmise aastaga vähemalt samas mahus või seda mõningal määral suurendada.

Hunting of red fox (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2015 and in previous hunting seasons.

KÄHRIKKOER (*Nyctereutes procyonoides*)

Kährikkoera küttimine aastatel 1991 – 2015 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused (vt lk 11 - 12).

The number of raccoon dog hunted in 1991 – 2015 and winter track index (gray line - tracks per 1 km and blue line - tracks per 1 km per 24 hours).

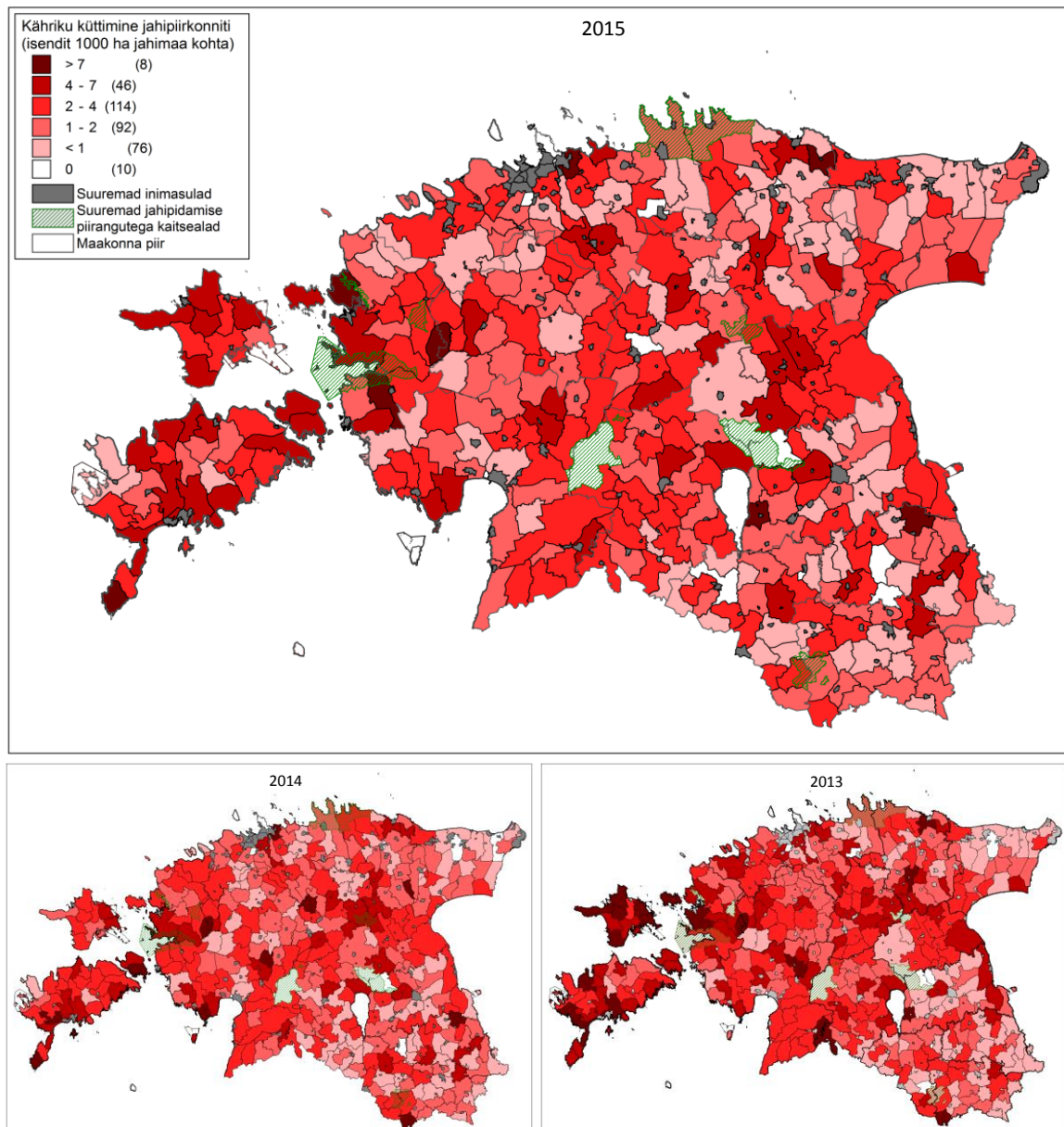
Kährikkoera arvukusdünaamikat iseloomustavad näitajad viimastel aastatel ning nende suhteline muutus võrreldes eelnenud aastaga. Jäljeindeksi muutusena esitatud 2016. a indeksi muutus võrreldes 2013. aasta omaga. Soovitus küttimismahu muutuseks võrreldes eelneva jahihooajaga.

Maakond County	Küttimine Hunting bag			Küttimismahu muutus Change in hunting bag (%)	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)					Jäljeindeksi muutus Change in track index (%)	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)	Küttimissoovitus Suggestion for quota in 2016
	2013	2014	2015		2012	2013	2014	2015	2016			
Harjumaa	857	707	774	9,5	0,14	0,13	0,16	0,12	0,17	31,0	+	↑
Hiiumaa	1011	293	449	53,2	0,15	0,16					-	↑
Ida-Virumaa	431	363	480	32,2	0,15	0,07	0,27	0,12	0,16	121,5	+	↑
Jõgevamaa	627	623	702	12,7	0,15	0,16		0,26	0,25	53,7	+	↑
Järvamaa	753	690	586	-15,1	0,59	0,26	0,20	0,08	0,34	29,3	-	↑
Läänemaa	1007	805	1002	24,5	0,53	0,66			0,33		--	↑
Lääne-Virumaa	823	788	647	-17,9	0,07	0,12	0,08	0,08	0,16	30,8	-	↑
Põlvamaa	264	424	415	-2,1	0,09	0,07			0,13	79,6	=	↑
Pärnumaa	1407	1383	1155	-16,5	0,55	0,48			0,60	25,2	-	↑
Raplamaa	658	499	568	13,8	0,32	0,23	0,15		0,27	14,8	=	↑
Saaremaa	1149	1036	1034	-0,2	0,17	0,37	0,18				-	↑
Tartumaa	487	507	572	12,8	0,10	0,14		0,09	0,17	21,5	-	↑
Valgamaa	319	346	342	-1,2	0,05	0,04			0,08	71,8	+	↑
Viljandimaa	829	596	730	22,5	0,24	0,14			0,33	128,0	-	↑
Võrumaa	421	408	392	-3,9	0,05	0,10		0,19	0,11	16,4	=	↑
Kokku Total	11043	9468	9848	4,0	0,24	0,21	0,17	0,13	0,24	15,2	=	↑

Kährikkoera arvukus paistab olevat stabiilne, mida näitavad nii küttimine kui ka jahimeeste hinnangud. Kuigi ruutloenduse jäljeindeks näitab tõusutrendi võrrelduna 2013. aastaga, ei ole see nii märgatav, et võiks selle liigi puhul oluliseks pidada. Kähriku juurdekasvule mõjuvad kindlasti positiivselt viimase kolme aasta pehmed talved, negatiivselt aga jätkuvalt laialt leviv kärntõbi koos 2015. a taaskord toimunud suurema puhanguga (vt hundi ptk). Erinevalt hundist avaldab kärntõbi nii kähriku kui ka rebase juurdekasvule negatiivset mõju just puhanguaastail. Sarnaselt rebasele on metssea raibete/jäätmete näol ka kähriku

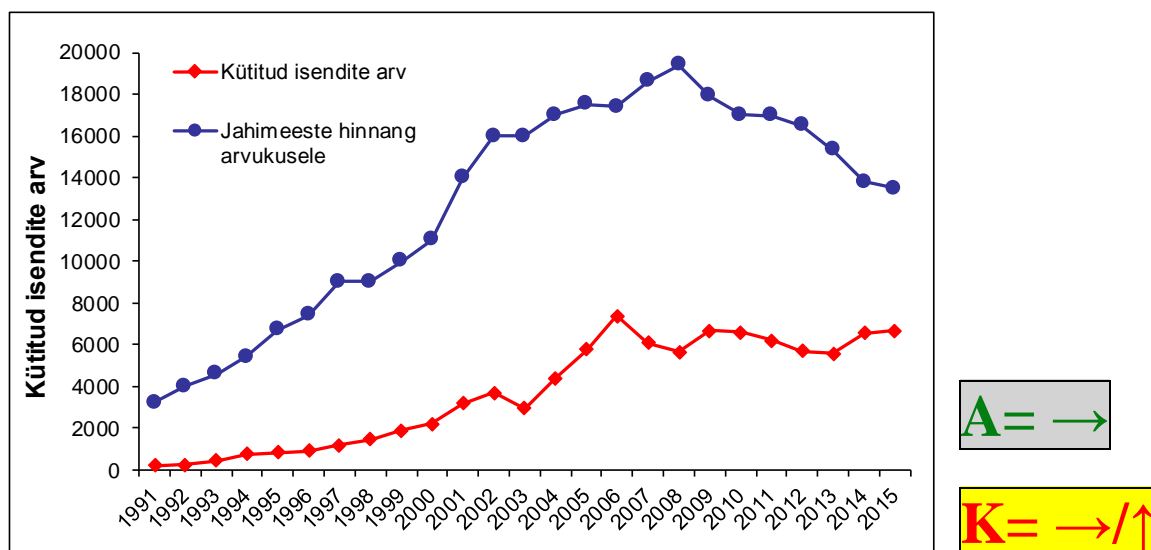
toidubaas hea aladel, kus metssea arvukus veel drastiliselt vähenenud ei ole. Katse rajakaameratega (vt rebase ptk) näitas, et kährikkoer oli sügisel ja talvel metssea jäänuste külastuspäevade arvestuses rong ja rebase järel kolmas. Kähriku toidubaasile andis teatud tagasilöögi aga metssea lisa söötmisele kehtestatud piirangud.

Kähriku asurkonna arvukuse suurenemise pidurdumisele on kaasa aidanud lisaks kõrge asustustihedusega populatsioonis laialt levinud kärntõvele ka jätkuvalt intensiivne küttimine. Igal juhul tuleks 2016. aastal kähriku küttimist jätkata vähemalt sama intensiivselt kui eelmisel jahihooajal. Kastlõksudega on püük efektiivseim alates augustist, mil noorloomad on iseseisvunud, liiguvad intensiivselt uute elupaikade otsinguil (hajumisränne), toituvad aktiivselt ning on lõksude suhtes vähem pelglikud, kui vanemad loomad. Arvukuse vähendamiseks efektiivseim küttimisaeg on aga kevad-talvel, mil looduslik suremus on oma põhitoo juba teinud ja talve üle elanud isendid hakkavad peagi sigima. Kährik on Eestis mittesoovitav võõrliik, mistõttu olenemata asurkonna seisundist küttimise vähendamist tema puhul soovitama ei hakata.

Hunting of raccoon dog (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2015 and in previous hunting seasons.

KOBRAS (*Castor fiber*)

Kopra küttimine aastatel 1991 – 2015 ning jahipiirkondade kasutajate hinnang arvukusele ajavahemikus 1991– 2015.

The number of beavers hunted in 1991 – 2015 and number of beavers by hunters estimation 1991 - 2015.

Kopra küttimine viimasel kolmel jahihooajal, 2012 ja 2015 a koprapesakondade loenduse andmed, jahimeeste poolt antud hinnang arvukuse muutustele viimasel aastal ning küttimissoovitus 2016. aasta jahihooajaks.

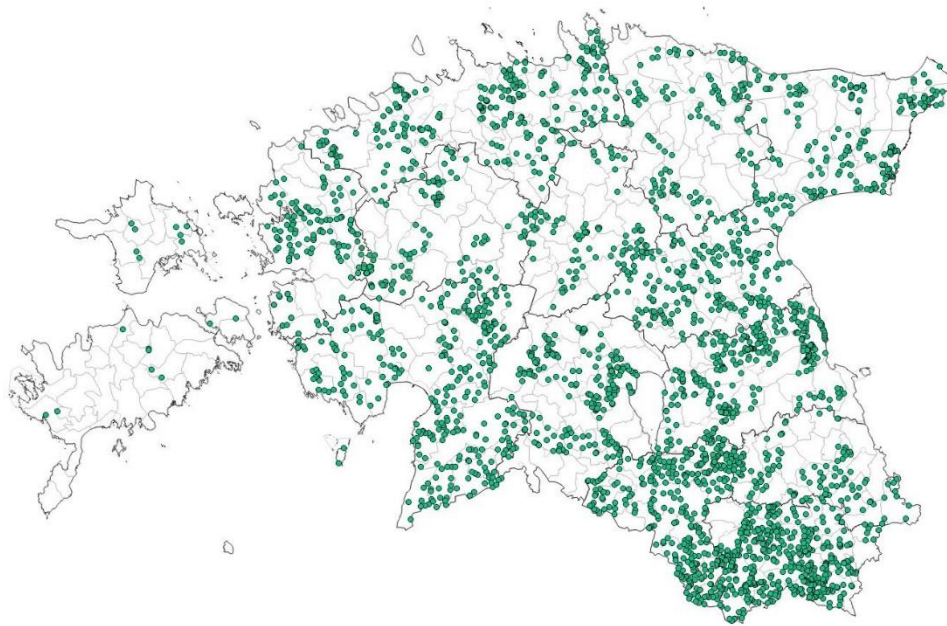
NB! Maakondlikud numbrid koprapesakondade arvu kohta sisaldavad vaid nende jahipiirkondade andmeid, kus vastav loendus viidi läbi nii 2012 kui ka 2015 aastal.

Maakond <i>County</i>	Küttimine <i>Hunting bag</i>			Küttimismahu muutus <i>Change in hunting bag (%)</i>	Pesakondade arv <i>No of colonies</i>		Peskonade arvu muutus <i>Change in no of colonies (%)</i>	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele <i>Change in abundance (hunters est)</i>	Küttimissoovitus <i>Suggestion for quota in 2016</i>
	2013	2014	2015		2012	2015			
Harjumaa	320	419	430	2,6	169	214	26,6	-	→/↑
Hiiumaa	8	5	7	40,0	4	6	50,0	+	→/↑
Ida-Virumaa	389	427	493	15,5	211	216	2,4	=	→/↑
Jõgevamaa	287	310	360	16,1	213	172	-19,2	-	→
Järvamaa	276	256	239	-6,6	93	84	-9,7	=	→/↑
Läänemaa	164	185	179	-3,2	41	76	85,4	=	→/↑
Lääne-Virumaa	285	383	437	14,1	109	115	5,5	=	→/↑
Põlvamaa	332	425	385	-9,4	121	129	6,6	-	→/↑
Pärnumaa	652	742	814	9,7	299	291	-2,7	=	→
Raplamaa	360	319	329	3,1	103	101	-1,9	=	→/↑
Saaremaa	30	37	35	-5,4	8	6	-25,0	+	→/↑
Tartumaa	441	484	532	9,9	267	276	3,4	-	→/↑
Valgamaa	729	1059	841	-20,6	224	252	12,5	=	→/↑
Viljandimaa	494	494	519	5,1	114	179	57,0	-	→/↑
Võrumaa	805	1012	1078	6,5	280	377	34,6	-	→/↑
Kokku Total	5572	6557	6678	1,8	2256	2494	10,5	=	→/↑

Kopra arvukus on jahimeeste hinnangust lähtuvalt pärast arvukuse kõrgseisu aastatel 2006-2008 olnud tagasihoidlikus, kuid pidevas langustrendis. Samas näitab praeguseks iga kolme aasta tagant tehtav kopra pesakondade loendus, et nende arv on ajavahemikus 2012-2015 hoopis suurenenud. Arvukuse kasvule paistab viitavat ka kütitud isendite arv, mis on kahel viimasel aastal samuti suurenenud.

Kõrvuti jahimeeste tehtava loendusega on aastatel 2008, 2012 ja 2015 tehtud valikaladel kopra pesakondade kontroll-loendust sõltumatute ekspertide poolt. Valikaladeks on võetud üks jahipiirkond igas Mandri-Eesti maakonnas. Erinevalt jahimeeste poolt läbi viidud kopra pesakondade loendusest näitab 2015. a kontroll-loendus aga arvukuse langust võrreldes 2012. aastaga. Kontroll-loenduste käigus on hinnatud ka jahimeeste loendusviga. 2008. a loendasid jahimehed samadel aladel 64%, 2012. a 87% ning 2015. a 103% kontroll-loenduse käigus saadud pesakondadest. See näitab, et jahimeeste loendusviga on pidevalt vähenenud ehk siis jahimehed oskavad aina täpsemini kopra pesakondade arvu hinnata. Niisiis ei pruugi 2012. ja 2015. a jahimeeste loenduste võrdluse tulemus väljendada mitte arvukuse tegelikku langust vaid hoopis seda, et varem toimus pesakondade arvu alahindamine ning nende tegelik arv oli märksa kõrgem.

Niisiis on praeguses olukorras usutavam ikkagi kopra arvukuse jätkuv langus, mitte selle tõus. Viimasel kahel aastal märgatavalt suurenenud küttimehaht on aga pigem tingitud RMK suurenenud survest kopraid kahjustuskohtades küttida ning vähemal määral ehk ka maaomaniku õigusest omal maal väikeulukitele jahti pidada, millega kaasneb ka omaniku vastutus kopra kahjude eest.

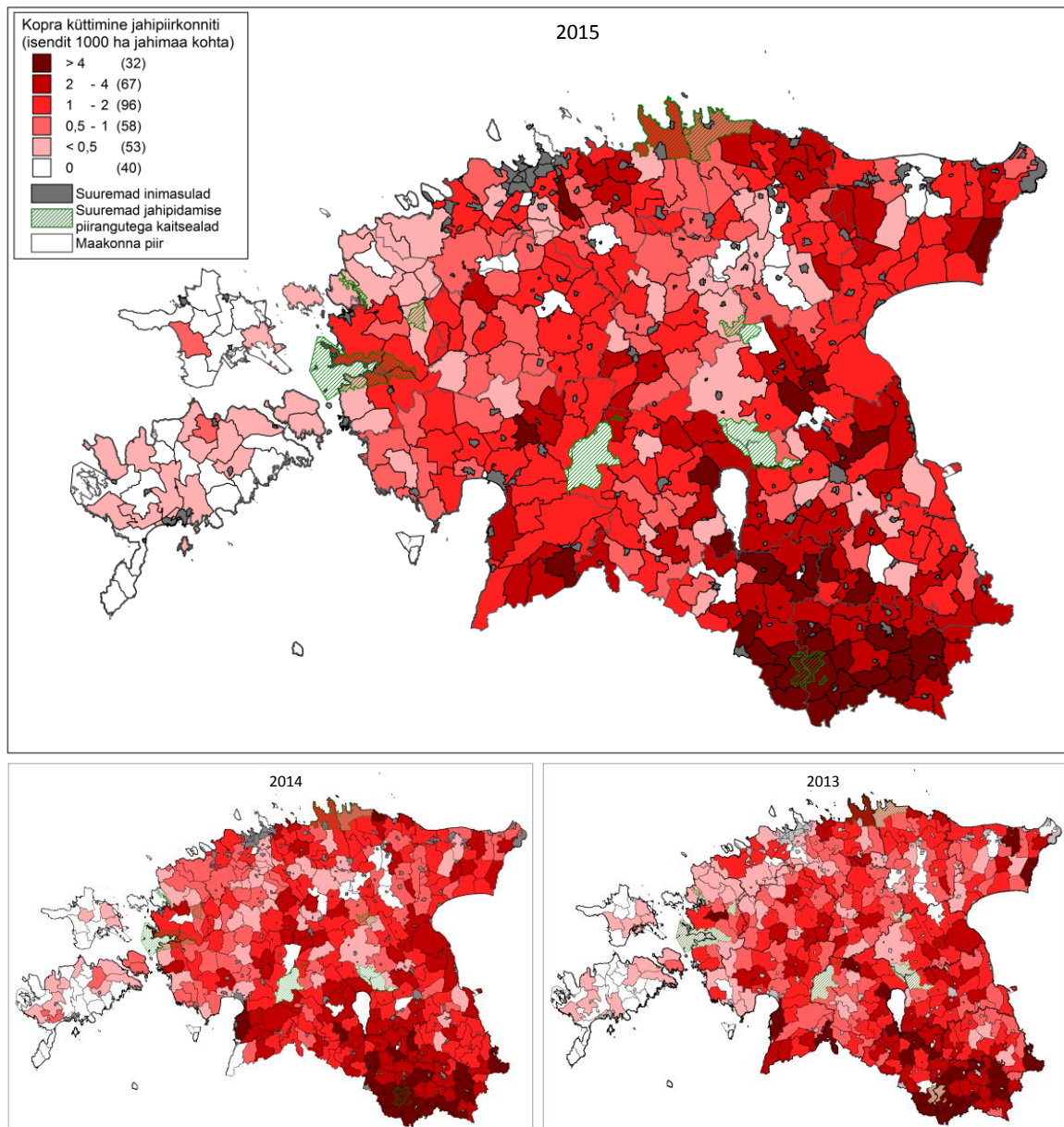

Koprapesakondade paiknemine 2015. aastal (jahipiirkonna kasutajate + kontroll-loenduste käigus kogutud andmed). *Distribution of beaver colonies in 2015.*

Kontroll-loendusega valikaladel saadud kopra pesakondade arv aastatel 2012 ja 2015.

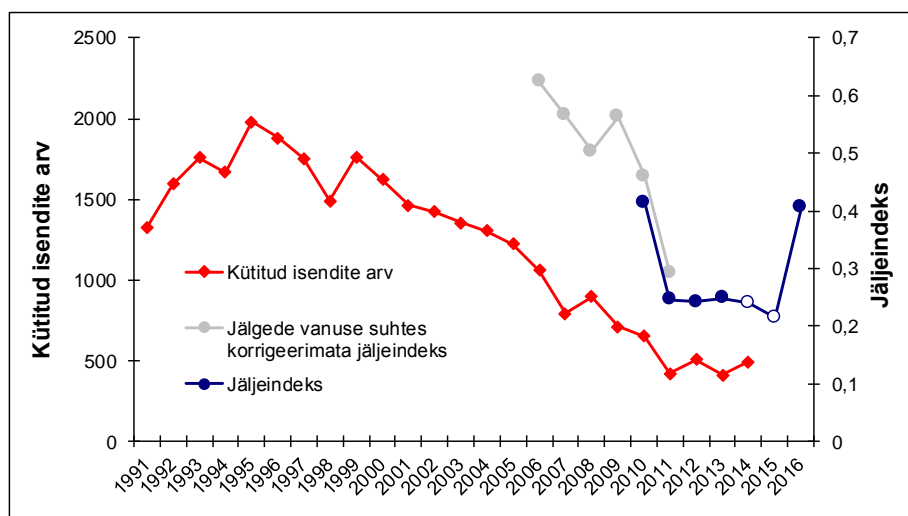
Jahipiirkond <i>Game management district</i>	Pesakondade arv <i>No of colonies</i>		Pesakondade arvu muutus <i>Change in no of colonies (%)</i>
	2012	2015	
Luiste	13	10	-23,1
Päärdu	16	10	-37,5
Kostivere	21	14	-33,3
Jäneda	15	11	-26,7
Kiviõli	14	13	-7,1
Väike-Maarja	8	9	12,5
Peipsiääre	28	23	-17,9
Pikknurme	22	13	-40,9
Suure-Jaani	20	20	0,0
Rahnoja	42	25	-40,5
Laheda	7	15	114,3
Karula	15	17	13,3
Ruusmäe	38	33	-13,2
Kokku Total	259	213	-17,8

Arvestades siiski jätkuvat kopra suhteliselt kõrget arvukust ning vähendamaks tema tekitatud kahjustusi, tuleks küttimist jätkata möödunud aastaga enam-vähem sama intensiivsusega. Samaselt eelnevatel aastatel antud soovitustele, tuleks küttimisel enam keskenduda neile pesakondadele, kes elavad väiksemates vooluveekogudes, millele nad tamme ehitavad ning millega kaasneb metsa- või põllumaade üleujutus või takistus kalade kudemisrändele.

Hunting of Eurasian beaver (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2015 and in previous hunting seasons.

HALLJÄNES (*Lepus europaeus*)

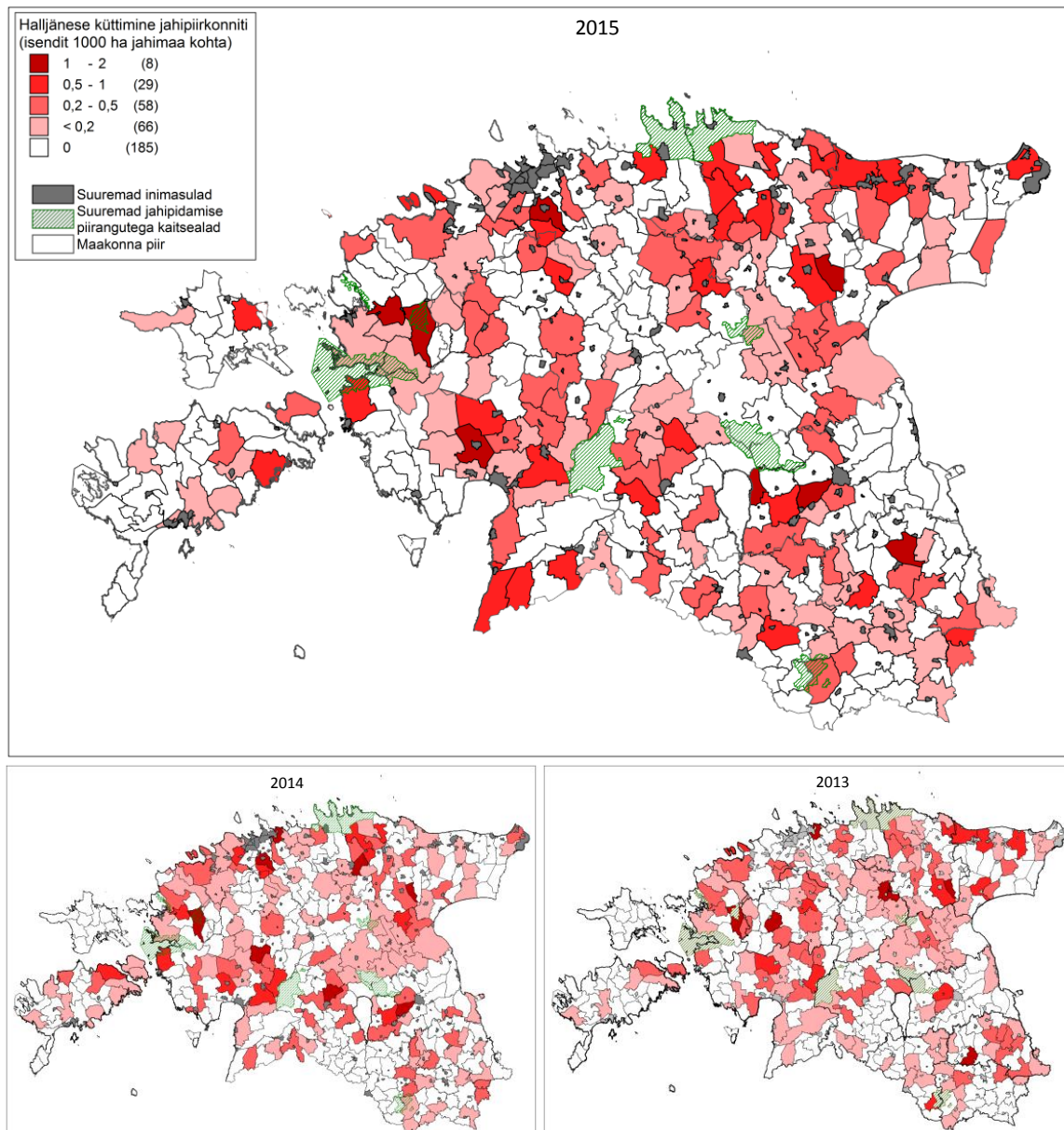
Halljänes kütmine aastatel 1991 – 2015 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused (vt lk 11 - 12).

The number of brown hare hunted in 1991 – 2015 and winter track index (gray line - tracks per 1 km and blue line - tracks per 1 km per 24 hours).

Halljänes arvukusdünaamikat iseloomustavad näitajad viimastel aastatel ning nende suhteline muutus võrreldes eelnenud aastaga. Jäljeindeksi muutusena esitatud 2016. a indeksi muutus võrreldes 2013. aasta omaga. Soovitus küttemahuga muutuseks võrreldes eelneva jahihooajaga.

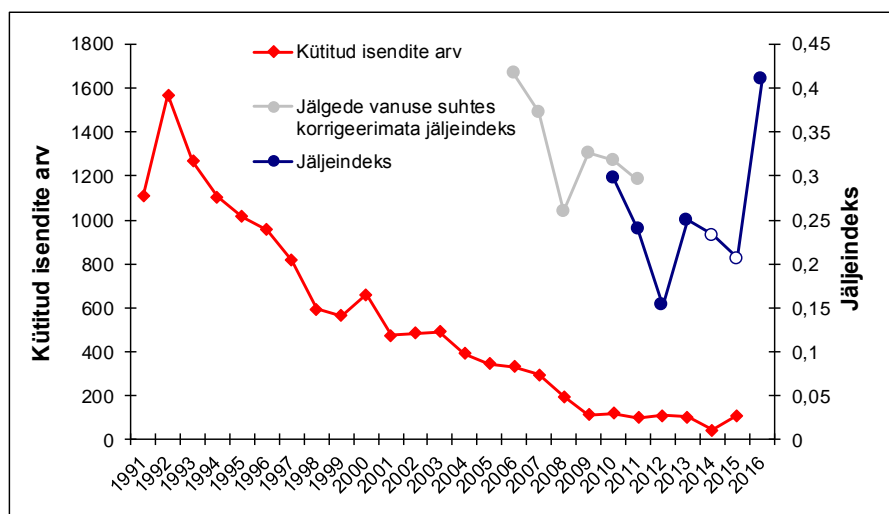
Maakond County	Kütmine Hunting bag			Küttemahuga muutus Change in hunting bag (%)	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)					Jäljeindeksi muutus Change in track index (%)	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)	Kütmissoovitused Suggestion for quota in 2016
	2013	2014	2015		2012	2013	2014	2015	2016			
Harjumaa	33	58	64	10,3	0,19	0,27	0,29	0,14	0,31	15,2	+	→/↑
Hiiumaa	0	0	12	+	0,01	0,01					+	→/↑
Ida-Virumaa	41	21	63	200,0	0,10	0,09	0,11	0,13	0,13	52,0	+	→/↑
Jõgevamaa	22	35	32	-8,6	0,27	0,41		0,20	0,77	89,5	+	→/↑
Järvamaa	27	15	33	120,0	0,15	0,26	0,20	0,34	0,47	84,6	++	→/↑
Läänemaa	32	43	53	23,3	0,43	0,41			0,45		+	→/↑
Lääne-Virumaa	52	67	84	25,4	0,25	0,30	0,12	0,26	0,31	3,3	++	→/↑
Põlvamaa	30	16	36	125,0	0,31	0,41			0,69	66,1	++	→/↑
Pärimaa	58	91	114	25,3	0,36	0,11			0,25	130,8	+	→/↑
Raplamaa	48	24	39	62,5	0,25	0,24	0,41		0,49	106,8	++	→/↑
Saaremaa	10	25	21	-16,0	0,16	0,22	0,08				+	→/↑
Tartumaa	13	33	39	18,2	0,15	0,23		0,28	0,37	61,6	+	→/↑
Valgamaa	12	0	27	+	0,14	0,09			0,29	234,0	++	→/↑
Viljandimaa	21	48	49	2,1	0,29	0,23			0,44	89,1	++	→/↑
Võrumaa	13	17	24	41,2	0,43	0,46		0,36	0,82	79,6	++	→/↑
Kokku Total	412	493	690	40,0	0,24	0,25	0,24	0,22	0,41	63,7	++	→/↑

Aastast 2011 pidurdunud halljänes arvukuse pikaajaline langus on jahimeeste hinnangul praeguseks kõikides maakondades asendunud silmnähtava tõusuga. Arvukuse selget suurenemist väljendab kõikjal ka ruutloendus ning enamuse maakondade puhul ka küttemahuga kasv. Seoses praeguse rebase asurkonna suhteliselt madala arvukusega võib vähemalt lühemas perspektiivis prognoosida halljänes juurdekasvu jätkuvat paranemist ja arvukuse suurenemist. Kuna halljänes kütmine omab tema suures marginaalset tähtsust, võib seda jätkata sarnaselt eelneva aastaga ning vabalt ka suurendada.

Hunting of brown hare (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2015 and in previous hunting seasons.

VALGEJÄNES (*Lepus timidus*)

A = ↑

K = → / ↑

Valgejänes kütmine aastatel 1991 – 2015 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused (vt lk 11 - 12).

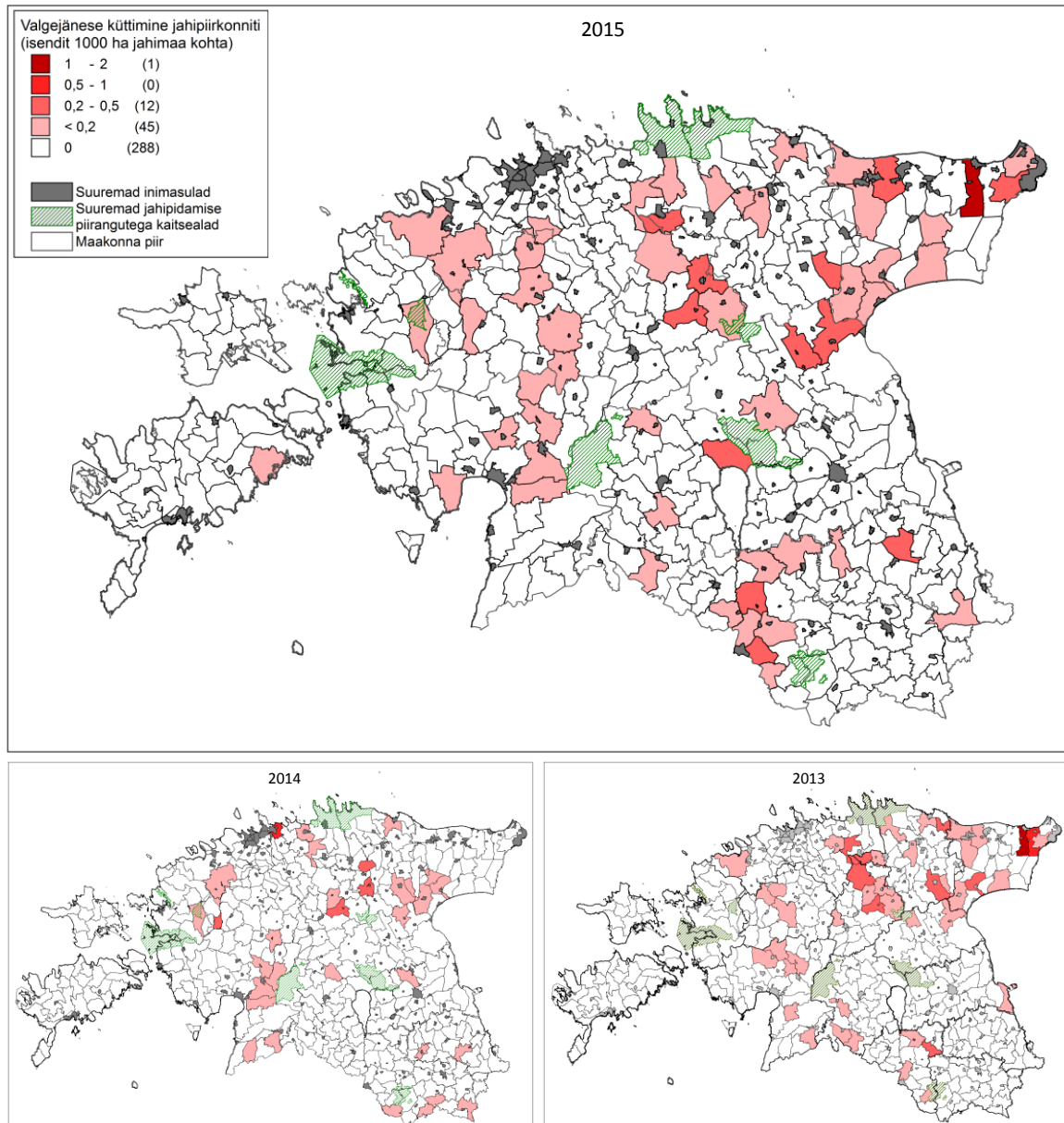
The number of mountain hare hunted in 1991 – 2015 and winter track index (gray line - tracks per 1 km and blue line - tracks per 1 km per 24 hours).

Valgejänes arvukusdünamikat iseloomustavad näitajad viimastel aastatel ning nende suhteline muutus võrreldes eelnenud aastaga. Jäljeindeksi muutusena esitatud 2016. a indeksi muutus võrreldes 2013. aasta omaga. Soovitus küttemahmu muutuseks võrreldes eelneva jahihooajaga.

Maakond County	Kütmine Hunting bag			Küttimismahu muutus Change in hunting bag (%)	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)					Jäljeindeksi muutus Change in track index (%)	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)	Küttimissoovitus Suggestion for quota in 2016
	2013	2014	2015		2012	2013	2014	2015	2016			
Harjumaa	5	6	6	0,0	0,07	0,16	0,11	0,07	0,30	93,2	-	→/↑
Hiiumaa	0	0	0		0,04	0,05					+	→/↑
Ida-Virumaa	43	3	33	1000,0	0,32	0,64	0,39	0,25	0,61	-5,8	++	→/↑
Jõgevamaa	2	1	11	1000,0	0,23	0,24		0,60	0,96	301,7	+	→/↑
Järvamaa	19	4	15	275,0	0,18	0,31	0,28	0,08	0,51	66,0	+	→/↑
Läänemaa	0	1	1	+	0,06	0,10		0,08			=	→/↑
Lääne-Virumaa	13	10	6	-40,0	0,24	0,50	0,30	0,14	0,32	-37,3	+	→/↑
Põlvamaa	0	2	6	+	0,07	0,11			0,21	97,6	+	→/↑
Pärnumaa	8	9	7	-22,2	0,21	0,22			0,39	76,2	+	→/↑
Raplamaa	3	3	7	133,3	0,22	0,22	0,19		0,23	6,6	+	→/↑
Saaremaa	0	0	1	+	0,05	0,08	0,03				=	→/↑
Tartumaa	2	1	0	-100,0	0,06	0,29		0,06	0,52	78,5	+	→/↑
Valgamaa	6	1	11	1000,0	0,11	0,14			0,64	356,9	++	→/↑
Viljandimaa	3	1	7	600,0	0,19	0,20			0,37	80,4	+	→/↑
Võrumaa	0	3	0	-	0,14	0,32		0,17	0,42	33,2	+	→/↑
Kokku Total	104	45	111	146,7	0,15	0,25	0,23	0,21	0,41	64,2	+	→/↑

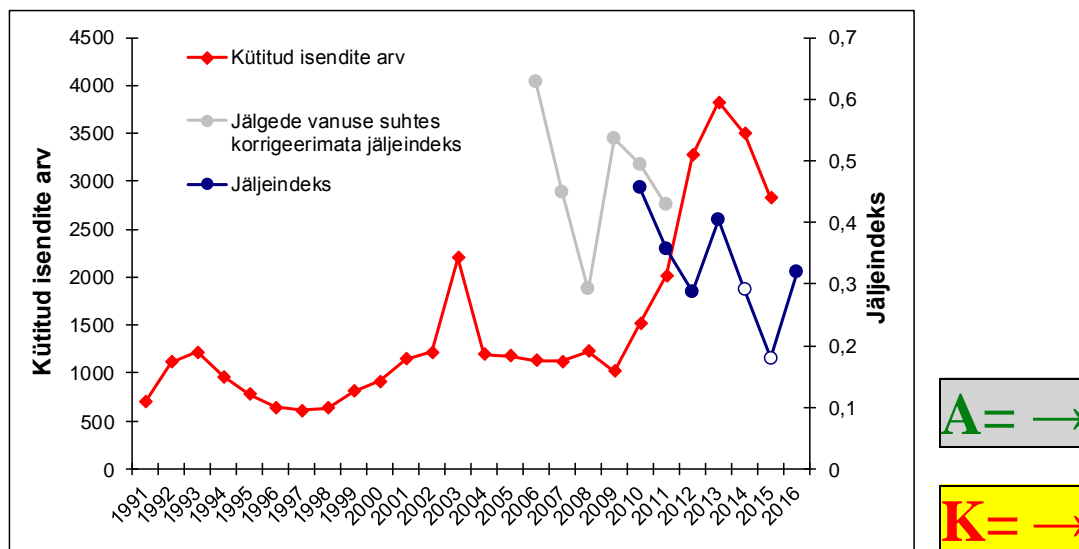
Valgejänes arvukus on kolmandat aastat järjest jahimeeste hinnangul enamuses maakondades tasapisi tõusnud. 2016. a toetab seda trendi tugevalt ka ruutloendus ning selge küttemahmu suurenemine. Valgejänes arvukuse tõusu silmnähtavate põhjustena võib välja tuua kiskjate rebase ja ilvese madalat arvukust.

Arvestades jätkuvalt väga tagasihoidlikke küttemismahte, võib küttemist tervikuna pidada selle liigi arvukusdünaamikat suunava faktorina väheoluliseks ning järgneval aastal võiks hoida liigi küttemist eelnevate aastatega sarnasel tasemel või mõningal määral suurendada.

Hunting of mountain hare (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2015 and in previous hunting seasons.

METSNUGIS (*Martes martes*)

Metsnugise küttimine aastatel 1991 – 2015 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused (vt lk 11 - 12).

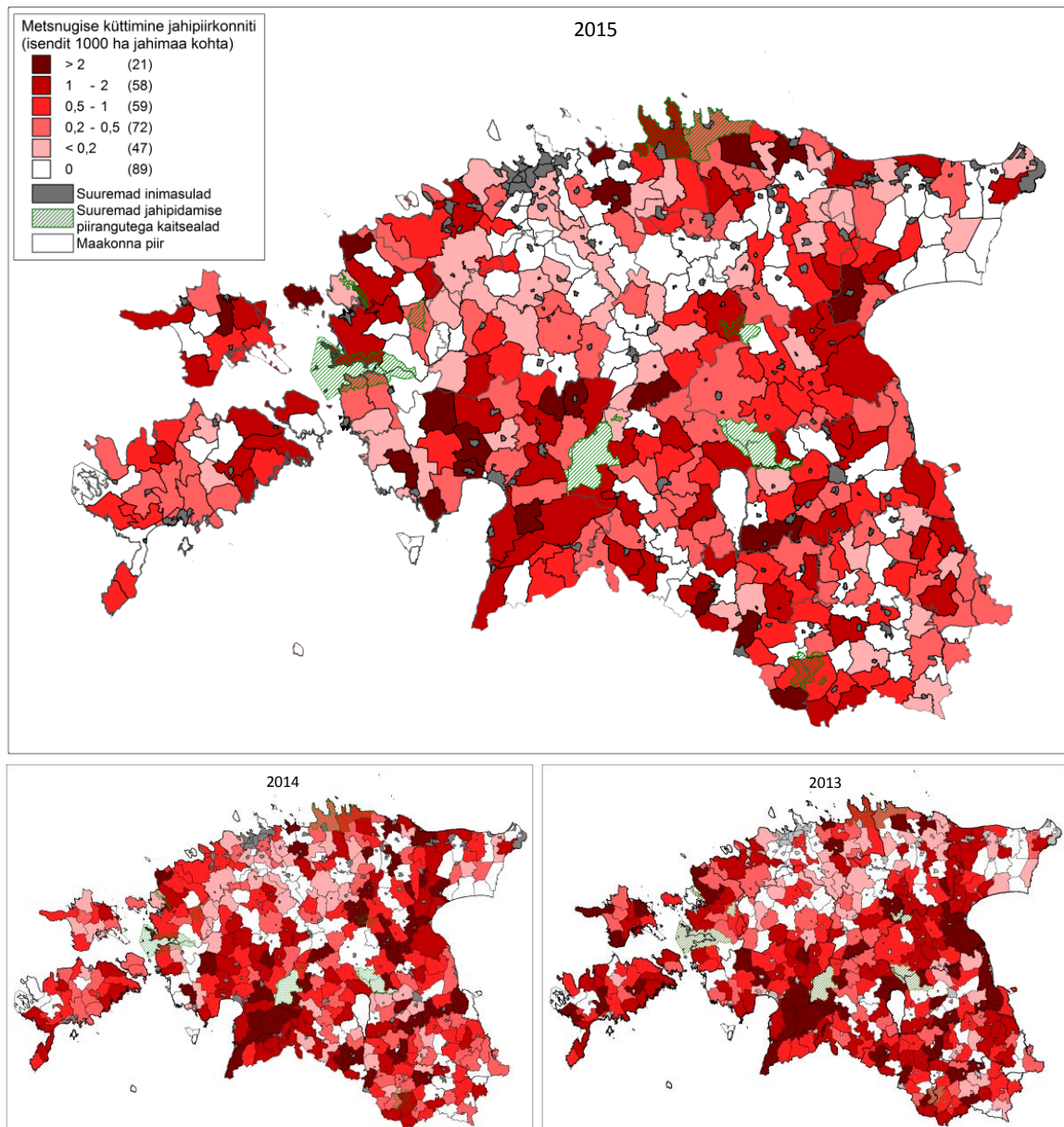
The number of pine marten hunted in 1991 – 2015 and winter track index (gray line - tracks per 1 km and blue line - tracks per 1 km per 24 hours).

Metsnugise arvukusdünaamikat iseloomustavad näitajad viimastel aastatel ning nende suhteline muutus võrreldes eelnenud aastaga. Jäljeindeksi muutusena esitatud 2016. a indeksi muutus võrreldes 2013. aasta omaga. Soovitus küttimismahu muutuseks võrreldes eelneva jahihooajaga.

Maakond County	Küttimine Hunting bag			Küttimismahu muutus Change in hunting bag (%)	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)					Jäljeindeksi muutus Change in track index (%)	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)	Küttimissoovitus Suggestion for quota in 2016
	2013	2014	2015		2012	2013	2014	2015	2016			
Harjumaa	204	180	204	13,3	0,27	0,39	0,26	0,20	0,26	-34,6	+	→
Hiiumaa	157	51	105	105,9	0,25	0,49					-	→
Ida-Virumaa	189	246	146	-40,7	0,35	0,43	0,15	0,16	0,32	-25,0	-	→
Jõgevamaa	359	257	214	-16,7	0,25	0,33		0,25	0,58	78,5	-	→
Järvamaa	170	234	151	-35,5	0,32	0,39	0,40	0,03	0,43	10,1	=	→
Läänemaa	200	159	183	15,1	0,40	0,72			0,14		+	→
Lääne-Virumaa	289	273	195	-28,6	0,25	0,46	0,23	0,15	0,22	-52,3	+	→
Põlvamaa	148	91	115	26,4	0,18	0,26			0,33	25,8	=	→
Pärnumaa	757	751	582	-22,5	0,40	0,29			0,20	-31,1	-	→/↓
Raplamaa	79	149	82	-45,0	0,30	0,37	0,30		0,21	-44,3	-	→
Saaremaa	308	182	161	-11,5	0,22	0,44	0,45				+	→
Tartumaa	283	295	200	-32,2	0,23	0,50		0,09	0,37	-24,8	-	→
Valgamaa	242	252	202	-19,8	0,21	0,12			0,21	79,3	=	→
Viljandimaa	287	236	184	-22,0	0,35	0,52			0,49	-5,1	=	→
Võrumaa	158	146	100	-31,5	0,18	0,40		0,24	0,45	14,3	-	→
Kokku Total	3830	3502	2824	-19,4	0,29	0,40	0,29	0,18	0,32	-21,3	=	→

Jahimeeste hinnangul on metsnugise arvukus viimasel kahel aastal olnud languses. Sama kinnitab ka ruutloenduste tulemus ning küttimismahu muutus. Pikemat perioodi vaadates on küttimine on olnud viimastel aastatel võrreldes eelneva mitmekümne aastaga oluliselt intensiivsem. Nugise küttimise intensiivistumine on olnud seotud nii paranenud olukorraga karusnahaturul kui ka üldise huvi suurenemisega selle liigi küttimise vastu. Metsnugise madalamast asustustihedusest võivad kindlasti sellised kaitsealused liigid, nagu metsis ja

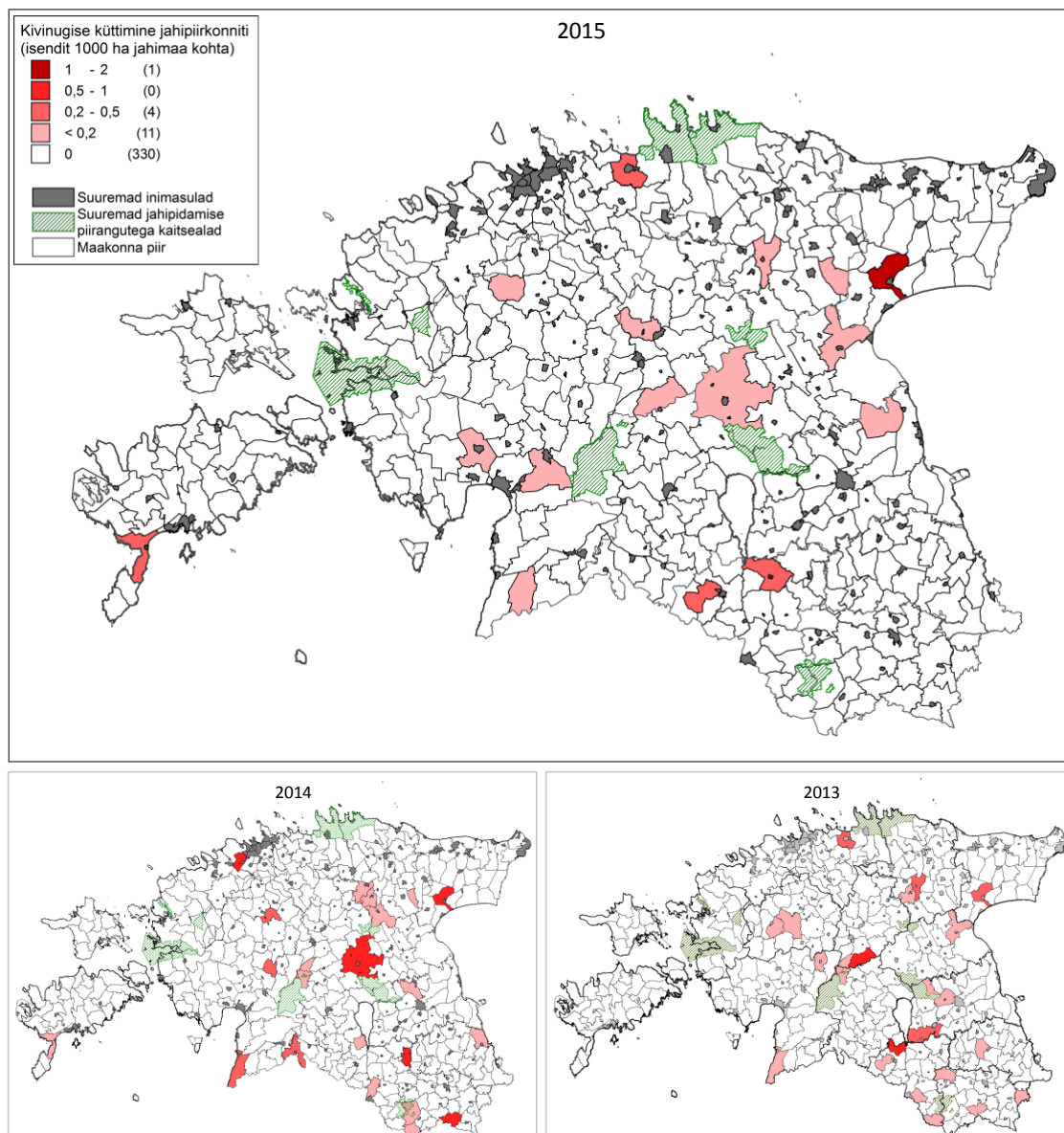
lendorav. Hetkel on metsnugise küttimine tasemel, mis tema arvukuse dünaamikat laiemalt ei mõjuta, küll aga võib selle mõju olla märgatav piirkondlikul tasemel. Samas on Eestis jätkuvalt piisavalt palju jahipiirkondi, kus nugist ei kütita või kus on see juhusliku iseloomuga ning need tasakaalustavad suurt küttimissurvet kõrge küttimisintensiivsusega aladel. Eeloleval jahihooajal võiks metsnugise küttimist enamasti jätkata eelneva aastaga võrreldes sarnasel tasemel.

Hunting of pine marten (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2015 and in previous hunting seasons.

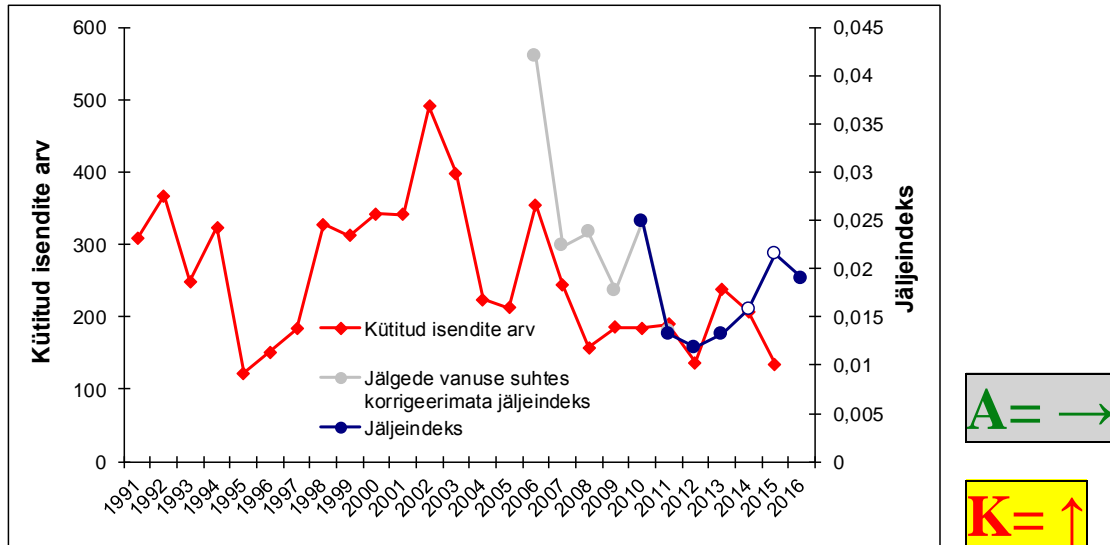
Kivinugis (*Martes foina*)

2015. a kütiti kivinugiseid vähem (38), kui paaril varasemal aastal (vastavalt 99 ja 46 aastatel 2014 ja 2013), samuti vähenes kivinugise osakaal kokku nugiste küttimises. Kuna kivinugise kütmine on tema hõreda asustustiheduse tõttu küllaltki juhuslikku laadi, ei saa sellest üheaastasest muutusest mingeid põhjapanevaid järeldusi teha.

Hunting of beech marten (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2015 and in previous hunting seasons..

MINK (*Neovison vison*)

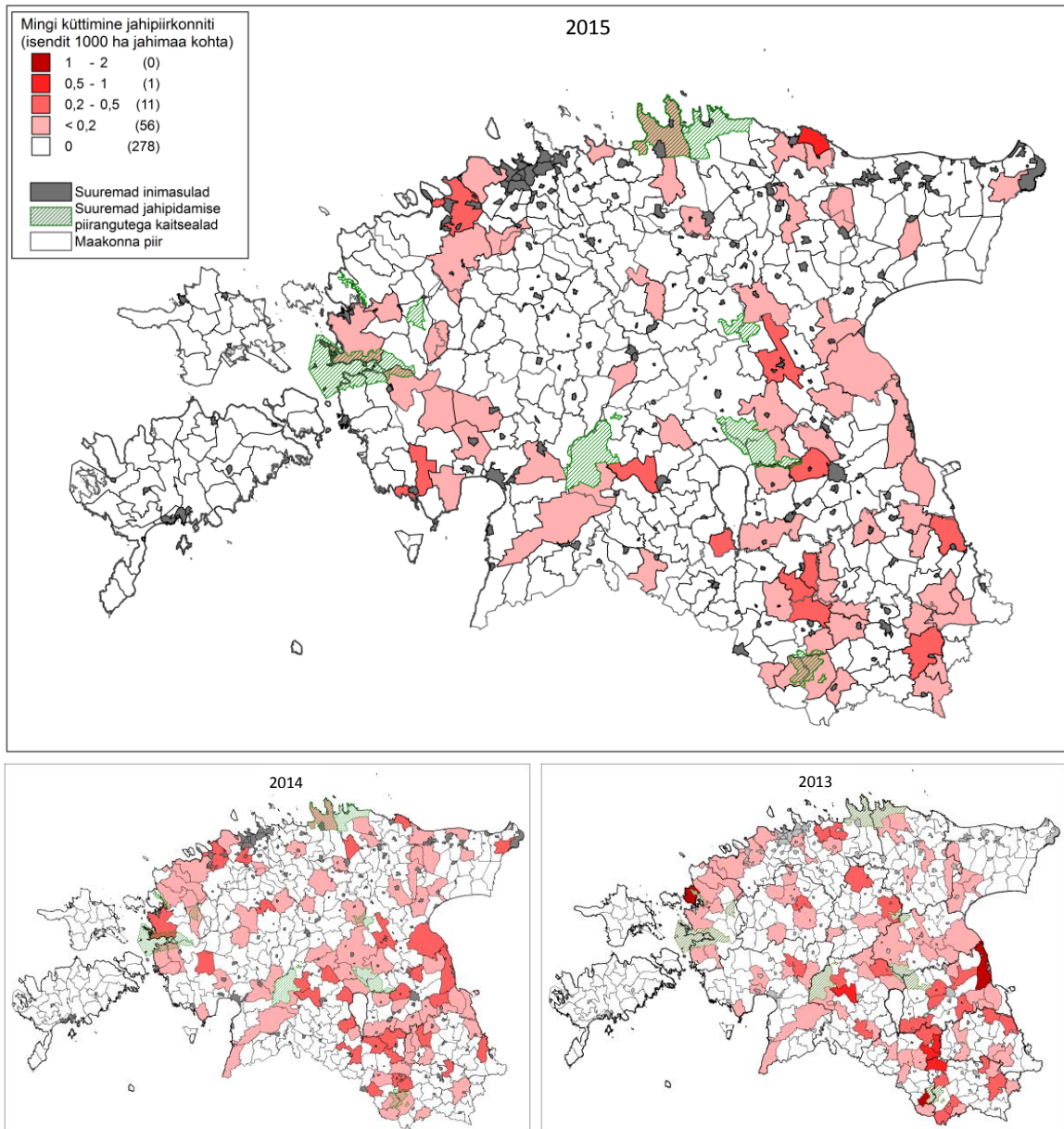
Mingi küttimine aastatel 1991 – 2015 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused (vt lk 11 - 12).

The number of American mink hunted in 1991 – 2015 and winter track index (gray line - tracks per 1 km and blue line - tracks per 1 km per 24 hours).

Mingi arvukusdünaamikat iseloomustavad näitajad viimastel aastatel ning nende suhteline muutus võrreldes eelnenud aastaga. Jäljeindeksi muutusena esitatud 2016. a indeksi muutus võrreldes 2013. aasta omaga. Soovitus küttimismahu muutuseks võrreldes eelneva jahihooajaga.

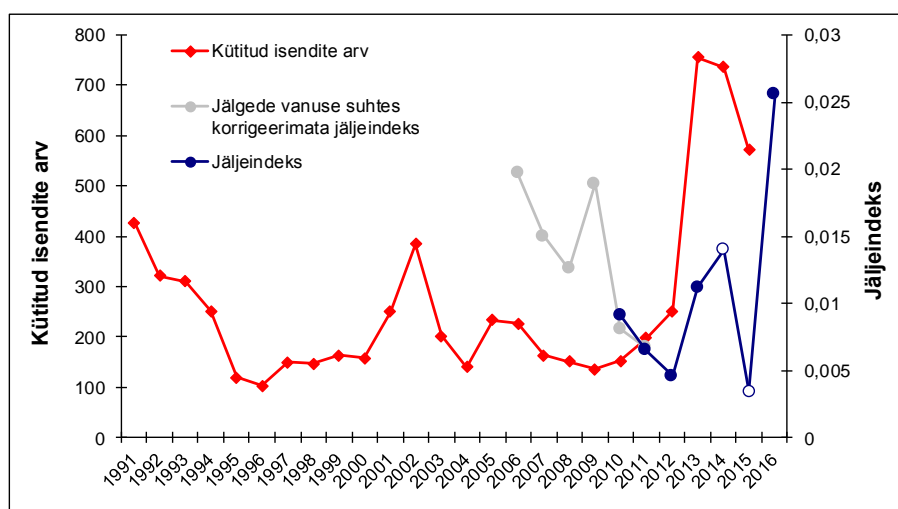
Maakond <i>County</i>	Küttimine <i>Hunting bag</i>			Küttimismahu muutus <i>Change in hunting bag (%)</i>	Jäljeindeks (1 km kohta) <i>Track index (tracks per 1 km)</i>					Jäljeindeksi muutus <i>Change in track index (%)</i>	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele <i>Change in abundance (hunters est)</i>	Küttimissoovitus <i>Suggestion for quota in 2016</i>
	2013	2014	2015		2012	2013	2014	2015	2016			
Harjumaa	15	14	16	14,3	0,018	0,016	0,017	0,025	0,009	-45,1	=	↑
Hiumaa	0	0	0		0,000	0,000					=	↑
Ida-Virumaa	4	15	2	-86,7	0,008	0,006	0,015	0,011	0,019	208,4	+	↑
Jõgevamaa	9	17	11	-35,3	0,028	0,000		0,033	0,042	+	-	↑
Järvamaa	14	8	3	-62,5	0,008	0,007	0,024	0,000	0,034	396,5	=	↑
Läänemaa	22	19	9	-52,6	0,007	0,068			0,041		+	↑
Lääne-Virumaa	6	13	13	0,0	0,004	0,021	0,000	0,000	0,010	-51,6	=	↑
Põlvamaa	13	12	11	-8,3	0,000	0,008			0,000	-100,0	=	↑
Pärnumaa	14	14	13	-7,1	0,017	0,011			0,029	165,6	=	↑
Raplamaa	12	8	1	-87,5	0,017	0,008	0,049		0,004	-51,5	+	↑
Saaremaa	0	0	0		0,000	0,000	0,000				=	↑
Tartumaa	47	34	16	-52,9	0,035	0,010		0,058	0,033	219,9	-	↑
Valgamaa	34	20	10	-50,0	0,007	0,017			0,000	-100,0	=	↑
Viljandimaa	25	21	8	-61,9	0,010	0,007			0,028	330,9	-	↑
Võrumaa	24	13	22	69,2	0,007	0,015		0,006	0,024	60,3	=	↑
Kokku (Total)	239	208	135	-35,1	0,012	0,013	0,016	0,022	0,019	43,8	=	↑

Mingi arvukuse puhul võime erinevate seirenäitajate põhjal kokkuvõttes rääkida pigem stabiilsusest. Mink on Eestis ebasoovitatav võõrliik ning tema püüki kastlõksudega (et soovi korral saaks püünisesse sattunud tuhkur lahti lasta) võiks laiendada. Võõrliigi staatuse tõttu ei hakata ka asurkonna seisundi halvenemise korral tema puhul mingeid küttimispiiranguid rakendama. Huvi mingi küttimise vastu võiks igal juhul jätkuvalt suurendada. Mink on meie jahilukeist võõrliikidest ainuke, kelle negatiivset mõju kodumaistele liikidele on erinevates teadusuuringutes ka tõestatud.

Hunting of American mink (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2015 and in previous hunting seasons.

TUHKUR (*Mustela putorius*)

A = → / ↑

K = →

Tuhkru küttimine aastatel 1991 – 2015 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused (vt lk 11 - 12).

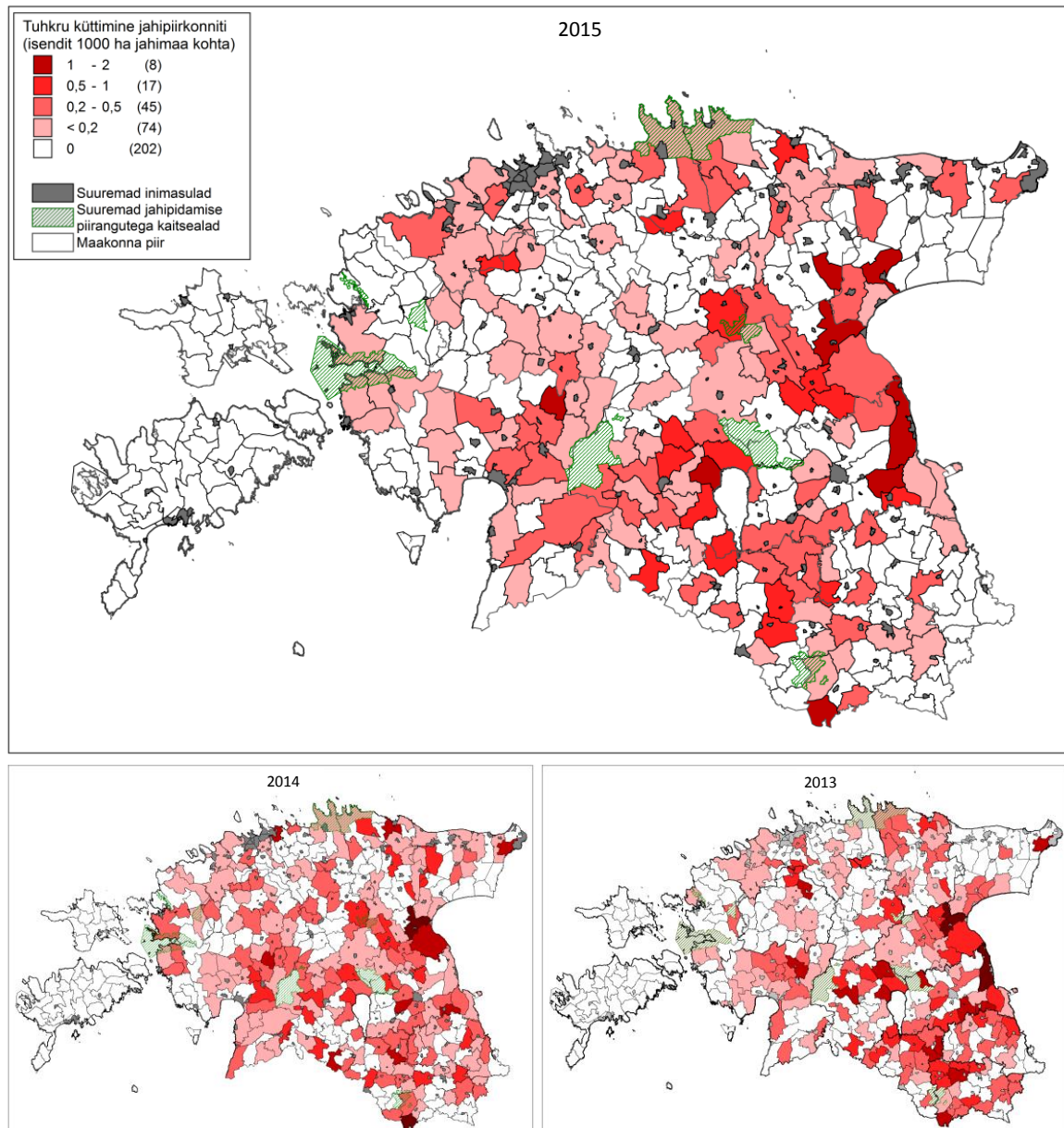
The number of European polecat hunted in 1991 – 2015 and winter track index (gray line - tracks per 1 km and blue line - tracks per 1 km per 24 hours).

Tuhkru arvukusdünaamikat iseloomustavad näitajad viimastel aastatel ning nende suhteline muutus võrreldes eelnenud aastaga. Jäljeindeksi muutusena esitatud 2016. a indeksi muutus võrreldes 2013. aasta omaga. Soovitus küttimismahu muutuseks võrreldes eelneva jahihooajaga.

Maakond County	Küttimine Hunting bag			Küttimismahu muutus Change in hunting bag (%)	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)					Jäljeindeksi muutus Change in track index (%)	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)	Küttimissoovitus Suggestion for quota in 2016
	2013	2014	2015		2012	2013	2014	2015	2016			
Harjumaa	19	29	29	0,0	0,002	0,010	0,010	0,000	0,005	-45,6	=	→
Hiiumaa	0	0	0		0,000	0,000					=	→
Ida-Virumaa	33	55	39	-29,1	0,000	0,003	0,008	0,008	0,024	642,9	=	→
Jõgevamaa	95	123	96	-22,0	0,017	0,005	0,000	0,000	0,031	570,5	+	→
Järvamaa	30	38	27	-28,9	0,000	0,000	0,021	0,021	0,026	+	+	→
Läänemaa	7	27	9	-66,7	0,000	0,077			0,007		=	→
Lääne-Virumaa	43	72	43	-40,3	0,000	0,000	0,000	0,005	0,006	+	+	→
Põlvamaa	42	36	15	-58,3	0,004	0,004			0,012	176,5	=	→
Pärimaa	72	78	68	-12,8	0,000	0,008			0,033	318,2	+	→
Raplamaa	20	33	28	-15,2	0,006	0,005	0,006		0,011	142,0	+	→
Saaremaa	0	0	0		0,000	0,000	0,000				=	→
Tartumaa	132	60	65	8,3	0,007	0,010		0,000	0,069	592,2	-	→
Valgamaa	71	59	41	-30,5	0,011	0,017			0,015	-12,4	=	→
Viljandimaa	98	78	83	6,4	0,023	0,003			0,084	2401,9	+	→
Võrumaa	93	48	28	-41,7	0,003	0,037		0,000	0,012	-68,3	=	→
Kokku (Total)	755	736	571	-22,4	0,005	0,011	0,014	0,003	0,026	128,8	=	→

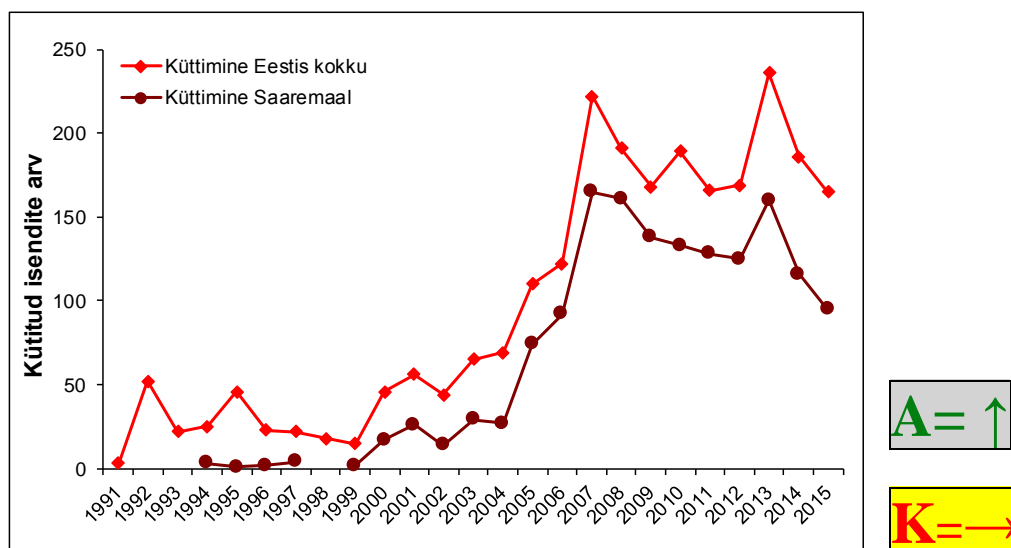
Sarnaselt mingiga on erinevad seireparameetrid osaliselt vastuolulised, mistõttu ei saa väita enamamat, kui et arvukus on suhteliselt stabiilne võrreldes möödunud aastaga. Tuhkru püüki spetsiaalselt laialdaselt ei harrastata (va seal, kus ta kanasid murdmas käib), mistõttu tema küttimine sõltub pigem teiste liikide (peamiselt mingi, aga ka metsnugise) küttimise intensiivsusest. Küttimine praegusel tasemel on tema arvukusdünaamika mõjutajana madala tähtsusega, mistõttu võib seda jätkata eelmiste aastatega sarnaste põhimõtete järgi.

Mingi püügil kastlõksuga loodusmaastikul ei oleks siiski jätkuvalt paha, kui sinna sattunud tuhkur lahti lastakse.

Hunting of European polecat (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2015 and in previous hunting seasons.

MÄGER (*Meles meles*)

Mägra küttimine Eestis (sealhulgas Saaremaal) ja Saaremaal eraldi aastatel 1991 -2015.

The number of Eurasian badger huntid in Saaremaa (brown line) and in Estonia (total including Saaremaa – red line) in 1991 – 2015.

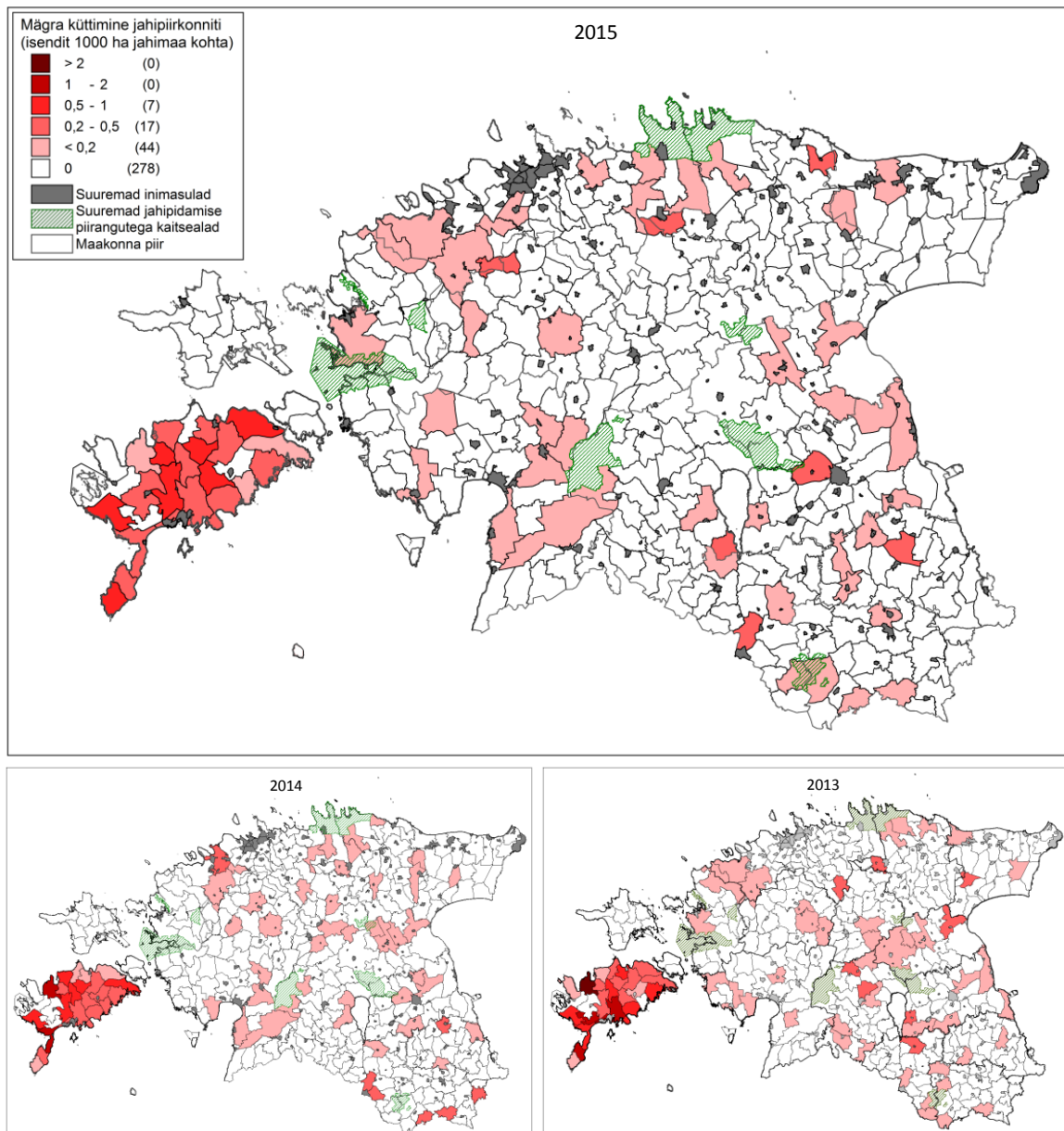
Mägra küttimise andmed, jahimeeste 2016. aasta kevadine hinnang arvukuse muutusele maakonniti võrreldes eelneva aastaga ning küttimissoovitus 2016. aasta jahihooajaks.

Maakond County	Küttimine Hunting bag			Küttimismahu muutus Change in hunting bag (%)	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)	Küttimissoovitus Suggestion for quota in 2016
	2013	2014	2015			
Harjumaa	7	12	13	8,3	+	→
Hiiumaa	0	0	0	=	=	→
Ida-Virumaa	5	1	1	0,0	+	→
Jõgevamaa	10	4	4	0,0	+	→
Järvamaa	4	6	3	-50,0	=	→
Läänemaa	2	0	2	+	=	→
Lääne-Virumaa	4	6	6	0,0	+	→
Põlvamaa	2	4	6	50,0	++	→
Pärnumaa	6	10	8	-20,0	+	→
Raplamaa	3	5	4	-20,0	+	→
Saaremaa	160	116	95	-18,1	+	→
Tartumaa	9	6	7	16,7	+	→
Valgamaa	7	7	7	0,0	+	→
Viljandimaa	12	3	3	0,0	+	→
Võrumaa	5	6	6	0,0	+	→
Kokku Total	236	186	165	-11,3	+	→

Mäger asustab kogu mandri-Eestit ja Saaremaad, Hiiumaal mägrer siiani puudub. Mäger on liik, kelle asurkonna seisundi muutuste kohta meil täpsem info puudub, kuna käigusolevad seiremeetodid tema kohta andmeid ei anna. Liigispetsiifikast lähtuv ning kindla regulaarsusega läbiviidav seireandmete kogumisega alustatakse tänavu.

Jahimeeste hinnangul on mägra arvukus enamuses maakondades jätkuvalt suurenemas. Kui Saaremaal on mägrer juba aastaid olnud sisuliselt nuhtlusliigiks, mistõttu on teda seal ka

intensiivselt kütitud, siis on Mandri-Eestis mägra küttimine olnud mõõdukalt tagasihoidlik. Hetkel puudub vajadus mägra küttimisintensiivsuse ja -tingimuste muutmiseks, mistõttu võib küttimist 2016. a jahihooajal jätkata sarnaselt eelnevate aastatega.

Hunting of Eurasian badger (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2015 and in previous hunting seasons.

JAHILINNUD

Birds

Jahilindude kütmine Eesti erinevates maakondades 2015. a jahihooajal.

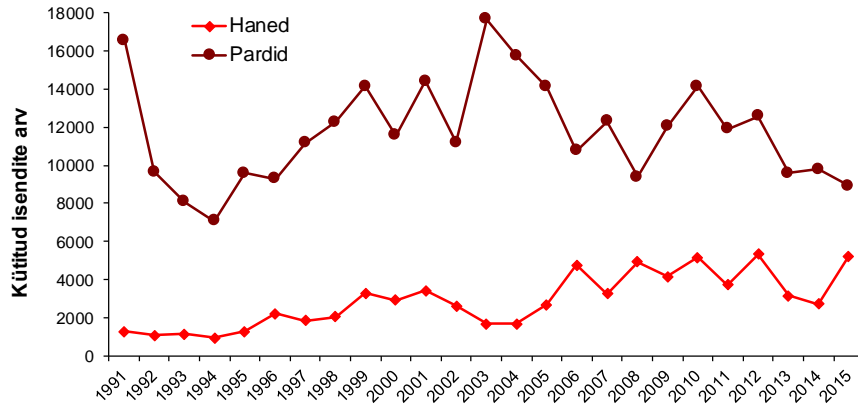
Hunting of game birds in different counties in Estonia in 2015.

Liik	Harjumaa	Hiiumaa	Ida-Virumaa	Jõgevamaa	Järvamaa	Läänemaa	Lääne-Virumaa	Põlvamaa	Pärnumaa	Raplamaa	Saaremaa	Tartumaa	Valgamaa	Viljandimaa	Võrumaa	EESTI KOKKU
Laanepüü (<i>Bonasa bonasia</i>)	0	0	9	0	0	6	2	0	5	0	0	0	1	7	6	36
Nurmkana (<i>Perdix perdix</i>)	23	0	0	0	21	10	5	0	0	1	0	2	0	0	0	62
Faasan (<i>Phasianus colochicus</i>)	17	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	18
Metskurvits (<i>Scolopax rusticola</i>)	10	668	23	0	22	53	2	0	337	1	16	10	0	3	1	1146
Tikutaja (<i>Gallinago gallinago</i>)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	8	0	0	0	14
Kaelustuvi (<i>Columba palumbus</i>)	60	15	53	41	9	176	6	4	36	86	102	66	3	40	58	755
Kodutuvi (<i>Columba livia f. domestica</i>)	0	12	228	4	19	114	295	8	27	14	73	37	5	75	44	955
Hallvares (<i>Corvus corone</i>)	105	110	60	9	6	152	70	37	98	21	490	102	23	74	8	1365
Künnivares (<i>Corvus frugilegus</i>)	22	0	0	0	0	1	12	0	0	2	4	1	0	20	0	62
Ronk (<i>Corvus corax</i>)	9	0	2	0	1	16	17	19	1	0	33	6	2	10	6	122
Hallrästas (<i>Turdus pilaris</i>)	0	0	18	14	0	17	55	5	1	2	5	0	0	26	17	160
Höbekajakas (<i>Larus argentatus</i>)	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	14	0	0	0	0	17
Merikajakas (<i>Larus marinus</i>)	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	12	0	0	0	0	13
Naerukajakas (<i>Larus ridibundus</i>)	0	0	0	9	0	0	0	0	1	0	2	0	0	0	0	12
Kalakajakas (<i>Larus canus</i>)	1	0	0	20	0	0	0	0	13	0	21	0	0	0	0	55
Lauk (<i>Fulica atra</i>)	0	0	11	0	1	0	0	0	0	0	5	11	0	4	0	32
Kormoran (<i>Phalacrocorax carbo</i>)	3	8	1	0	0	2	1	0	189	0	321	2	0	1	0	528
Hallhaigur (<i>Ardea cinerea</i>)	3	11	1	5	1	21	2	11	36	1	12	7	3	5	33	152
Rabahani (<i>Anser fabalis</i>)	51	0	192	80	43	156	394	10	81	18	14	46	0	32	8	1125
Suur-laukhani (<i>Anser albifrons</i>)	2	2	35	9	13	47	151	2	17	5	7	32	0	24	5	351
Hallhani (<i>Anser anser</i>)	25	11	68	6	86	212	96	0	31	9	146	7	4	9	2	712
Valgepõsk-lagle (<i>Branta leucopsis</i>)	53	106	750	1	0	1297	27	0	85	39	669	12	0	0	0	3039
Kanada lagle (<i>Branta canadensis</i>)	0	3	7	0	0	0	0	0	1	0	0	2	0	0	0	13
Haned kokku	131	122	1052	96	142	1712	668	12	215	71	836	99	4	65	15	5240
Viupart (<i>Anas penelope</i>)	91	71	230	1	0	320	4	0	494	5	90	2	0	0	0	1308
Rääkspart (<i>Anas strepera</i>)	8	2	49	0	0	7	4	0	12	0	30	3	0	0	1	116
Piilpart (<i>Anas crecca</i>)	64	176	150	0	0	244	45	0	492	3	291	8	0	6	24	1503
Sinikael-part (<i>Anas platyrhynchos</i>)	459	285	441	144	50	601	212	216	714	104	813	614	135	157	297	5242
Soopart (<i>Anas acuta</i>)	27	5	47	0	1	21	0	0	162	0	83	3	0	4	0	353
Rägapart (<i>Anas querquedula</i>)	5	4	13	0	0	2	1	0	5	0	24	2	0	0	0	56
Luitsnokk-part (<i>Anas clypeata</i>)	2	12	22	0	0	20	16	0	110	0	37	0	0	0	1	220
Punapea-vart (<i>Anas ferina</i>)	20	0	0	0	0	0	0	0	5	0	0	0	0	0	0	25
Tuttvart (<i>Aythya fuligula</i>)	2	0	7	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	11
Hahk (<i>Somateria mollissima</i>)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Aul (<i>Clangula hymealis</i>)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	2
Mustvaeras (<i>Melanitta nigra</i>)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sõtkas (<i>Bucephala clangula</i>)	18	0	33	0	0	0	0	1	4	2	7	2	0	0	0	67
Pardid kokku	696	555	992	145	51	1215	282	217	1998	114	1379	634	135	167	323	8903

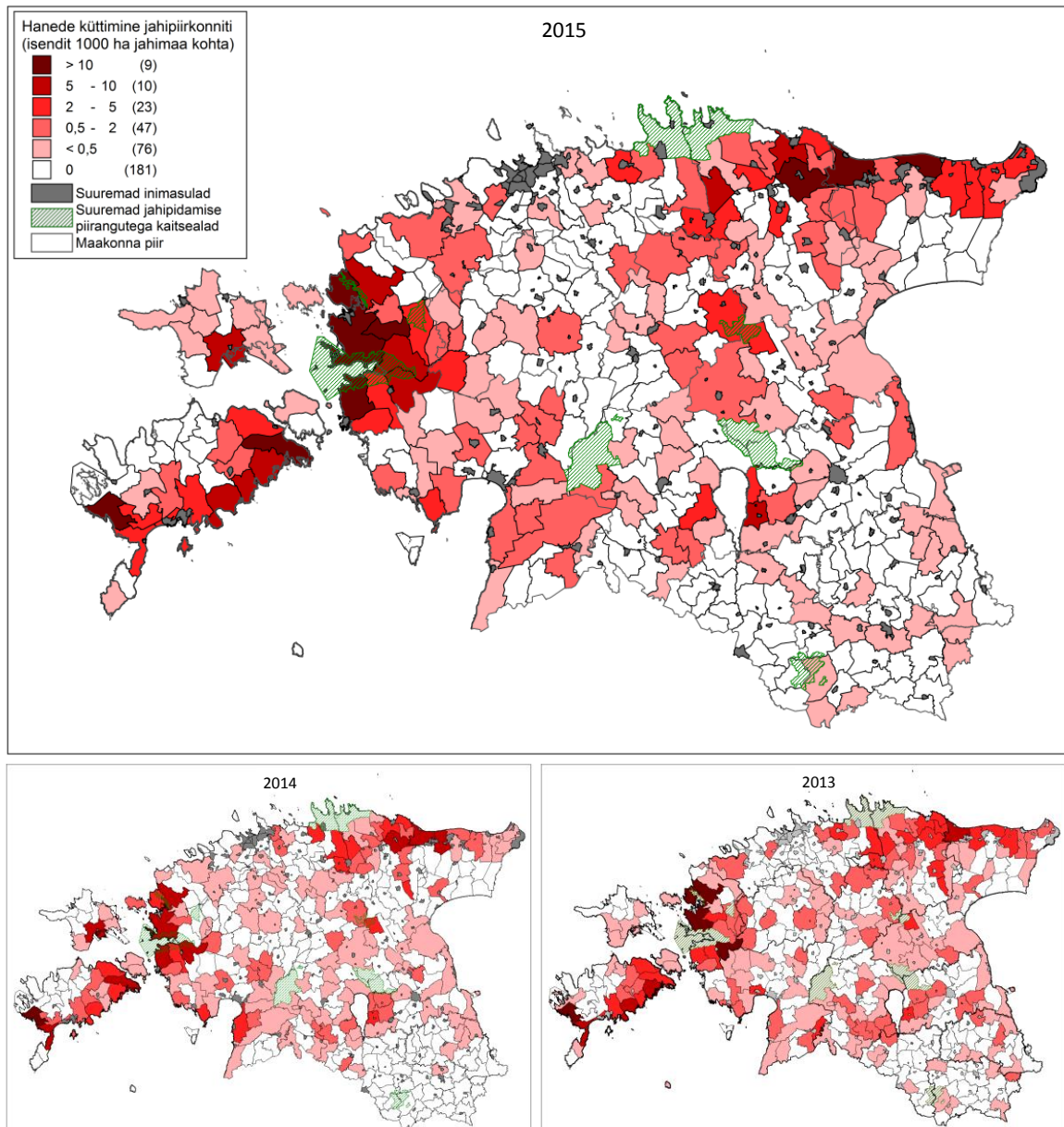
Jahilindude kütmine Eestis aastatel 2003 – 2015.
Hunting of game birds in Estonia during 2003 - 2015.

Linnuliik	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Rabahani (<i>Anser fabalis</i>)	411	484	726	1419	1400	1481	1487	1104	760	2360	697	724	1125
Suur-laukhani (<i>Anser albifrons</i>)	77	90	155	448	453	846	559	288	225	683	171	236	351
Hallhani (<i>Anser anser</i>)	750	762	837	1529	922	1239	1005	977	705	1162	555	612	712
Valgepõsk-lagle (<i>Branta leucopsis</i>)	280	292	952	919	462	1324	1085	2778	2005	1112	1710	1092	3039
Kanada lagle (<i>Branta canadensis</i>)	2	2	14	84	15	9	17	23	21	2	7	32	13
Määramata hani (<i>unspecified geese</i>)	138	25	4	39	0	0	0	0	0	0	0	0	0
HANED KOKKU (<i>Total n of hunted geese</i>)	1658	1655	2688	4438	3252	4929	4153	5170	3716	5319	3141	2696	5240
Viupart (<i>Anas penelope</i>)	844	1726	1466	1027	1078	761	1255	1454	1066	1179	967	902	1308
Rääkspart (<i>Anas strepera</i>)	165	341	345	158	164	55	106	161	92	64	75	60	116
Piilpart (<i>Anas crecca</i>)	4570	2556	2166	2055	3118	1426	2341	3688	2963	2453	1883	2081	1503
Sinikael-part (<i>Anas platyrhynchos</i>)	6321	8964	7931	4813	6204	6024	7125	7492	6577	7515	5614	5738	5242
Soopart (<i>Anas acuta</i>)	334	769	754	145	364	494	558	678	490	606	372	427	353
Rägapart (<i>Anas querquedula</i>)	1625	312	311	300	299	151	161	161	198	156	168	132	56
Luitsnokk-part (<i>Anas clypeata</i>)	325	458	457	100	226	275	288	270	263	382	360	331	220
Punapea-vart (<i>Anas ferina</i>)	35	34	19	11	6	8	45	41	9	25	1	12	25
Tuttvart (<i>Aythya fuligula</i>)	4	7	31	10	43	21	33	25	44	25	11	24	11
Merivart (<i>Aythya marila</i>)	40	56	45	0	0								
Hahk (<i>Somateria mollissima</i>)	0	0	3	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0
Aul (<i>Clangula hyemalis</i>)	223	205	173	3	7	11	70	10	20	15	18	0	2
Mustvaeras (<i>Melanitta nigra</i>)	10	68	1	2	1	49	3	1	12	6	0	2	0
Sõtkas (<i>Bucephala clangula</i>)	102	88	43	91	92	94	54	177	171	139	107	77	67
Määramata part (<i>unspecified duck</i>)	3063	171	400	399	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PARDID KOKKU (<i>Total n of hunted ducks</i>)	17667	15755	14145	9114	12291	9369	12042	14158	11905	12565	9576	9790	8903
Laanepüü (<i>Bonasa bonasia</i>)	176	55	170	70	84	57	20	37	63	49	28	43	36
Nurmkana (<i>Perdix perdix</i>)	96	23	111	32	41	46	13	45	6	12	46	40	62
Faasan (<i>Phasianus colchicus</i>)	1366	1942	651	642	140	56	127	112	54	14	1	20	18
Metskurvits (<i>Scolopax rusticola</i>)	1034	659	750	291	1192	979	976	1475	990	827	817	1547	1146
Tikutaja (<i>Gallinago gallinago</i>)	88	49	29	59	7	31	20	107	12	22	32	17	14
Kaelustuvi (<i>Columba palumbus</i>)	276	398	374	373	300	317	426	802	824	812	765	683	755
Kodutuvi (<i>Columba livia f. domestica</i>)	793	246	543	117	413	336	606	1075	825	625	636	1028	955
Hallvares (<i>Corvus corone</i>)	2069	2383	1964	1740	1743	1870	2599	2438	2663	2304	1960	1905	1365
Künnivares (<i>Corvus frugilegus</i>)	0	5	8	38	25	28	22	61	53	32	41	225	62
Ronk (<i>Corvus corax</i>)	2	11	22	244	209	175	243	193	398	217	154	251	122
Lauk (<i>Fulica atra</i>)	97	17	73	47	30	84	50	93	76	33	38	20	32
Kormoran (<i>Phalacrocorax carbo</i>)	158	127	101	290	345	407	707	594	498	508	413	392	528
Hallrastas (<i>Turdus pilaris</i>)	34	73	70	51	43	114	91	66	80	137	235	130	160
Kajakas (<i>Larus sp</i>)	83	74	162	173	120	233	348	274	295	168	97	204	97
Hallhaigur (<i>Ardea cinerea</i>)	23	45	39	38	25	55	88	76	148	94	73	138	152

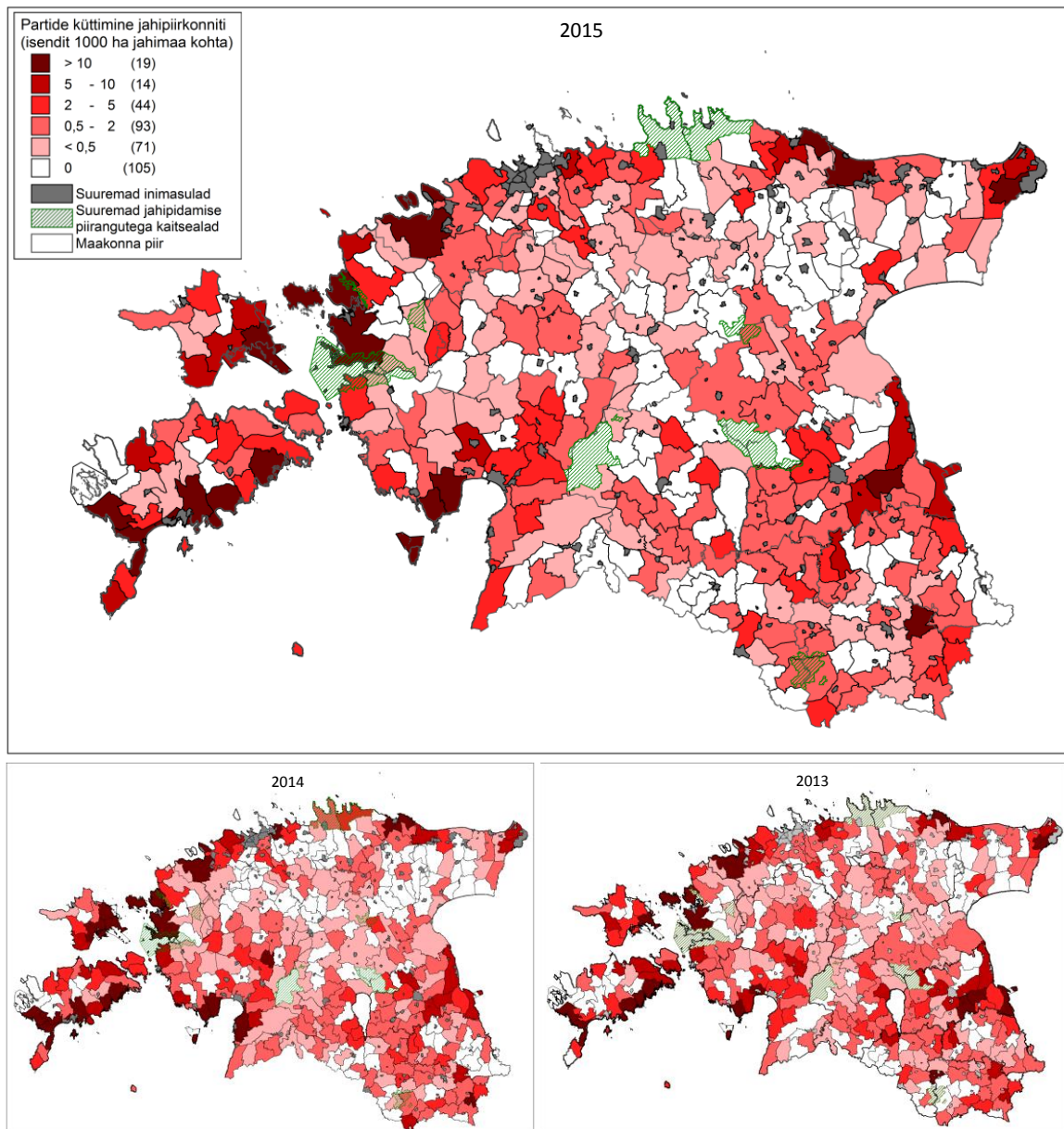
Haneliste kütmine sõltub suurel määral rändeagest ilmastikust, mistõttu võivad erinevate aastate küttemahud olla kordades erinevad, ega väljenda tegelikke arvukuse trende. Möödunud sügis oli hanede kütamiseks võrreldes kahe varasema aastaga taas soodsam ning kõiki meil tavalisi haneliste liike kütiti rohkem. Rekordiliselt kütiti möödunud sügisel valgepõsk-laglesid – üle kolme tuhande, milleni pole varem kunagi küünditud. Jätkuvalt paistab probleeme olevat haneliikide määramisega – näiteks Järvamaalt kütitud hanedest oli teistest taas enim hallhanesid, mis ei ole sugugi usutav. Hallhaned rändavad reeglina piki rannikut, teised haned aga ka üle sisemaa ning arvatavasti oli suur enamus Järvamaal kütitud hallhanedest tegelikult suur-laukhaned või rabahaned hoolimata sellest, et nende põhivärvus on hall. Rekordiliselt kütiti ka üht teist halli lindu – hallhaigrut.

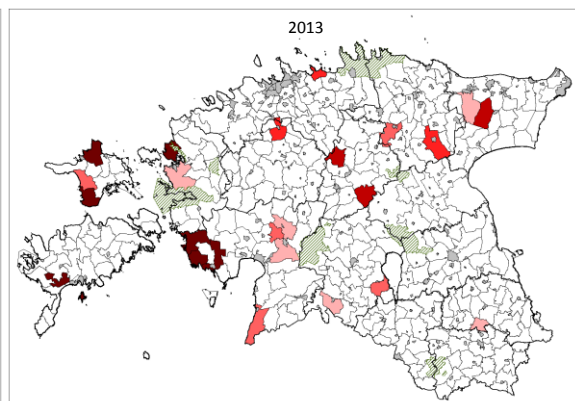
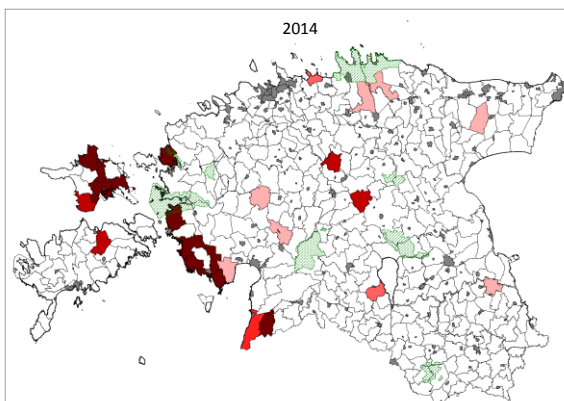
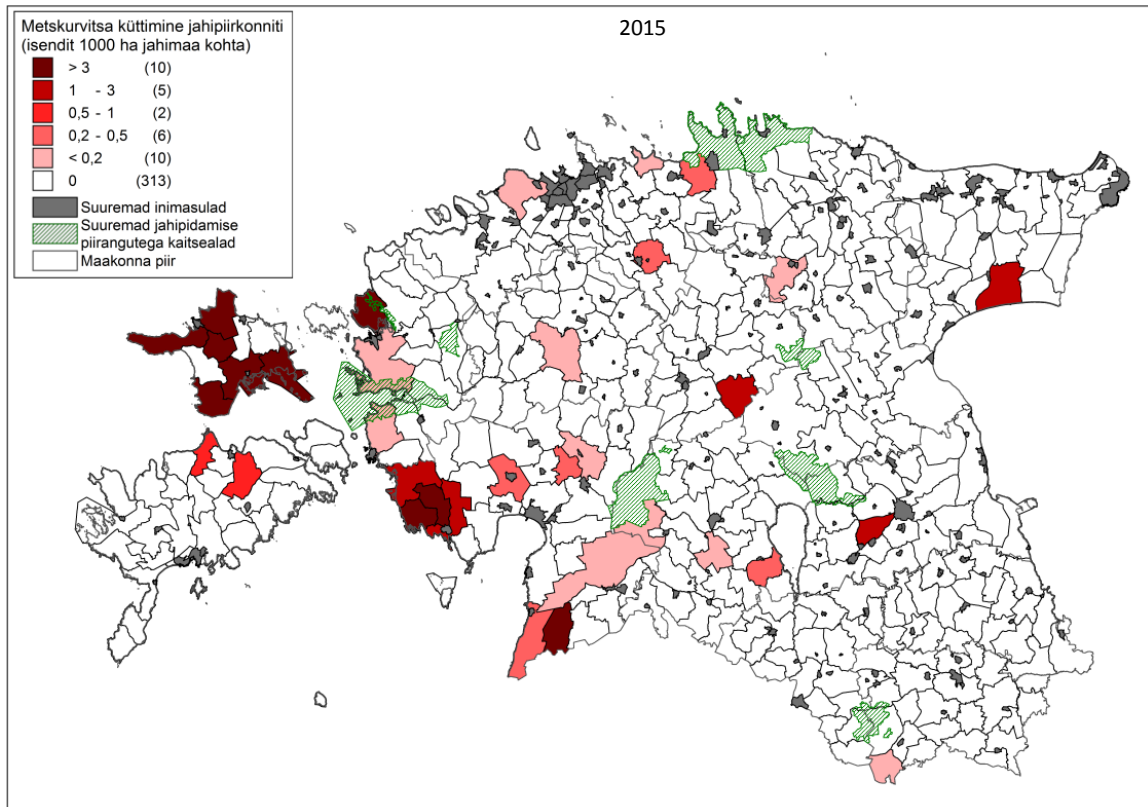
Pardide ja hanede küttimine Eestis aastatel 1991 - 2015.
The number of ducks (red line) and geese (brown line) hunted in Estonia in 1991 – 2015.

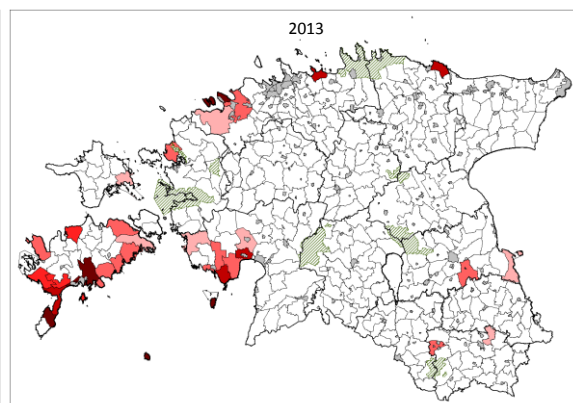
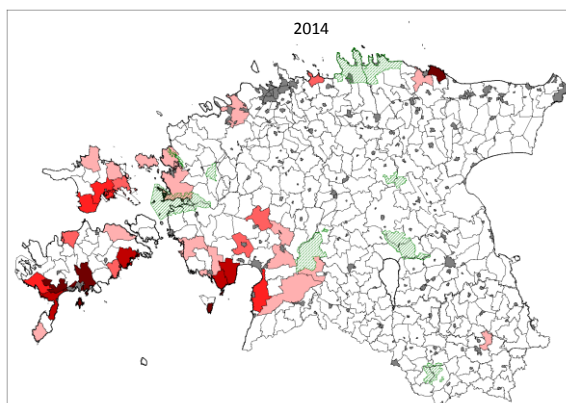
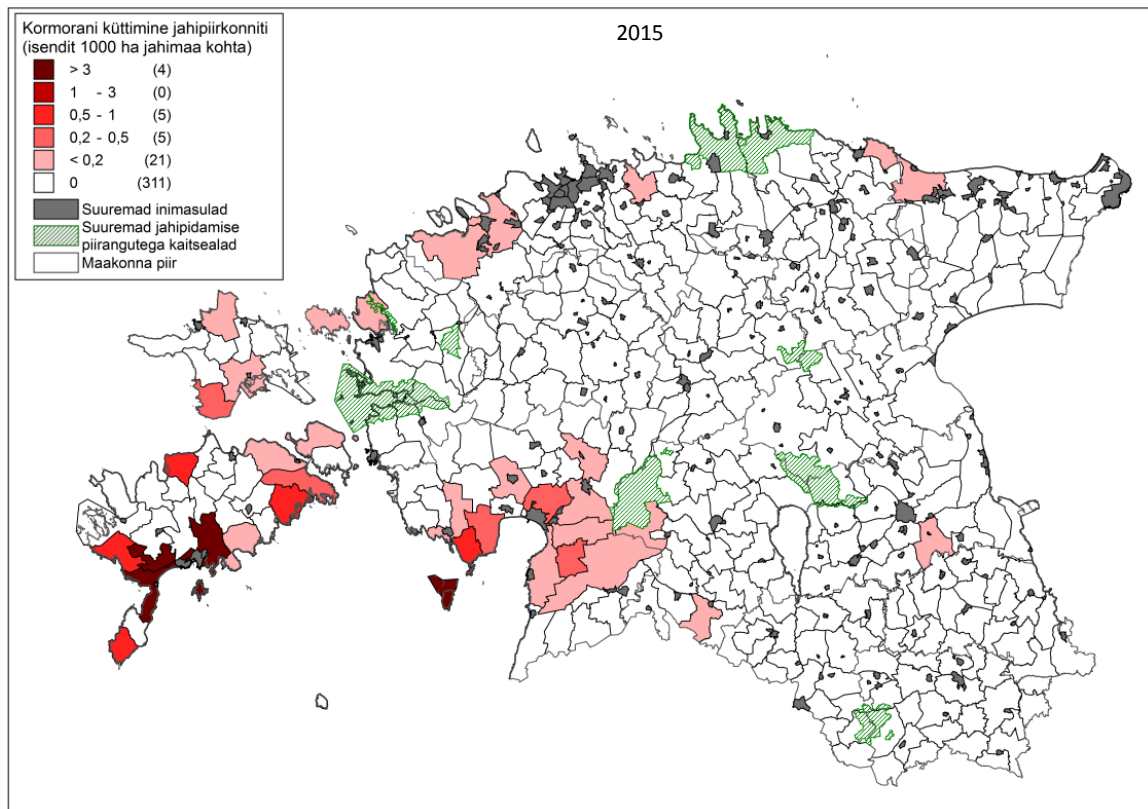
Hunting of geese (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2015 and in previous hunting seasons.

Hunting of ducks (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2015 and in previous hunting seasons.

Hunting of Eurasian woodcock (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2015 and in previous hunting seasons.

Hunting of cormorant (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2015 and in previous hunting seasons.

KOKKUVÕTE

Sigade Aafrika katku poolt tabandunud aladel on metssea asustustihedus langenud väga madalale tasemele või siis on kiiresti liikumas selles suunas. Samas on metssea arvukus hoolimata rekordilistest küttimisnumbritest väljaspool katku levikuala jätkuvalt väga kõrge. Neil aladel, kuhu sigade Aafrika katk ei ole veel jõudnud, tuleks metssigade intensiivse küttimisega jätkata, samuti tuleks seal jätkuvalt täiskasvanute ja kesikute seast küttida emiseid kultidest enam. Küttimise eesmärk on võimalikult kiiresti viia metssea asustustihedus alla 1,5 isendi 1000 ha jahimaa kohta, mille juures võiks eeldada katku hääbumist looduses. Aladel, kus katku tõttu on metssigade asustustihedus juba mainitud eesmärgi saavutanud, tuleks küttimist jätkata vähemalt populatsiooni juurdekasvu ulatuses ning mitte hakata tegelema valikuliselt emiste hoiuga.

Hoolimata suurenenud küttimismahtudest on arvukus põdral ja saari asustaval punahirvel jätkuvalt kõrge, samuti suureneb mandriosa punahirvel nii levikuala kui ka arvukus. Ühiskonna soov on nii põdra kui ka saari asustava punahirve asurkonna asustustihedust jätkuvalt langetada. Sellest põhimõttest oleme lähtunud ka nende liikide küttimissetepanekute koostamisel. Juurdekasvumäära ületava küttimismahu juures tuleb erilise tähelepanuga jälgida soovitatud küttimisstruktuuri ning liialdada ei tasu kummagi soorühma küttimisega. Põdra puhul tuleks kühvelsarvedega isendite küttimisest hoiduda, kuna nende pikaajaline eelistatud küttimine on viinud seda tüüpi sarvekandjate osakaalu aina madalamaks. Mandri-Eestis on vajalik hirve minimaalset küttimismahtu ja -struktuuri rakendada vaid hirvega tihedamalt asustatud piirkondades jättes teistes jahipiirkondades nende küttimismahu ja -struktuuri jahipiirkonna kasutaja otsustada. Jahindusnõukogud peaksid kõikjal hirve küttimist lubama.

2009/2010 ja 2010/2011 a. lumerohketel talvedel tugevasti kannatada saanud metskitse asurkond on jõudsalt kosunud ning osades maakondades oleks vaja juba arvukuse edasist tõusu vältida, teistes aga tõusu kiirust pidurdada. Sokkusid ja kitsi tuleks kõikjal ilma eranditeta küttida võimalikult lähedal vahekorrale 1:1. Jätmaks kõik võimalused looduslikuks valikuks soovitame sokkude küttimisega alustada mitte enne augustikuud ehk siis metskitse jooksuaja lõpufaasis. Seadusandjale soovitame jahieeskirjas muuta metskitse jahiaega, lükates jahi algust 1,5 kuu ning jahi lõppu 1 kuu võrra edasi. Mainitud muudatus soosiks ühest küljest asurkonna elujõulisust ning aitaks teisest küljest paremini metsakahjustusi ennetada.

Ilvese populatsiooni suurus on hoolimata jõudsalt paranenud toidubaasist veel alla soovitatavat miinimumtaset ega väljenda ka märgatavat paranemist, mistõttu oleme teinud ettepaneku ilveseid tänavu mitte küttida. Hundi arvukus oli 2015. a märgatavalt tõusnud, kuid suurenenud küttimissurve tulemusel on see tänavu arvatavasti mõnevõrra madalam. Karu arvukus on jätkuvalt suurenenud ning populatsioonile võib ka tänavu rakendada märksa suuremat küttimissurvet kui mõned aastad tagasi. Samas on küttimist vaja senisest jõulisemalt suunata kahjustuspiirkondadesse.

Šaakalist sai tänavu jahiluk, tema arvukus on jõudsalt kasvanud ning koos sellega ka kahjustused rannikualadel karjatatavatele lammastele. Šaakali populatsiooni kasvukiiruse vähendamiseks tuleks küttimist intensiivistada. 2013. a jahilukite nimekirja lisandunud hallhüljest võib küttida juba teist aastat, 2015. a oli küttimishuvi väike ning kvoodist realiseeriti vaid väike osa.

Äramärkimist väärivad kindlasti ka jäneseid, kuna nii hall- kui ka valgejänese arvukus on jätkuvalt kasvanud. Teiste liikide puhul mingeid märkimisväärseid muutusi ei täheldatud ning neid võib küttida eelmise aastaga samade põhimõtete alusel.

Kõik jahipiirkonnad peaksid üritama küttida kõiki ulukeid sellises soolis-vanuselises vahekorras, mis säilitaks asurkonna struktuuri võimalikult lähedasena looduslikule. Dominantseid loomi tuleks hoida kõikide suurulukiliikide puhul või siis vähemalt ei tohiks neid eelistatuna küttida. Põdra küttimise soolis-vanuselise vahekorra hoidmiseks on soovitatav vajadusel moodustada mitut jahipiirkonda hõlmavad ohjamisalad.

Ulukiseires tuleks suurendada jahipiirkonna kasutajast sõltumatute andmete mahtu/osakaalu nii pabulaloenduste kui ja talviste jäljeloenduste osas kahandamaks hinnangute ja suurendamaks konkreetsete näitajate osa populatsiooni seisundi hindamisel ja küttimiskvootide arvutamisel.

Aruande koostajad tänavad veelkord kõiki seirematerjali kogujaid ning soovivad kõigile jahimeestele edu käimasoleval jahihooajal.

SUMMARY

Current report gives an overview of statuses and trends of all game species and recommendations for next hunting season.

The evaluation of population statuses and trends are mainly based on analyzed data collected using following methods:

1. Bag statistics where hunters are obliged to report the numbers of all hunted games by hunting districts including sex and age group for big games (ungulates and large carnivores).
2. Snow-track counts on permanent transects all over Estonia giving the track indexes for several species (tracks per 1 km) as a result.
3. Pellet group counts on permanent transects in sample plots all over Estonia giving the pellet indexes (pellet groups/scats per 1 km) for cervids and some other species as a result.
4. Mapping of sight and track observations of large carnivores all over Estonia giving a number, location and size of reproductive units as a result.
5. Observations of ungulates made by hunters all over Estonia giving an age and sex structure of populations as a result.
6. Aging and estimating the reproductive status of hunted large carnivores and moose and based on samples collected from the hunted individuals.
7. Hunter's estimations of population numbers or trends.
8. Field expertise of livestock and bee farming damage cases made by large carnivores and estimation the level of forest damage made by cervids in sample plots of pine plantations and mid-aged spruce stands.

Population sizes of moose as well as red deer on islands are stabilized on rather high densities, while the numbers and the range of red deer have increased on the mainland. Population size of wild boar has decreased considerably in the areas of influenced by outbreaks of African swine fever but is still very high in rest of Estonia. During the years of harsh and snow rich winters in 2009/2010 and 2010/2011 dramatically declined roe deer population is recovering well but lynx whose main prey is roe deer is still on unsatisfactory state: the number of reproductive females hasn't reached an acceptable minimum level and population doesn't allow the harvest yet.

In 2013 a new species for Estonia golden jackal was identified. Since then 16 specimens have been hunted or killed in traffic accidents in different parts of Estonia. Monitoring indicates that the population has been increased up to 5 reproductive groups in 2015 inhabiting coastal areas of West Estonia. In 2016 jackal was included into the list of game species while in previous years it was hunted as an alien.

In 2013 grey seal was included into the list of game species and in 2015 the first hunting quota was established and shared by the regions. The interest for grey seal hunting was low and the quota was fulfilled only partly.

Population size of wolf, brown bear, snow hare and brown hare indicate increase whilst the other game mammal populations looks to be more or less stable.

To avoid the probable negative impacts of selective harvest on wild animal populations in future, we recommend hunters to not overexploit any sex or age-groups and suggest harvesting games more or less at the same natural age and sex structure as in the population. To maintain the populations genetically diverse and natural selection effective authors recommend rather to avoid hunting of the dominant individuals of all species.